MJESEC OSVOJEN!

Večernji list
ponedjeljak
21. VII 1969 / g. XIII / br. 3082
Cijena 50 p – subotom 1 d IZDANJE ★★

Davni san čovjeka ostvaren

MORE TIŠINE, MJESEC, 21. srpnja – Davni san čovjeka je ostvaren: prvi ljudi stali su na tlo našeg najbližeg svemirskog susjeda danas rano ujutro i prošetali se njegovom površinom. Točno u 3 sata i 56 minuta po našem vremenu komandant »Apolla-11« Neil Armstrong zakoračio je – kao prvi čovjek – na Mjesec, a nešto kasnije mu se pridružio i astronaut Edwin Aldrin. Astronauti su izašli na Mjesečevu površinu oko četiri sata ranije nego je bilo programom predviđeno.

Oba astronauta su se veoma brzo prilagodila Mjesečevoj gravitaciji i počeli izvršavati planirane zadatke – proučavanje tla i sakupljanje uzoraka s Mjesečeve površine. Nakon nešto više od dva sata rada na površini Mjeseca, Aldrin i Armstrong vratili su se u kabinu »Orla« koji se uspješno spustio na predviđeno mjesto u »Moru tišine« sinoć u 21.17 sati.

(OPSIRNIJE NA 2, 3, 4, 5, 6, 7, 12. I 13. STRANI)

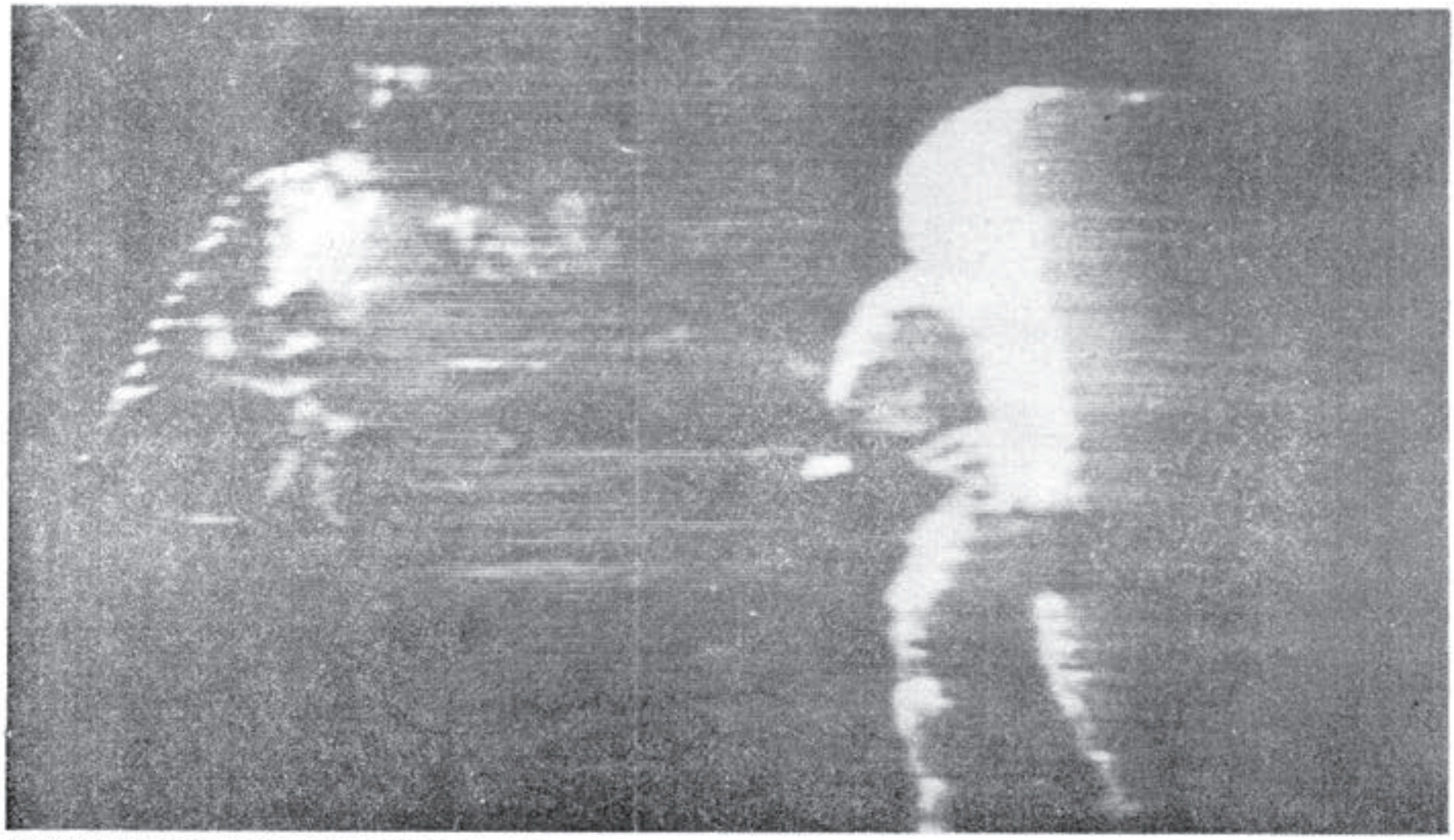

PRVI KORACI ARMSTRONGA I ALDRINA NA MJESECU PREMA TV SNIMIO: P. CAJZEK

EVO RUKE, MJESEČE!

Svjedoci smo trenutka u kojem je mašta postala stvarnost. U poplavi vijesti, nemiru iščekivanja, u strahu i nadi osjećamo da su trojica svemirskih putnika počela novo poglavlje u povijesti čovječanstva.

Probijene su sve granice najfantastičnijih predviđanja o ljudskim mogućnostima, čovjek je zagospodario prostorom i materijom te plovi pod svodovima koje još nitko nikad nije vidio.

Zarobljeni pred malim televizijskim ekranima pratimo najveći i najskuplji spektakl svih vremena napeti kao u dijetinjstvu dok smo pod velikim platnima cirkusnih arena s divljenjem i suspregnuta daha promatrali da li će se mišićavi akrobati uspjeti uhvatiti za čeličnu šipku trapeza. Bili smo svjesni da u toj akrobatskoj majstoriji sve ovisi o djeliću sekunde i o milimetarskoj preciznosti izvođača.

U pitanju je tada bila visina od desetak-petnaestak metara, čovjek i jedna jednostavna metalna šipka. Sada su bila u pitanju trojica svemiroplovaca, milijuni metalnih dijelova njihovih strojeva, Mjesečeva površina, stotine tisuća kilometara prostora, ogromne količine pogonskog goriva, bezbroj elektronskih uređaja – sve ono što je znanost ove naše civilizacije uspjela stvoriti kroteći materiju i materijalizirajući apstrakciju i maštu!

Očito je da stupanjem čovjeka na Mjesec velika avantura osvajanja dalekih prostora nije zaključena. Naprotiv. Ona je samo otvorena, započeto je nešto novo, nešto što će omogućiti novim plodovima mašte da se razgranaju. Nameće nam se pitanje: jesmo li mi, zatočenici naših malih navika, velikih predrasuda, krvavih svađa i prljavih računica, zreli da plemenito iskoristimo ovaj podvig čovjekove volje i upornosti.

Hoće li u knjigama budućnosti pisati: u ponedjeljak 21. srpnja 1969. godine počelo je i vrijeme novog čovjeka.

DAVOR SOŠIĆ

KRONIKA »APOLLA 11«

Šesti dan epohalnog leta

PRVI ČOVJEK JE STAO NA MJESEC:

Tačno u 3.56:31

NEW YORK, 21. srpnja (Tanjug) — Prvi čovjek je kročio na Mjesec. Astronaut Neil Armstrong jučer je u 3,56 sati po jugoslavenskom vremenu stao objema nogama na površinu našeg nebeskog susjeda. Milijuni ljudi na našoj planeti postali su zahvaljujući televiziji — svjedoci ovog historijskog trenutka. On predstavlja ne samo trijumf jednog čovjeka i zemlje koja ga je tamo uputila. To je dostignuće čitavog čovječanstva, rezultat napora čitave ljudske prošlosti, nemirne sadašnjosti i smjelog prodora u nepoznatu budućnost.

★ Odrekli se i odmora i obroka

Obuzeti entuzijazmom zbog savršeno uspjelog spuštanja »Orla« na Mjesec, Neil Armstrong i Edwin Aldrin su zatražili da napuste brod i siđu na Mjesečevu površinu pet sati ranije nego što je bilo predviđeno. Odrekli su se jednog obroka i četverosatnog odmora.

Kontrolni centar u Houstonu dao je odobrenje. Svi sistemi na Mjesečevom brodu funkcionirali su besprijekorno. Oba astronauta su se brzo prilagodila Mjesečevoj gravitaciji koja je šest puta manja nego na našoj planeti.

Njihovo raspoloženje bilo je odlično. Oni su prvi put u toku ovog petodnevnog leta, kad su već stigli na Mjesec, počeli zbijati šale nazivajući svoj brod kolicima, »dobrim kolicima« — dodao je Neil.

★ Drugi svijet

Kad je Neil otvorio poklopac na Mjesečevom brodu stupio je na platformu gornjeg stupnja broda. Pred njim se ukazao drugi svijet u pravoj svjetlosti. Mjesto na koje se spustio »Orao« relativno je ravno. Zahvaljujući tome što je Neil u posljednjih sto metara spuštanja preuzeo čitavu komandu u svoje ruke, brod se upravo ovdje spustio, a ne u krater pun oštrog stijenja u koji ga je vodio kompjutor.

Neil je pogledao oko sebe. Uokolo mnoštvo manjih i većih kratera. Mjesto posuto stijenama različitih boja, pretežno sivih. Zatim je bacio pogled prema našoj udaljenoj planeti što se sija na nebu.

★ Veliki trenutak

Armstrong je rekao da je površina tla na dnu ljestava poput fine prašine. Kasnije je rekao da mu je noga pomalo potonula, ali veoma lagano u pijesak i da svoja stopala ne može da vidi.

Udaljujući se od modula, on je rekao da »kako izgleda, nema teškoća u kretanju okolo«. Dodao je da Mjesečev modul prilikom spuštanja nije ostavio rupe na površini.

Nešto kasnije, sporo i oprezno, pazeći na svaki pokret, Armstrong je počeo silaziti niz metalne uske ljestve dok nije stao na čvrsto Mjesečevo tlo i napravio prvi korak po njemu.

Poruka čovječanstvu

Astronauti Armstrong i Aldrin uputili su sa Mjeseca slijedeću poruku čovječanstvu koju je pročitao Aldrin:

»Govori pilot Mjesečevog modula. Želim iskoristiti ovu priliku i zamoliti sve one koji slušaju, bilo gdje na Zemlji, da za trenutak zastanu i da svatko na svoj način razmisli o događajima posljednjih nekoliko sati«.

Vrijeme koje agencijski izvještaji iz Houstona daju kao trenutak kada je Armstrong dodirnuo Mjesečevu površinu jeste — 03.56:31.

Nešto kasnije on je rekao da jasno vidi tragove svojih cipela na finim pješčanim česticama. »Prilično je tamno ovdje u sjenci i teško je da vidim bilošto. Moje koračanje ide dobro. Sad ću krenuti iz sjenke na sunce«.

★ I Aldrin silazi

Utisak je potpuno nestvaran. Kao u nekom naučno fantastičnom filmu, sitna meteorska prašina i mikrometeoriti ostavili su tragove na »Orlu« površina kojega je mjestimice izgrebena. Armstrong ima, međutim, takvu svemirsku odjeću koja ga štiti od ove opasnosti. Također je izbjegnuta i jedna druga opasnost.

»O. K. Buzz (Aldrin), jesi li spreman da siđeš« pitao je Armstrong. Bez riječi odgovora Aldrin se počeo lagano spuštati metalnim ljestvama. Liječnici u kontroli leta izjavljuju da se posada »Orla« drži odlično.

Prve Armstrongove riječi na Mjesecu bile su: »To je maleni korak za čovjeka, a veliki skok za čovječanstvo«.

★ »Čudna ljepota«

Pošto je završio sa snimanjem, Armstrong je uzeo prve primjerke Mjesečeva tla. Uzeo je komadić Mjeseca i stavio ga u džep.

»Veoma je mekana površina, ali tu i tamo gdje se krećem s kolektorom za uzimanje primjerka tla, nailazim na veoma čvrstu površinu«: izvijestio je Armstrong dodajući da se »kako izgleda radi o istom materijalu. Mjesec ima neku čudnu ljepotu. On liči na pustinju u SAD, ali je veoma lijep«.

I drugi čovjek s planete Zemlje kročio je na Mjesečevo tlo. Aldrin. Čim se spustio na površinu Mjeseca Aldrin je tri puta poskočio uvis on je tom prilikom skočio gotovo pola metra — očigledno s velikom lakoćom.

Iskrcavanje kronološki

— U aluniranom »Orlu« astronauti Armstrong i Aldrin bez žurbe obavljaju posljednja provjeravanja prije nego počnu sa smanjivanjem pritiska u Mjesečevom modulu. Operacija smanjivanja tlaka još nije počela, ali da su astronauti, potpuno obučeni za izlazak iz kabine, spremni da počnu i ovaj posljednji manevar pred otvaranje vrata »Orla«.

— Astronauti su provjerili interplanetarne veze sa Zemljom koje se čuju jasno i glasno. Počelo je i smanjivanje pritiska u Mjesečevom modulu. »Sada dolazi gimnastika« rekao je Armstrong misleći vjerojatno na radnje koje su potrebne da bi se izašlo kroz mali kvadratni otvor.

— Armstrong javlja da pritisak u kabini pada i da će vrata otvoriti kada mjerač pokaže nulu.

— Bilo je točno 03.28 sati po jugoslovenskom vremenu kada je Armstrong počeo da udiše kisik iz boce koja mu stoji na leđima. Tlak u kabini lagano opada.

— »Treba dosta vremena da se svlada cijeli ovaj put, zar ne« — dobacio je Armstrong Aldrinu. »Da«, odgovorio je Aldrin.

— U 03.35 Armstrong je pokušao otvoriti vrata. On je tada rekao: »Da vidim hoće li se sada otvoriti«.

— »Jesu li otključana«, upitao je Aldrin. »Neotključana su« odgovorio je Armstrong.

— Nestrpljiva kontrola leta zapitala je posadu »Orla« kako im ide sa otvaranjem. Armstrong je odgovorio da gore sve ide dobro. »Samo čekamo da tlak padne na nulu. Na našem mjeraču on sada pokazuje brojku jedan.«

— Vrata na modulu su otvorena. Armstrong silazi veoma polako niz stepenice da bi dodirnuo Mjesečevo tlo.

— Vrijeme otvaranja vrata Mjesečevog modula je 03.40 sati.

— Vrata su otvorena 109 sati i 7:35 minuta poslije starta.

— Astronauti obavljaju posljednja provjeravanja mada su vrata već otvorena. Potrebno je oko 16 i pol min. od trenutka otvaranja vrata do onog momenta kada će Armstrong učiniti prvi korak na Mjesečevom tlu.

— Astronauti već 17 minuta udišu kisik iz boca koje imaju u svojoj opremi. Ove boce sadrže dovoljno kisika za 4 sata.

— U 03,46 Armstrong se još uvijek nalazio na vratima modula kao da oklijeva da se upusti u najveću avanturu čovjekove historije.

— Veza između »Mora tišine« na Mjesecu i kontrolnog centra su odlične. Armstrong se nalazi još uvijek na vrhu ljestava.

— Neil Armstrong, prvi čovjek sa planete zemlje, stupio je na Mjesečevo tlo.

Nova era

Stupanjem Neila Armstronga na Mjesečevo tlo počela je nova era. Teško je proricati što će ona donijeti. Sigurno je zasad jedno: Ljudi će uspostaviti bazu na Mjesecu. Armstrong je već u prvom izvještaju s Mjeseca to najavio rekavši: »Ovdje Baza tišine — stigli smo na Mjesec«. Moguće je da će čovjek kroz jedan decenij, ili više, stići na Mars, a kasnije možda i na velike Jupiterove satelite. Iza te granice moguće je samo spekulirati. Iza Sunčevog sistema leže druge zvijezde vjerojatno sa svojim svjetovima od kojih su neki možda nastanjeni i inteligentnim stvorenjima.

Čestitke »Lunautima«

»Radili ste fantastično« — bile su prve riječi čestitanja koje je kontrolni centar u Houstonu uputio »lunautima« Armstrongu i Aldrinu nekoliko trenutaka nakon što je svemirski »Orao« dodirnuo tlo Mjeseca. Njihov drug Michael Collins koji ih je iz »Columbie« promatrao prilikom aluniranja bio je više nego oduševljen. »Fantastično je kako ste radili« — bile su njegove riječi.

»ORAO JE DOBIO KRILA«

Mjesečev modul sa astronautima Armstrongom i Aldrinom odvojio se jučer točno prema predviđenom vremenu od komandnog broda »Columbia« u 18.47 po jugoslavenskom vremenu. U tom trenutku komandni brod »Apollo-11« nalazio se s nama nevidljive strane Mjeseca.

Nakon odvajanja, astronaut Collins, koji je ostao u kabini komandnog broda paljenjem motora na »Columbiji« uklonio se s puta Armstrongu i Aldrinu.

★ Pojavivši se iza tamne strane Mjeseca Armstrong je obavijestio svemirski centar u Houstonu o uspješno obavljenoj operaciji odvajanja. »Orao je dobio krila«, rekao je on. Za to vrijeme Collins je promatrajući iz komandnog broda Mjesečev modul izvršio provjeru ispravnosti letjelice koja će se spustiti na Mjesec. Bilo je posebno važno ispitati jesu li njegovi »pipci« ispruženi do kraja.

★ Za dvojicu astronauta u Mjesečevom modulu trenuci napetosti započeli su još u 14.20 sati po našem vremenu, kada su jedan za drugim prešli kroz tunel — što povezuje dvije svemirske letjelice — u Mjesečev modul.

Spuštanje u nižu putanju oko Mjeseca kroz tzv. »velika vrata« i »mala vrata« obojica astronauta prošli su besprijekorno.

★ Točno u 21.17:45 po našem vremenu ugašen je motor Mjesečevog modula »Orao«. On je čvrsto stajao na tlu Mjeseca pod kutom od 4 stupnja, a uprava za aeronautiku i svemirska istraživanja (NASA), službeno je saopćila cijelom svijetu da je letjelica s prvim ljudima stala na tlo Mjeseca.

★ Aluniranje je proteklo savršeno ili kako je to rekao Collins: »Upravo fantastično«. On je za cijelo to vrijeme promatrao silazak svojih drugova

★ Nakon aluniranja oba astronauta su odmah pristupili kontroli instrumenata da bi utvrdili funkcioniraju li ispravno. Prvi pregled svih komandnih uređaja je bio zadovoljavajući pa je iz centra u Houstonu dvojici astronauta upućena poruka da ostanu na Mjesecu dva sata — vrijeme koje je Collinsu bilo potrebno da s »Columbijom« načini puni krug oko Zemljinog susjeda.

★ U prvom službenom izvještaju iz svemirskog centra u Houstonu saopćeno je da je cijela operacija upućivanja prvih ljudi na Mjesec — znači do aluniranja — kasnila ukupno samo 39 sekundi.

ASTRONAUT ALDRIN (SA STRANE SE VIDI ARMSTRONG) ZA KOMANDNOM PLOČOM »EAGLEA«. (SNIMAK ODOZGO JE NAČINILA FIKSIRANA KAMERA NA STROPU KABINE)

»BAZA TIŠINE«

Od trenutka kada se »Orao« spustio, on je izgubio svoje ime. Bilo je, naime, dogovoreno da se poslije spuštanja kodirani naziv »Orao« zamijeni nazivom »Baza tišine«. Dvojica astronauta, prema tome, nisu se javljali više iz letjelice koja je pripadala Zemlji, već sa Mjesečeva tla.

KRONIKA »APOLLA 11«

Šesti dan epohalnog leta

KAKO SE ODVIJALO SPUŠTANJE »ORLA« NA MJESEC

MOST ZA MJESEC

NEW YORK, 20. srpnja (Tanjug) — Most prema Mjesecu je izrađen, ljudska letjelica sa dva putnika stoji čvrsto na drugom nebeskom tijelu. U »Moru tišine« — tišina je između i zauvijek prestala. Jedno insektoidno metalno čudovište, dolazeći iz mračnih svemirskih daljina, zabolo je svoje četiri noge u ovaj mrtvi svijet koji to neće više nikada biti.

Taj epohalni događaj koji već pripada legendi počeo je u trenutku kada je kompozicija »Apolla-11« ušla u trinaesti krug oko Mjeseca. Bilo je 09.27 sati po istočnoameričkom vremenu kada su Neil Armstrong i Edwin Aldrin ušli u Mjesečev modul i počeli završne pripreme za silaženje na mjesec. Pet i pol sati trajale su ove pripreme dok se nisu uvjerili da sve funkcionira u redu, a onda su odvojili »Orla« od matičnog broda »Columbije«, oko jednog sata letjeli u formaciji, a zatim rekli »dovidenja« svom drugu Michaelu Collinsu koji je ostao u »Columbiji« spreman da im pritekne u pomoć i vrati ih na zemlju.

◆ 12 najdramatičnijih minuta

Stavljajući u pogon retroraketu, »Orao« se počeo spuštati prema površini Mjeseca na najnižu tačku do koje je dospjela i posada »Apolla-10«, na svega 15 kilometara od Mjeseca. Ali Neil i Edwin nisu pustili da ih sila odbací opet u visoku putanju.

Armstrong je koncentrirao svu pažnju na »posrednika« — aparat koji upotrebljava za razgovor sa kompjutorom u »Orlu«. Pet sekundi prije nego što je trebalo staviti retroraketu u pokret, na »posredniku« se pokazala brojka »35«. Ona je označila pitanja koje je kompjutor postavio Neilu: da li želite da stavite raketu u pokret ili treba ja da to učinim? Armstrong je bacio još jedan pogled na sve instrumente i pritisnuo dugme: »pristupi zadatku«. Kada je kompjutor uključio retroraketu počelo je 12 najdramatičnijih i najdužih minuta u cijelom ovom letu. »Orao« je pristupio posljednjoj fazi spuštanja gdje mu više, pa ni Collins na matičnom brodu, nije mogao pomoći.

Retroraketa je radila punom snagom. Brzina letjelice počela se naglo smanjivati i »Orao« je počeo rotirati kako bi omogućio radaru da tačno fiksira položaj i brzinu broda i uspješno provođenje programa »63«. Na dva i pol kilometra od površine Mjeseca, kompjutor je automatski uključio program »64« i »Orao« se okrenuo pod kutom kako bi dvojica astronauta mogla promatrati mjesto za spuštanje. Ostalo im je svega dvije-tri minute da donesu odluku da li prvobitno mjesto određeno za spuštanje zamjene nešto daljim, pogodnijim.

◆ Aluniranje prema planu

Armstrong i Aldrin su još nekoliko minuta ranije uočili trokut na jugoistočnom rubu »Mora tišine« u ekvatorijalnom pojasu Mjeseca koji formiraju krateri »Moltke« i »Moltke ac« koji prosijeca široki jarak »Hipatija« i krater »Sabina d«. Tu u uglu prema krateru »Sabini d« nalazi se mjesto prema kojem se »Orao« počeo vertikalno spuštati.

Sunce je niže na horizontu, tako da oštre sjenke potpuno jasno ocrtavaju mikropejzaž, koji sve brže ide ususret dvojici svemirskih putnika. Oni su konstatirali da je ono zaista ravno i glatko kao što su geolozi utvrdili proučavajući dvije godine snimke koje su poslali »lunarni orbiteri« i koje su donijele posade svemirskih brodova »Apollo-8 i »Apollo-10«. Armstrong primjećuje da je razlika kao između nogometnog igrališta na izv. ekranu »i da sami prisustvujete utakmici na njemu«.

◆ Sve je funkcioniralo bez greške

Dvojica astronauta izgledaju više nego ikada u toku cijelog dosadašnjeg putovanja dobro raspoloženi. Očigledno to treba pripisati činjenici da su do tada svi sistemi radili nepogrešivo kako pri prekjučerašnjem ulaženju u putanju oko Mjeseca, t ako i prilikom «dvajanja »Orla« od »Columbije«. Spuštanje »Orla« također protječe bez najmanjih nezgoda. Uostalom, operaciju spuštanja su trenirali godinu dana.

Dva astronauta došla su do »donjih vrata« na 500 metara od Mjesečeve površine. Kompjutor je prešao na novi program »63« održavajući letjelicu u ravnotežnom položaju. Njene četiri noge već su se raširile spremne da dotaknu Mjesečevo tlo.

Nekoliko sekundi kasnije četiri noge »Orla« dotakle su Mjesečevu površinu. Na kontrolnoj tabeli ispred Armstronga zasijala je poruka: »Lunarni kontakt. 5-18-514, 61,82. To je značilo: »Stigli smo na cilj. Motor je ugašen«.

Od rada raketnog motora podigla se prašina, ali nije izgleda bilo mnogo nevolja zbog toga. Instrumenti su pokazali da je izvan broda na Mjesecu tog trenutka vladala temperatura nula Farenheitovih stupnjeva (—32 stupnja Celzijusa). Armstrong i Aldrin nemaju ni trenutka vremena da odahnu. Odmah su provjerili sve sisteme i instrumente da bi utvrdili da prilikom spuštanja nije došlo do nekog oštećenja. Svakog trenutka morali su biti spremni, da ako uoče išta sumnjiva stave u pokret raketni motor na gornjem stupnju »Orla« i uzlete s Mjesečeve površine da bi se vratili na matični brod.

Preko mosta koji su upravo

SPECIJALNO ZA Večernji list

R. BOGOJEVIĆ

Neil Armstrong i Aldrin pustili u zaobračaj Homo sapiens je napustio kolijevku u kojoj se rodio i otisnuo se u Sunčev sistem kojeg je samo neznatan dio. Nemoguće je postalo moguće. Mogućnost je postala stvarnost.

»NAJDUŽE SEKUNDE«

Predsjednik Nixon promatrao je historijski trenutak spuštanja na Mjesec preko televizije. Odahnuvši duboko, izjavio je kasnije da je to bio »jedan od najvećih trenutaka naše epohe«. Prema njegovim riječima, posljednje 22 sekunde spuštanja bile su »najduže koje je proživio — izgledalo je da traju pola sata«.

Prema riječima predstavnika za štampu Bijele kuće, Nixon je u razgovoru s državnim sekretarom Rogersom, poslije spuštanja »Orla«, izjavio da će »uspjeh ove operacije imati neposredan povoljan utisak širom svijeta i još više će približiti ljude naše planete«. On je rekao da je ponosan na sve one ljude koji su angažirani oko ove misije. Misleći na njih u nastavljanju ove misije, Nixon je predvidio: »Isti tehnički genij koji je odveo ljude na Mjesec, vratit će ih natrag na Zemlju«.

Ručnim komandama

Objašnjavajući zašto je preuzeo ručnu kontrolu prilikom spuštanja »Orla« na Mjesečevo tlo, Armstrong je rekao da bi ih spuštanje na cilj odvelo »ravno u krater veličine rugby igrališta s velikim humcima i kamenim gromadama koje ga okružuju u perimetru od oko 30 metara«. »Upravijajući brodom pomoću ručnih komandi, preletjeli smo ovaj kamenjar da bismo našli dobro mjesto« — rekao je Armstrong.

NAGIB — 4 STUPNJA

Mjesečev modul alunirao je na Mjesečevu površinu u Moru tišine pod uglom od četiri stupnja u odnosu na Mjesečevu ravan. Kontrola leta u Houstonu odmah je saopćila da ova nagnutost ne predstavlja nikakvu opasnost jer je modul napravljen tako da izdrži nagib prema ravni Mjeseca od 12 stupnjeva.

»Spuštamo se...«

»Orao« ovdje »Columbia« — Upravo su vam dali dozvolu da upalite raketu i počnete spuštanje«.

S ovih nekoliko riječi, astronaut Michael Collins, jedini od trojice koji je postao promatrač, upisao je prve trenutke drame historijskog spuštanja na Mjesec.

»Sadašnja visina oko 46.000 stopa« — javila je kontrola leta u Houstonu opisujući kretanje Armstronga i Aldrina u »Orlu« prema Mjesečevoj površini. (Primjedba: jedna stopa iznosi oko 33 centimetara).

»Odavde sve izgleda izvanredno« — zaopćeno je u tim trenucima u Houstonu. Evo nastavka konverzacije:

»Orao«: »Kontrola našeg položaja pri spuštanju pokazuje malo skretanje«.

Houston: »Nastavite sa apuštanjem pomoću motora. Sve izgleda dobro gledajući odavde.

»Orao«: Razumjeli smo.

dHouston: Još dvije minute i 20 sekundi. Sve je u redu.

»Orao«: Pomalo se njišemo...

Houston: Sve je u redu!

»Orao«: Čini nam se da sve traje nešto duže...

Houston: Nastavite apuštanje pomoću raketnih motora, nastavite spuštanje... prema našim ocjenama sve je u redu.

»Orao«: Visina se smanjuje. Zemlja se pojavljuje tačno na našem srednjem prozoru.

Houston: Sve je izvanredno, »Orle«, sve je izvanredno. Nastavite sa apuštanjem...

»Orao«: Razumijemo vas, spuštamo se... 3000 stopa... 2000 stopa..., sve je u redu... sve je u redu...,

Houston: Podaci pokazuju da sve ide po planu. Izvanredno... Još osam minuta... »Orao« je izvanredan... nastavite.

»Orao«: 540 stopa... 400 stopa... silazimo mirno... 200 stopa... 100 stopa... 75 stopa. Još uvijek sve u redu... Pomičemo se malo udesno. U redu. Strojevi zaustavljeni.

Houston: Sve smo razumjeli, »Orle«.

»Orao«: Houston, ah, ovdje baza u Moru tišine. »Orao« se spustio...

Psihički — izvrsno

Glavni liječnik ekipe »Apollo-11« dr Charles Berry zadovoljan je fizičkom kondicijom koju su astronauti pokazali u historijskoj misiji spuštanja na Mjesečevu površinu. »Sretni smo isto toliko i zbog njihovog izvrsnog psihičkog stanja« — rekao je glavni liječnik u Houstonu.

Veze između »Orla« i Houstona funkcioniraju savršeno. Glasovi Armstronga i Aldrina toliko su jasni da se jedva može povjerovati da dolaze iz tolike daljine.

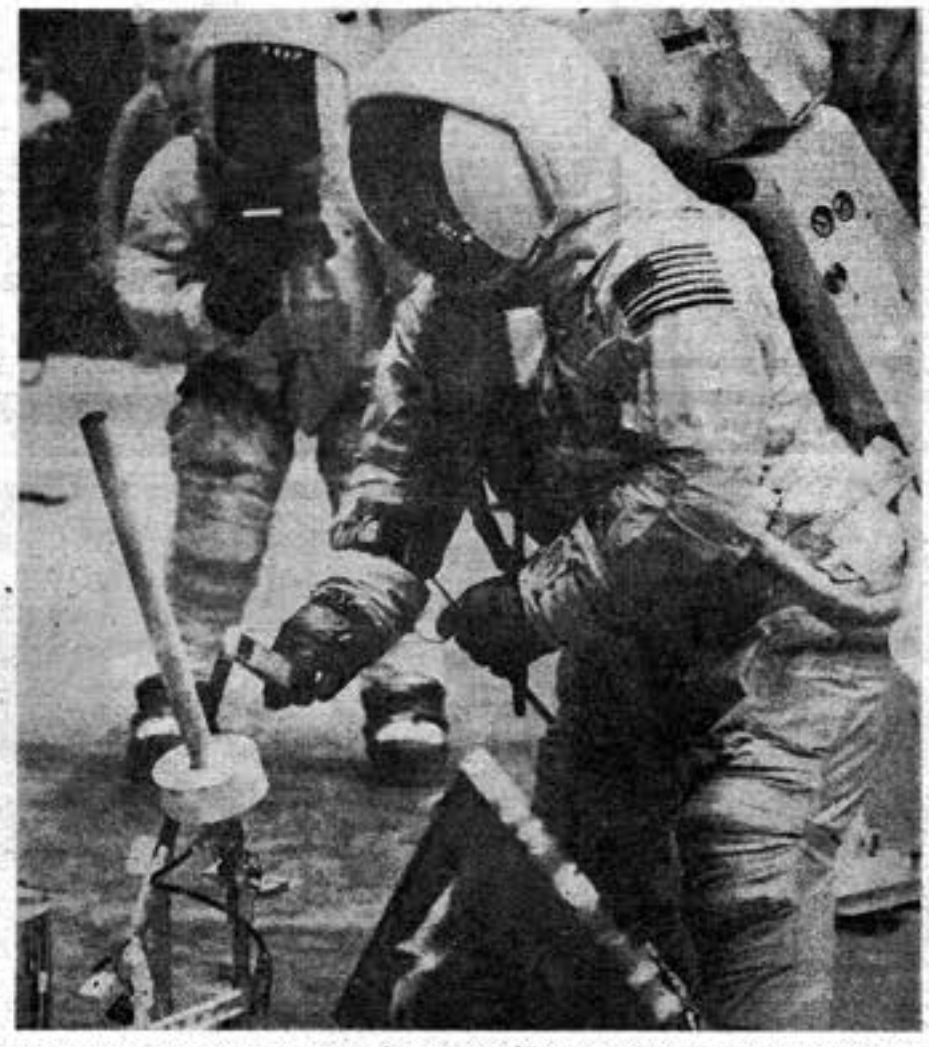

SVE RADNE OPERACIJE NA MJESEČEVOJ POVRŠINI OBA ASTRONAUTA SU TEMELJITO UVJEŽBALI PRILIKOM PRIPREMA NA ZEMLJI

Kompozicija

Talijanski kompozitor Aldo Marianucci napisao je u čast osvajanja Mjeseca novu kompoziciju »Dok letite na Mjesec«. Ovu pjesmu zajedno s još tri melodije sa »mjesečarskim« temama Marianucci namjerava da pošalje američkom predsjedniku Nixonu, za koga kaže »da je dobar pijanist kome će se sigurno svidjeti njegove kompozicije«.

Demonstracije

Jedna studentska organizacija iz Züricha zakazala je za utorak demonstracije, dan poslije iskrcavanja prvih ljudi na Mjesec, kako bi podsjetila ljude da na Zemlji ima još problema koje treba rješavati. Demonstracije nazvane »sat povratka stvarnosti« zakazane su u znak solidarnosti s narodima zemalja u razvoju i crnačkim stanovništvom Amerike.

RIBOLOVCI, NE BRINITE

Američka i agencija za aeronautiku i svemirska istraživanja uputila je uvjeravanja ribolovaca širom svijeta da iskrcavanje na Mjesec mi u kojem slučaju neće utjecati na lov ribe. »Molim vas da mi vjerujete, rekao je predstavnik agencije, jer i ja sam pasionirani ribič«

KRONIKA »APOLLA 11«

Šesti dan epohalnog leta

Stoljetna zagonetka

Uzorci s Mjeseca dat će odgovore na mnoga od pitanja koja odavno muče učenjake i otkriti važne činjenice o porijeklu i nastanku Zemlje, Sunca i ostalih planeta oko nas

Zagonetka Mjeseca već stoljećima zaokupljа i muči učenjake. Zato je i razumljivo nestrpljenje s kojim predstavnici znanosti očekuju prve uzorke kamenja i prašine što će ih za vrijeme svog višesatnog boravka — ako se sve bude odvijalo prema planu — prikupiti prvi ljudi na Mjesecu — Armstrong i Aldrin.

Prvo pitanje kojim će se pozabaviti učenjaci glasi: da li su ovi primjerci s Mjeseca opasni? Da li se među kamenjem i prašinom nalaze neki nepoznati virusi, klice ili neki svojstveni oblici života koji bi mogli izazvati nepoznatu, opasnu epidemiju među ljudima? Odgovor na to pitanje dobit će se poslije pažljivih istraživanja. Međutim, tek tada će se pojaviti novi upitnici na koje će učenjaci također nastojati da odgovore.

★ Zemlja i Mjesec – rođaci?

Da li je unutrašnjost Mjeseca užarena ili hladna? Je li to kamenje izbačeno zajedno s vulkanskom lavom iz unutrašnjosti našeg najbližeg susjeda? Ili su se možda u snažnim sudarima s meteoritima otkidali dijelovi Mjesečeve površine od kojih se formiralo sitno kamenje i prašina?

I zatim: da li su planete Zemlja i Mjesec sestre? Po toj teoriji Zemlja i Mjesec su nastali iz oblaka svemirske prašine koja se kondenzirala uslijed gravitacionog pritiska i formirala u dva nebeska tijela koja kruže oko Sunca. To se, kako smatraju predstavnici ove hipoteze, dogodilo prije otprilike četiri i po milijarde godina.

Možda je Mjesec dijete Zemlje? Možda je ipak točna teorija koja je gotovo potpuno odbačena, po kojoj je Mjesec nastao od materije istrgnute iz bazena Pacifičkog oceana, u davno doba dok se Zemlja brže okretala.

★ Nekada lutajuća planeta?

Postoji još jedna mogućnost. Možda je Mjesec nekada bio lutajuća planeta koja se u jednom trenutku odviše približila Zemlji i Suncu i na taj način postala njihov »zarobljenik«.

Učenjaci se nadaju da će uzorci kamenja s Mjeseca koje će donijeti trojica astronauta dati odgovore na sva ta pitanja. I na još mnoga druga.

Na primjer, učenjake zanima da li i Mjesec, kao Zemlja, ima istopljenu, užarenu jezgru? Ili je možda Mjesec »hladna planeta« na kojoj nikada nije bilo žive vatre izazvane radioaktivnošću ili nekim drugim uzrokom? Primjerci koje astronauti budu donijeli s Mjesečeve površine vjerojatno će pomoći učenjacima da utvrde da li su goleni krateri i tzv. »mora« rezultati vulkanske aktivnosti, da li su nastali kao posljedica snažnih sudara Mjeseca s meteoritima ili su bila prava mora čija se voda s vremenom ispарila. Nasuprot Zemlji, oko Mjeseca ne postoji atmosfera zbijenog zraka koja bi zbog trenja zažarila i topila velike komade kamenja ili metala koji dolaze iz svemira.

★ Život u prividnoj smrti?

Veoma zanimljivo i značajno pitanje koje se postavlja pred učenjake jest — da li iznad ili ispod Mjesečeve površine postoje neki oblici života, makar i u stanju prividne smrti, kao što su izvjesni virusi koji mogu biti suho zamrznuti a zatim u dodiru s vodom reaktivirani, oživljeni. Možda će ispitivanje kamenja i prašine s Mjeseca potvrditi staru hipotezu po kojoj je život na Zemlji nastao iz nekih neobičnih spora dospjelih na njenu površinu, odnekud iz svemirskog prostranstva. Ako se to pokaže kao točno, možda slične spore postoje i na Mjesecu? Učenjaci dosad nisu mogli ustanoviti da li na prirodnom satelitu Zemlje postoje neki začeci organskih materija iz kojih može nastati život spontano.

★ Hipoteza o vulkanima

Sovjetski i američki učenjaci vjeruju da su u dosadašnjim promatranjima uspjeli otkriti izvjesne oblike vulkanske aktivnosti na Mjesecu, u formi neobično crveno obojenih mrlja koje, možda, predstavljaju vulkanski pepeo ili plinove. Ta je pojava primjećena u blizini kratera Aristarchusa. Međutim, da li je objašnjenje učenjaka točno? I ova hipoteza će biti dokazana ili opovrgnuta poslije ispitivanja 23 kilograma uzoraka koje će astronauti donijeti s Mjeseca.

★ Meteoriti i s Mjeseca?

Mnoštvo meteorita svake godine pada na Zemlju, uglavnom u obliku malih čestica.

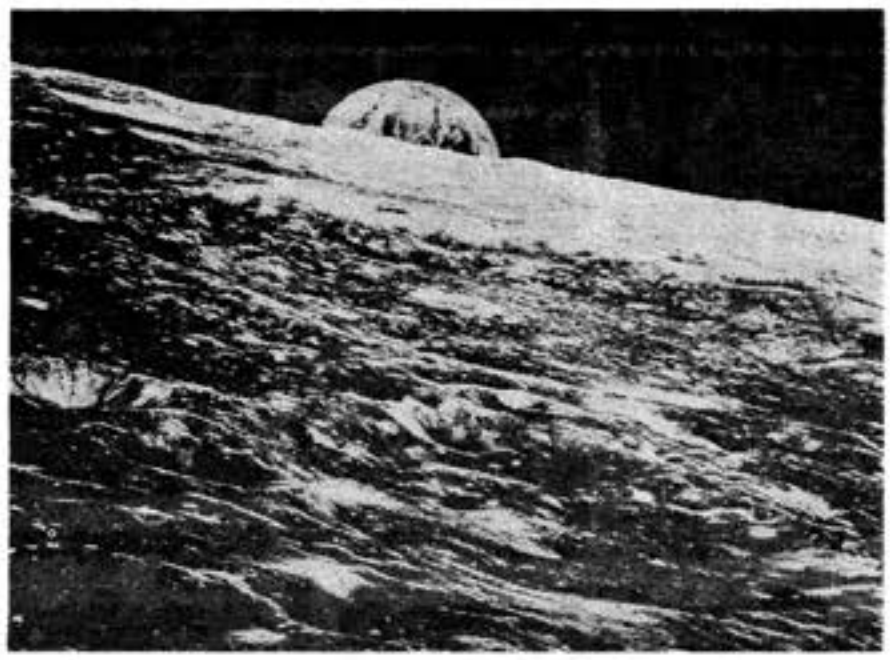

ZORA NA MJESECU: IZLAZAK ZEMLJE

★ »Zlatni rudnik« fosila

Na Mjesecu nikada nema kiša ni vjetrova i naslage na njegovoj površini predstavljaju prave »zlatne rudnike« stijenja i fosila starih po nekoliko milijardi godina. Zato nam Mjesec može pokazati, smatraju učenjaci, kako je izgledala naša planeta prije više milijardi godina kad još nisu počele erozije i vulkanske aktivnosti koje su s vremenom oblikovale današnju površinu Zemlje. Dakle na Mjesečevoj površini mogle bi se otkriti veoma važne činjenice o poretku ne samo Mjeseca, već i Zemlje i Sunca i ostalih planeta oko nas.

IZ 9 ZEMALJA

Na temeljitom proučavanju uzoraka s Mjeseca radit će oko 136 učenjaka iz devet zemalja koje je odabrala NASA. Većinu te ekipe čine američki istraživači, a 36 ih je iz Britanije, Kanade, Finske, SR Njemačke, Japana, Švicarske, Belgije i Australije. Da bi upoznali način rada kao i skupocjenu opremu laboratorija u Houstonu te da bi kao ekipa bili bolje povezani, ove grupe učenjaka su nedavno prošle nekoliko teoretskih tečajeva.

PRVA ANALIZA

Kada astronauti prikupe 23 kilograma kamenja s Mjeseca, oni će ih staviti u specijalne hermetički zatvorene kutije u kojima vlada stanje vakuuma. Nakon spuštanja u Pacifički ocean, kabina komandnog broda, astronauti i sanduci s Mjesečevim kamenjem, prebacit će se na prihvatni brod, a zatim avionom u Houston.

U laboratoriju će se vanjski dio kutija s uzorcima s Mjeseca specijalnim postupkom — ultravioletnim zračenjem, potapanjem u kiselinu, isparanjem u sterilizíranoj vodi i sušenjem pomoću dušika — očistiti i raskužiti.

Poslije vađenja i sortiranja kamenja iz kutija, uz posebne mjere opreza, učenjaci će ih — uz pomoć kompliciranih instrumenata — izvagati, izmjeriti, analizirati nuklearno zračenje i plin koji iz njih izbija, snimiti ih posebnim kamerama i manje komade promatrati pod mikroskopom. Iza ovih prvih proučavanja slijedit će daljnja — temeljitija i opsežnija.

KAO PRAVI GEOLOZI...

Astronauti Armstrong i Aldrin su u toku priprema za historijski let na Mjesec proveli oko 150 sati u geološkim laboratorijima. Osim toga, oni su posjetili i proučili najrazličitija mjesta širom Zemlje, interesantna za geologe, da bi uočili razlike u geološkom sastavu tla. Kao pravi geolozi stručnjaci, i Aldrin i Armstrong su naučili da se primjerci samo jedne vrste stijenovitog materijala mogu pojaviti u deset različitih boja. Cilj tih priprema bio je da precizno prikupe uzorke različitih minerala na Mjesecu.

Još u toku proučavanja geologije, obojica su pokazivali sjajne sposobnosti zapažanja i posjedovali upravo »fotografsku memoriju«. Ma koliko su se geolozi učenjaci trudili da im »podvale« neki uzorak, pošto su ga jednom precizno odredili, Armstrong i Aldrin se nikada nisu dali navući na »finak led«.

Nova teorija

Američki astronaut Martin Bailey s univerziteta »George Washington«, iznio je ovih dana u jednom članku u britanskom naučnom časopisu »Nature« (»Priroda«). novu teoriju o prošlosti Mjeseca.

Prema njegovu mišljenju, Mjesec je nekada kružio oko Sunca između planeta Merkura i Venere. Tek kasnije je postao »zarobljenik« Zemlje.

Bailey smatra da njegova teorija pruža objašnjenje i o sadašnjoj karakterističnoj orbitalnoj putanji Merkura. Prema njegovim riječima oblik putanje Merkura i brzina kojom se kreće, ne odgovara putanjama i brzini kretanja Zemlje, Venere drugih planeta i asteroida...

»Između Merkura i Venere nekada je postojala još jedna planeta (koju on naziva Luna) a Merkur se nalazio nešto bliže Suncu«, kaže ovaj učenjak. »Merkur, Luna i Venera, su, možda, bili tako blizu jedno drugom da je postojao međusobni utjecaj između njih. Što više, između Merkura i Lune, moguće je, da je postojao vrlo blizak odnos«.

Bailey je naveo matematičke proračune koji, po njemu, pokazuju kako je taj međusobni utjecaj doveo do ekscentrične orbitarne putanje Lune koja je dospjela do Zemlje i bila »zarobljena« njenom privlačnom silom, postavši tako Zemljin satelit. Isto tako, uslijed toг međusobnog utjecaja i Merkur je, možda, dospio u svoju sadašnju ekscentričnu putanju.

S MJESECA U PACIFIK

POVRATAK »APOLLA-11« U RIJEČI I SLICI

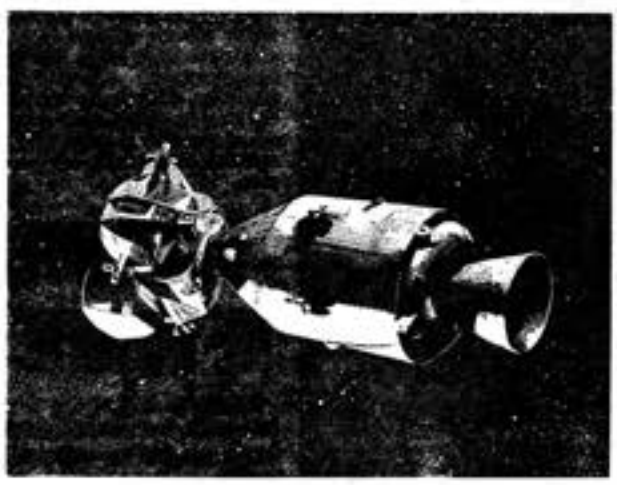

Pošto se u ponedjeljak u 22.15 sati Mjesečev modul — poslije uspješne misije na Mjesecu — spoji s komandnim brodom »Columbia«, Armstrong i Aldrin će se kroz tunel provući u kabinu komandnog broda gdje ih očekuje astronaut Collins.

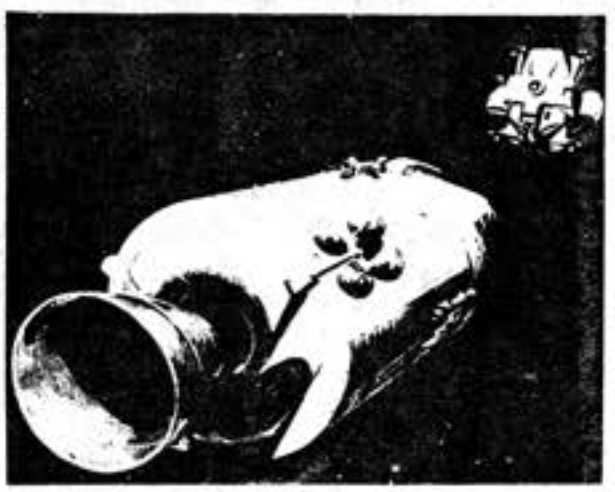

U UTORAK U 2.25 SATI po našem vremenu predviđeno je da se Mjesečev modul »Eagle« odvoji od komandnog dijela broda. »Eagle« će ostati u svemiru da u velikoj eliptičnoj putanji kruži oko Sunca.

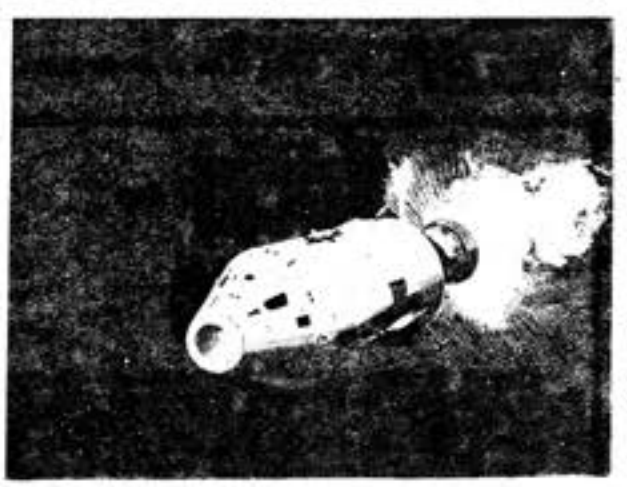

NEŠTO KASNIJE, U 5.57 impulsima, koje će »snarediti« kompjutori u komandnoj kabini »Apolla-11« u koordinaciji s onima u Houstonu, bit će upaljen motor servisnog modula, koji ima zadatak da brod »otrgne« iz Mjesečeve teže i uputi ga prema Zemlji.

KRONIKA „APOLLA 11«

Šesti dan epohalnog leta

SLIČNO KANADI

Velik publicitet koji je dan »Apolu 11« dao je krila zagovornicima golemih investicija za nove, slične pothvate. Milijarde za taj program ne bacaju se u nepovrat.

Onima koji su dokazivali da od Mjeseca neće biti nikakve koristi, sada odgovaraju jednim historijskim primjerom: porijeklom imena Kanade. Neki španjolski moreplovac upisao je u zemljovid prvih otkrivenih dijelova Amerike riječi »Aca nada!« (»Ovdje ništa«), i to na području koje su prema tome (pogrešno) čitali Ka nada. Ne treba ponavljati kakva su bogatstva kasnije otkrivena u Kanadi.

Pet stoljeća - dva broda

Čovjekov dolazak na površinu Mjeseca mnogi, i to s pravom, uspoređuju sa stupanjem Kolumbove noge na tlo Novog svijeta. Od 1492. g. kada je Kolumbo prvi put preplovio Atlantik i stigao do otoka El Salvador (danas Hatlings u otočju Bahama) do čovjekova iskrcavanja na Mjesec prošlo je 477 godina, blizu pet stoljeća. Razlika nije velika samo u pogledu vremena nego još veća u pogledu sredstava.

S otkrićem Amerike počelo je računanje novog vijeka. Nova epoha svjetske povijesti računat će se i od osvajanja Mjeseca. Zato nije na odmet usporediti sredstva s kojima je čovjek stigao do novih svjetova.

Kolumbov admiralski brod, jedrenjak tipa »caravella« (Santa Maria) imao je 140 tona, dužinu od 17 metara, širinu 5,7 m. U nadi da će ploveći prema zapadu oploviti svijet i stići u Indiju, svladao je prostor Atlantika za 34 dana (računajući od Kanarskih otoka, nadomak Africi). Plovidba do El Salvadora i natrag iziskivala je sedam i po mjeseca jedrenja.

Ukupni troškovi Kolumbova pothvata:

Računajući i opremu triju njegovih karavela (»Santa Maria«, »Nina« i »Pinta«), kao i plaću za 104 člana posada dosegli su tada 1400 maravedija (danas: 732.420 novih dinara).

Svemirski brod »Apolo 11« ponijela je raketa »Saturn V«.

Visina: 111 m, s najvećim promjerom pri osnovi prvog stupnja: 10 metara, teška 3000 tona. Ukupno 11 pogonskih uređaja moglo bi u putanju oko Zemlje odnijeti 130 tona korisnog tereta ili do Mjeseca ponijeti svemirski brod od 45 tona.

Prvi stupanj razvija potisak od 3400 tona ili nekih 170,000.000 KS, koliko ima otprilike pet milijuna automobila »volkswagen«.

Pothvat putovanja na mjesec stajao je 20 milijarda dolara ili 250 milijarda novih dinara.

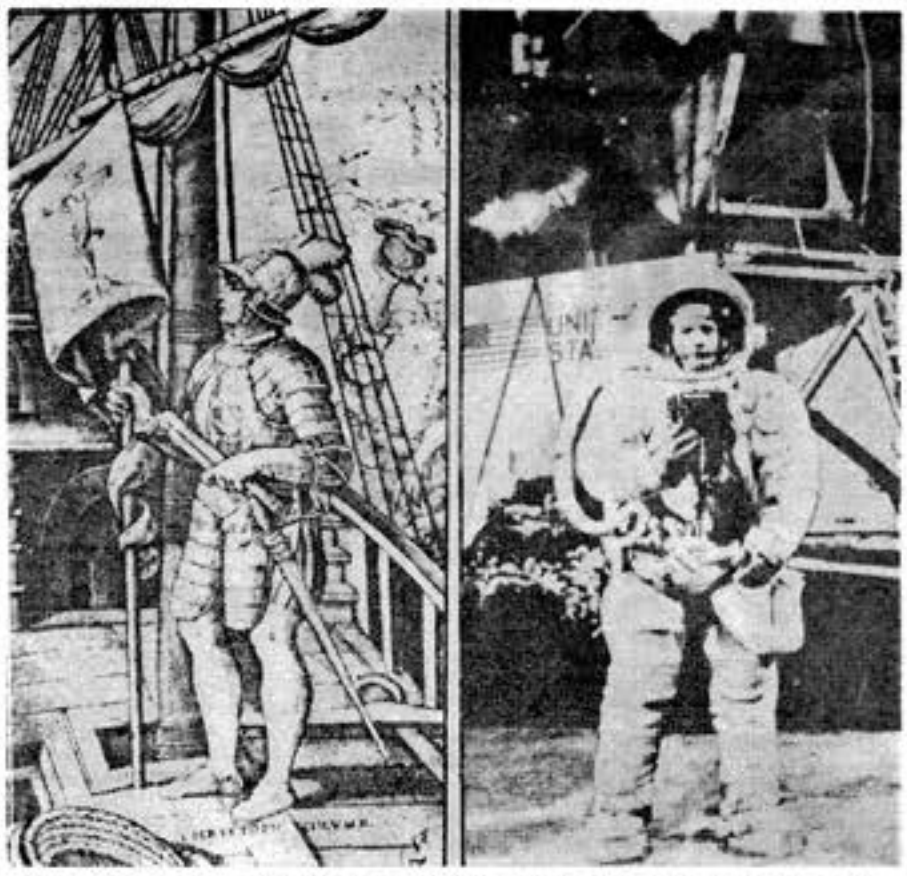

KRISTOFOR KOLUMBO 1492. NA ADMIRALSKOM BRODU »SANTA MARIA« I NEIL ARMSTRONG ISPRED MJESEČEVOG MODULA 1969.

KAKO UBUDUĆE NAZIVATI SPUŠTANJE NA DRUGE PLANETE?

Svuda aterirati?

Avioni oduvijek ateriraju (latinski »terra« — Zemlja). Za spuštanje na površinu Mjeseca stvoren je izraz alunirati (latinski luna — Mjesec). Aluniranje se spominje u svim tekstovima, predavanjima i razgovorima već desetak godina.

No kako nazvati spuštanje, recimo, na Mars, Vener, Saturn ili koju drugu planetu? Da li je uopće potrebno za svaku planetu kovati nov izraz koji će označavati isto, — spuštanje na površinu planete? Amarsirati, asaturnirati, avenerirati ne zvuči ni malo lijepo.

Talijanski jezikoslovac Leo Pestelli smatra da ne valja već ni izraz alunirati, jer je skovan na osnovu pogrešne analogije zemlja — Luna. Pogrešna mu je zato što se u izrazu aterirati podrazumijeva zemlja s malim slovom, dakle tlo, a u izrazu alunirati Luna kao planeta. Zašto se ne bi u slučaju svakog spuštanja na neku planetu imalo na umu njezino tlo, kao kod ateriranja?

I. Pastelli zato predlaže izraz aterirati, ateriranje za spuštanje na površinu bilo koje planete, jer astronauti će uvijek stupiti na neko tlo, kao da je zemaljsko, premda će se od ovog razlikovati u pogledu čvrstine, oblika, boje, sastava i sile teže.. Dakle, smatra Leo Pestelli već je trebalo da astronauti i na Mjesec ateriraju.

NA MJESECU NIŠTA LAKŠE OD SAMOUBOJSTVA

Izvještavati do kraja...

Američki filozof Ralph Lapp bio je jedan od onih koji su upozoravali na riskantnost spuštanja ljudi na Mjesec:

»Moguće je više desetaka mehaničkih incidenata, — rekao je R. Lapp u jednom razgovoru s novinarima povodom lansiranja »Apolla 11« — a već jedan je dovoljan da astronaute prisili da ostanu na Mjesecu, da tamo umru. Meni se čini da NASA neće biti kadra izvršiti nikakav pothvat spašavanja još dvije do tri godine . . .«

Kako smo već objavili, Armstrong i Aldrin nisu ponijeli nikakav **otrov za skraćivanje** agonije. Smrtonosnu pilulu inače nosi svaki pilot koji upravlja američkim špijunskim avionom. Imao ju je i Powers kad je njegov izviđački aparat U—2 svojevremeno srušen iznad SSSR-a ali taj pilot nije imao hrabrosti da poslužpi prema uputi.

REPORTIRATI I O SVOM UMIRANJU...

Međutim trovanje na površini Mjeseca nije jedini mogući način skraćivanja agonije. Znanstveni direktor NASA-e dr Hess objasnio je to ovako.

— Ubiti se na Mjesecu vrlo je lako. Dovoljno je obustaviti umjetni pritisak u kabini i otvoriti vratašca Mjesečevog modula, bez šljema na glavi. Astronaut bi istog trenutka eksplodirao poput kakve bombe.

Međutim, bivši astronaut Walter Schirra odlučno je zanijekao i samu pomisao da bi Armstrong i Aldrin pribjegli samoubojstvu:

— Obojica su pokusni piloti, a pokusni piloti nikad se ne ubijaju, ni ako znaju da moraju umrijeti. Uvijek se nadaju da će se nekako izbaviti, ali osim toga imaju zadatak da do samog svršetka izvještavaju o svemu što se zbiva. Za njih i za nas potpuno je normalno da do posljednjeg časa obavještavaju Zemlju i opisuju, makar i pripremanje za vlastitu smrt.

ZAŠTO JE »NEW YORK TIMES« OBJAVIO ISPRAVAK NAKON BLIZU 50 GODINA

BOLJE IKAD...

Uredništvo »New York Timesa« objavilo je prošlog tjedna ispravak jedne tvrdnje koja je u istom listu odštampana prije blizu pola stoljeća. U članku pod naslovom »Topic of the Times« objavljen je 13. siječnja 1936. tekst koji je ismijao tezu što ju je tada objavio profesor Robert H. Goddard, jedan od preteča suvremenih svemirskih istraživanja, a u kojoj je dokazivao da bi se raketa mogla kretati i zrakopraznim prostorom.

»Profesor kao da ne raspolaže znanjem koje se svakog dana predaje u srednjim školama« — pisao je onog dana, među ostalim, »New York Times«.

Dok se prošlog tjedna »Apollo 11« kretao prema Mjesecu, isti je list objavio da ga je događaj prisilio na ispravak:

»Danas je definitivno dokazano da rakete mogu funkcionirati i u zrakopraznom prostoru. »Times« žali zbog počinjene greške«.

Trebalo bi dodati ovo objašnjenje: Da rakete mogu funkcionirati i u zrakopraznom prostoru, nije dokazano tek letom »Apolla 11«, nego znatno prije.

S MJESECA U PACIFIK

POVRATAK »APOLLA-11« U RIJEČI I SLICI

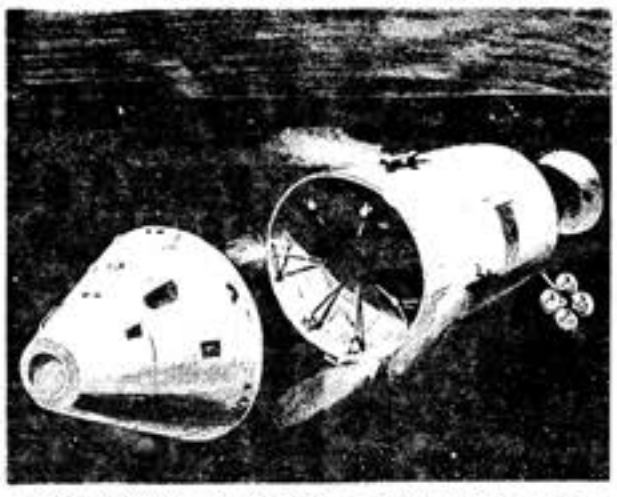

U ČETVRTAK, 24. SRPNJA U 17.22 SATA od kabine komandnog broda se odvaja kao potpuno nepotreban servisni modul s ispražnjenim tankom goriva i motorom

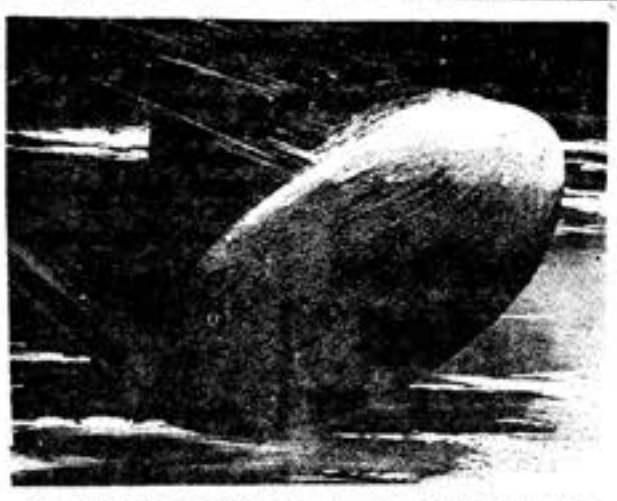

Užarena kabina »Apolla-11« će samo desetak minuta kasnije ući u gušće slojeve zraka.

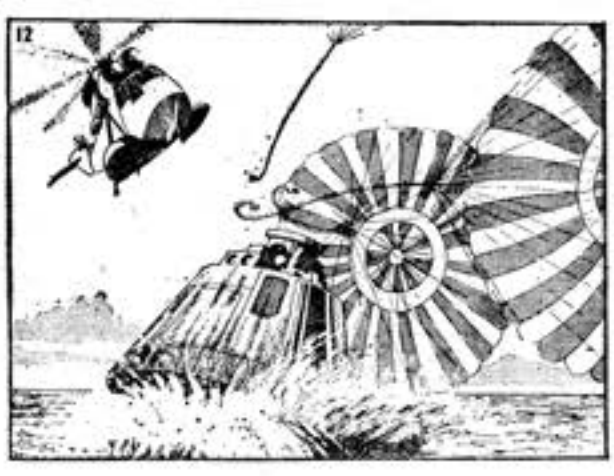

Zadržavana s tri velika padobrana kabina »Apolla-11« s trojicom astronauta spustit će se — kako je planirano— u 17.51 sati u vode Pacifika južno od Havaja u blizini nosača aviona »Hornet«.

KRONIKA »APOLLA 11«

Šesti dan epohalnog leta

specijalno za »Večernjak«

dr inž. J. KOTNIK

istaknuti stručnjak za astronautiku

Kako će se odvijati treća opasna faza epohalnog leta

KRITIČNO UZLETANJE

Poslije nešto manje od tri sata boravka na negostoljubivoj površini našeg najbližeg svemirskog susjeda — lunarnom »Eaglea« — prvi ljudi na Mjesecu, Armstrong i Aldrin će se sa uzorcima njegova tla jedan za drugim vratiti u »uvjete života na Zemlji« — u kabinu Mjesečevog modula.

Oni će pri povratku ostaviti sve oruđe kojim su prikupljali uzorke Mjesečeva tla, naučne aparate a iz kabine modula će naknadno čak izbaciti i dva para glomaznih svemirskih čizama i rukavica koje im više nisu potrebne, da bi što više olakšali drugi stupanj modula za let na visinu od 115 kilometara od Mjesečeve površine. Na Mjesecu će kao svojevrstan spomenik njihovog aluniranja ostati manji, donji dio »Eaglea« sa motorima za spuštanje na Mjesec, praznih tankova s gorivom i same platforme s koje će se otisnuti drugi stupanj modula s astronautima Armstrongom i Aldrinom.

■ Nakon odmaranja i jednog obroka oni će ponovno provjeriti sve komandne sisteme u kabini modula. Osim toga kompjutori u »Eagleu«, komandnom brodu »Apollo-11« i u svemirskom centru u Houstonu izvršit će elektronska provjeravanja sistema koji će ponijeti dvojicu astronauta prema komandnom brodu.

■ Tada će nastupiti DRUGI od četiri najopasnija trenutka u toku cijele svemirske misije »Apollo-11«. (Prvim se smatrao trenutak aluniranja Mjesečevog modula.) Astronaut Aldrin će upaliti raketni motor koji će ponijeti drugi stupanj modula u eliptičnu putanju oko Mjeseca čija najniža visina treba da bude 17 kilometara a najviša oko 54 kilometra od Mjesečeve površine. U toku jednog kruženja oko Mjeseca modul se mora popeti na visinu putanje komandnog broda»Apollo-11«.

■ U međuvremenu instrumenti i uređaji sa Zemlje i radar na komandnom brodu izvršit će korekciju manjih nepravilnosti u visini i smjeru leta obiju letjelica, da bi se one mogle pravilno spojiti u kompoziciju. Nakon uspješno obavljene TREĆE najopasnije operacije — spajanja — prvi ljudi istraživači Mjeseca prijeći će kroz tunel u komandnu kabinu, noseći sa sobom jedino sanduke s uzorcima Mjesečeva tla i još reće najnužnije dozimetre.

Ostali, sada nepotrebni dio njihove opreme ostat će u Mjesečevom modulu koji će pomoću elektronskih impulsa biti otkvačen od komandnog broda i ostavljen da kruži u putanji oko Sunca kao njegov umjetni satelit.

ZA VRIJEME BORAVKA PRVE DVOJICE LJUDI NA MJESECU, NJIHOV KOLEGA ASTRONAUT MICHAEL COLLINS NASTAVIO JE KRUŽITI U KOMANDNOM BRODU »APOLLO -11« NA 115 KM OD MJESEČEVE POVRŠINE

A SADA — POVRATAK

Svemirski brod »Apollo 11« uspješno je završio svoju historijsku misiju. Mjesečev modul zvan »Orao« u predviđeno vrijeme sinoć dotakao je sa svojim elektronskim ispruženim pipcima ispod stopala nogara mjesečevu površinu. Kad su instrumenti pokazali da je tlo dovoljno čvrsto da primi teret težak na Mjesecu 2,7 tona (Na Zemlji 16 tona), automatski ventili smanjivali su dovod goriva (aerozin-50 i nitrogen tetrokis kao oksidator) i »Orao« je smanjenim potiskom polagano »sjeo na tlo«. Tako je omogućen izlazak na Mjesec Armstrongu i Aldrinu preko tvz. »zlatnih papuča«.

(»Zlatne papuče« dobile su ime prema poznatoj američkoj priči. Naime, da bi astronaut u prvom dodiru svog tijela s gravitacijom Mjeseca stabilno stajao, uvlači noge u papuče pričvršćene za most, a još jedna potpora ga pridržava oko struka. To mi je ispričao Von Braun 25. lipnja ove godine u Salzburgu).

Nakon aluniranja, moglo se očekivati da će astronauti odmah izaći kako bi historijsku želju za spuštanjem na Mjesec skratili barem za nekoliko sati. Međutim, programom je bio predviđen doručak i četirisatni odmor. Taj odmor je u stvari kraći, jer oni trebaju obući svemirska odijela, dobro provjeriti stanje komprimiranog kisika pošto će se »Orao« »isprazniti«, pa će se po njihovom povratku opet morati puniti kisikom. Zatim, trebaju pripremiti i instrumente koje će spustiti iz »Orla« s pomoću koloturnika. To su: seizmološka stanica, spektrometar i lasersko zrcalo.

Sve predviđene poslove astronauti obavljaju u radijusu kretanja od 30 metara vezani za »Orla«. (U trenutku pisanja ovog komentara još se nisu iskrcali na Mjesec. Vezat će se zbog mjera sigurnosti. Ljudski mišići, previše su jaki, na Mjesecu zbog šest puta manje gravitacione sile nego na Zemlji. Čovjek snagom za jedan zemaljski korak na Mjesecu može napraviti šest koraka, zbog neprilagođenosti pa nije isključena mogućnost ozljede ili pada u kakvu vrtaču ili krater.

Poslije postavljanja instrumenata astronauti će odabrati zanimljive uzorke Mjesečeva tla, a naročiti im je zadatak da iz korita koja liče isušene rijeke donesu pijesak. Na osnovu sedimentacije pijeska će se moći zaključiti da li su u tim koritima zaista nekada tekle rijeke.

Time bi misija astronauta na Mjesecu bila završena.

* * *

Na ovom svemirskom putovanju jedna od najopasnijih faza leta bila je kod izlijetanja iz orbite oko Zemlje, kod prijelaza iz prve u drugu kozmičku brzinu. Tu, kako smo već pisali, i najminimalnije povećanje kuta tangente (pravca izlijetanja) na kružnu putanju oko Zemlje može dovesti do tragedije. Taj let iskušao je prvi puta »Apollo 8« koji je stigao 112 kilometara do Mjeseca, zatim »Apollo 10« koji je letio na visini od 15 kilometara, dok je »Apollo 9« sve najteže operacije potrebne za spuštanje na Mjesec izveo u orbiti oko Zemlje. Nakon toga slijedila je teškoća oko »izvlačenja« »Orla« iz čahure trećeg stupnja »Saturna« za koje vrijeme se komandni modul («Columbia») sa servisnim modulom morao okrenuti oko svoje poprečne osi, usporiti, vezati se »nos o nos« i izvlačiti paljenjem pomoćnih motora. Daljnji odlučan trenutak bio je »upadanje« u orbitu oko Mjeseca, gdje se uz najveću tačnost mora smanjiti translunarna brzina gotovo za 40 posto, da bi se sa sigurnošću uletjelo u kružnu putanju. Ovaj manevar zbivao se iza nevidljive polukugle Mjeseca, pa se na Zemlji očekivao napetih živaca, sve dok se svemirski brod nije pojavio na vidljivoj strani i dok ponovno nisu uspostavljene veze sa Zemljom.

Spuštanje na Mjesec je svakako najteži dio posla vezan za čitav niz operacija: prijelaz dvojice astronauta kroz tunel u »Orla«, odvajanje od »Columbije« i spuštanje »Orla«. Kod spuštanja, ruke astronauta Aldrina (komandanta »Orla«) čvrsto su stegle ručicu kojom se pale pomoćni motori (četiri komada sa po četiri mlaznice, svaka sa četiri kp potiska) a pogled mu je bio uperen u navigacione instrumente. Tom prilikom očekivao je preturbacije koje se osjećaju kao prevrtanje automobila (kao što mi je nedavno izjavio von Braun).

* * *

Bez obzira na teškoće na koje će još »Columbia« bez napuštenog »Orla« naići na povratku, zadatak je u potpunosti završen. Najvažniji teret u letu prema Zemlji su trojica ljudi — sinteza znanja, hrabrosti i fizičke snage — koji će živom riječi razjasniti mnoge naučne pretpostavke i dati nauci svoj golemi prilog za daljnja svemirska istraživanja.

Neka im je sretan povratak!

ŠTO JE HISTORIJA?

Kontrolni centar u Houstonu javio je Michaelu Collinsu da je njegov šestogodišnji sin također Michael rekao »a...« kada su ga upitali da li će njegov otac ući u historiju.

Poslije kraće pauze dječak je zapitao: »A, što je historija?«

»Poručite Michaelu mladem, historija ili ne, on bolje neka se uči lijepom ponašanju«, glasio je očev odgovor iz svemirskog broda.

REZERVACIJE ZA MJESEC

Predstavnik kanadske zrakoplovne kompanije izjavio je da je od prošlog petka kompanija primila pojave od 462 osobe, koje su željele rezervirati mjesto za letjelicu sa prvim putnicima na Mjesec. Kompanija još nije odredila cijenu za takvo putovanje. Među onima koji su se prijavili za let na Mjesec nalazi se i cijela obitelj s petero djece.

■ Američka kompanija »Pan American« još od prošlog proljeća prima rezervacije za prve komercijalne letove na Mjesec. Prema izvještaju kompanije do sada je već 93.700 ljudi rezerviralo mjesto za letjelice za Mjesec.

I »BUFFET« ZA TROJICU

Trojica astronauta na »Apollu-11« imaju najukusniju moguću prehranu u svemiru. Prvi put u američkom programu za svemirske letove s posadom astronauti mogu birati između četiri grupe namirnica, uključujući svježe jabuke i naranče. Osim toga, na »Apollu-11« nalazi se i »buffet« iz kojeg astronauti mogu dopuniti svoj redovni jelovnik sastavljen od izbalansiranih obroka, prema kaloričnim tablicama. U buffetu se mogu naći sir, više preliva za salate, kruh, kobasice, pudinzi i bezalkoholna pića, uključujući i kavu.

Kao na domaćim ili međunarodnim zračnim linijama, svemirska trojka može birati svoje redovne obroke. Tipična večera sastoji se, na primjer, od govedine i krumpira, pudinga, kolačića od čokolade i punča od grejpa.

Posada »Apolla-11« je ponijela na svemirsku misiju i gumu za žvakanje, vlažne ručnike za pranje, četkice za zube i zubnu pastu, kao i tri žlice od nerđajućeg čelika.

BEZ TV PRIJENOSA U SSSR

Sovjetski listovi informirali su jutros svoje čitaoce da su se američki astronauti Armstrong i Aldrin sinoć alunirali na površinu Mjeseca, ali Moskovljani nisu mogli pratiti historijski dotazak prvih ljudi na našu susjednu planetu. U jučerašnjem programu moskovske televizije nije bilo ni nagovještaja da bi građani Sovjetskog Saveza mogli pratiti veliku predstavu u svemiru.

Razgovorljivi astronauti

Posada svemirskog broda »Apollo-11« najrazgovorljivija je od svih posada koje su dosad letjele u okviru programa »Apollo«. To je zaključak kontrole leta u Houstonu koja je u petak na magnetofonskoj traci registrirala razgovore sa Armstrongom, Collinsom i Aldinom »duge« točno trideset minuta.

Fantastika bez pjesnika

Talijanski kemičar i pisac Primo Levi, koji je objavio nekoliko naučno-fantastičnih romana, napisao je uoči lansiranja »Apolla-11« na Mjesec:

»Literatura o mjesecu umrla je s jedrenjacima. Nikad se nije rodila, i čini se nezamislivom, poezija o željeznici. Armstrongov, Collinsov i Aldrinov ovaj let suviše je programiran i proračunan, a da bi pjesnik u njemu našao tematiku. Iz svemirskih brodova još nisu potekli stihovi. Gagarinova radio-poruka Zemlji bila je dio strogo propisanog programa. Glasovi astronauta ne nalikuju ljudskima: nerazumljivi su baš kao svemir, kretanje i vječnost«.

ZBRKA S BALONOM

U jednom trenutku stanovnici malog francuskog sela Chafoule pomislili su da je svemirski brod »Apollo-11« skrenuo s predviđene putanje i da pada na njihovo selo. Na vedrom nebu iznenada se pojavila čudna mrlja koja se nekoliko minuta kasnije lagano spustila na livadu poljanu. Zbrka i uzbuđenje brzo su prošli kada su seljaci ustanovili da se ne radi ni o »Apollu« niti o nekom letećem tanjuru. Radilo se jednostavno o balonu kojim su francuski zanatlijski Christian Daveleir i Oliver Caumont krenuli na vikend.

Pothvat »Apolla-11« u očima naših istaknutih ljudi na polju kulture i nauke

Let Apolla-11 pokrenuo nas je sve. Vijesti iz svijeta govore o nezapamćenom interesu, o pripremama na radnim mjestima za promatranje čovjekovog izlaska na Mjesec, o mogućnosti da se »povijest može doživjeti« preko TV-ekrana. Tako je i u našoj zemlji. Odajući dužnu poštu stvaraocima i planerima svemirskih letova i ljudima koji imaju hrabrosti da ih ostvare jučerašnji dan provodili smo u iščekivanju i s najiskrenijim dobrim željama za uspjeh. Tako su mislili svi, od domaćice do naših najvećih učenjaka i stručnjaka.

Naš list pun je danas izjava ljudi o ovim događajima. Zamolili smo i neke istaknute učenjake i naučne radnike da za naš list dadu izjave i mišljenje o pothvatu Apolla-11.

NAPETO I UZALUDNO IŠČEKIVANJE U KLUBU SAMO- UPRAVLJAČA

KLUB SAMOUPRAVLJAČA BIO JE PREPUN ONIH KOJI SU ZNATIŽELJNO OČEKIVALI KOLOR-PRIJENOS ALUNIRANJA

Napeto iščekivanje

U Klubu samoupravljača skupili su se ugledni društveni radnici, umjetnici, piloti mlaznjaka, samoupravljači iz radnih kolektiva Zagreba, brigadiri sa savskog nasipa. Očekuju prijenos slijetanja na Mjesec.

Uzbuđenje? Pošebna atmosfera?

Ne bi se reklo, barem ne u početku, kad nas od prijenosa dijeli tričetvrt sata vremena.

— Televizija nas je pokvarila — kaže jedan od prisutnih. — Navikla nas je na tako fantastične scene da nas ništa više ne uzbuđuje.

Čini se da ipak vlada izvjestan strah da nešto u prijenosu ne zataji.

I ljudi su eto imali pravo. Osim onih nekoliko sekundi što smo promatrali obojeno spuštanje prema Mjesecu, sve ostalo je izostalo.

Tajac u času, kad spiker javlja da se modul sretno spustio u More tišine. Šutnja je zaista i najbolji komentar ovom veličanstvenom uspjehu čovjeka.

A onda kako vrijeme teče, a od obećanog prijenosa nema ništa, tako raste razočaranje.

— Možda je sve to tako izrežirano! —ubacuje netko. Da bude napetije!

— Ako je režirano, onda je režiser slab — ubacuje Veljko Bulajić.

Ivan Šibl primjećuje i kaže u mikrofon, da nije ni očekivao da će vidjeti spuštanje.

I na kraju svi se osjećamo poput velike djece koja nisu dobila obećanu poslasticu.

Na čas zaboravljamo čak i na to da se čovjek ipak spustio na Mjesec, da je počeo veliki izlet čovjekov u svemirska prostranstva.

Osim toga treba žuriti kući ne samo zbog razočaranja nego i nade u iduću zoru. A i na Trgu Republike, kao i ispred Radio-centra razilaze se ljudi koji su u velikom broju došli da vide kolor-prijenos.

Čovjekova hrabrost nema granica

★ Rezultat višestoljetnih iskustava

Profesor dr Duje Rendić Miočević, dekan Filozofskog fakulteta i direktor Arheološkog muzeja u Zagrebu:

— Apstrahirajući u ovom času sve moguće vojno-strateške, političke i ekonomske aspekte ovog pothvata, kojima se ovih dana u komentarima donekle umanjivao nesumnjivi trijumf ljudskog duha, smatram da je pokušaj čovjeka da ostvari prvi neposredni susret s drugim tijelima u svemiru najveće dostignuće ne samo našeg stoljeća već svih vremena. Bez obzira k o m e je pripala čast da bude realizator tog veličanstvenog pothvata i tko je sve zaslužan da je do njega moglo doći, let prema Mjesecu rezultat je viševjekovnih napora ljudske misli i nauke, kojima zametke nalazimo još u davnoj antičkoj filozofiji, nauci i mitologiji.

★ Ljudska hrabrost ne pozna granice

Dr Veljko Gortan, profesor latinskog jezika:

— Dok na televizijskom ekranu promatramo dalji uspješan prodor čovjeka u kozmička prostranstva, uza sve dužno priznanje vrhunskom napretku tehnike, u meni se rađa neograničeno divljenje osobnoj hrabrosti smjelih svemirskih putnika. »Nil mortalibus ardui est« (Ljudska smjelost doista nema granica.) — Horacije

Nadam se da će noga pozemljara stupiti na tlo daleke Cintie, tako često opjevane od klasičnih pjesnika.

★ Kozmička inspiracija antiprovincijalnih stremljenja

Dr Ivo Frangeš, profesor hrvatske književnosti:

— Kao čovjek ispunjen sam ponosom i udivljenjem, kao pripadnik malog naroda strahom pred »prirodnome« bahatošću velikih i moćnih. Nekad smo talentom i upornošću lakše držali korak s njima, danas smo tek n položaju gledalaca. No uza sve to, ako je glupost ljudska, sila poput gravitacije, kako je to više puta govorio Krleža, onda ova pobjeda nad gravitacijom nužno mora postati i pobjeda nad glupošću. Odista vjerujem da će čovjek jednoga dana čvrsto zgrabiti u svoje ruke ovu danteovsku [illegible] zemlje koja nas čini toliko okrutnima« i predati je u vlast razumu, pobjedonosnog ljudskog razuma.

A večeras, kad prva ljudska noga stupi na toliko puta promatrano Mjesečevo tlo, neće se dogoditi ni[illegible] prirode nego [illegible] novog razdoblja povijesti čovječanstva. Ne želim se odreći nade da je svaki dublji prodor u beskraj svemira još jedna, potpunija mogućnost sagledavanja zemaljskih problema i upozorenje o hitnosti njihova rješavanja. Kao profesor književnosti radujem se novim spoznajama i novim doživljajima pjesnika, kao profesor hrvatske književnosti mogu sa zadovoljstvom istaknuti da je kozmička, astralna inspiracija bila vrlo često moćno izvorište hrvatskog lirizma. Njegovih silnih, sveobuhvatnih, antiprovincijalnih nadahnuća. Samo Kranjčevićevo ime bilo bi dovoljno da to potvrdi.

PRAVA NAUKA NE SMIJE BITI TAJNA

★ NAJHRABRIJI KORAK U BORBI S PRIRODOM

Dr inž. sveuč. prof. Davorin Bazjanac: To je najveći pothvat svih vremena u povijesti znanosti i tehnike. Čovjek još nikada do sada nije poduzeo tako smjele korake u borbi s prirodnim silama.

Ako se pothvat uspješno završi taj će podvig predstavljati najveće dostignuće čovjeka s čime se ništa u povijesti čovječanstva ne može usporediti.

★ PRIZNANJE ZBOG JAVNOSTI ČITAVOG POTHVATA

Dr. inž. sveuč. prof. Božo Težak: To nije samo znanost i tehnika nego i politički događaj, izuzetan i velik po tome što se jedna velika sila odlučila na ovakav pothvat pred očima cijelog svijeta. Tu je ono izvanredno i zato politička strana pothvata doživljava ovakav zaslužen odjek. Treba naime uočiti jednu razliku — nije isto raditi otvoreno ili pod velom tajne. Vidim ovdje odlučujuću razliku u pristupu — moramo priznati da SAD postupaju otvoreno. U tome je ogromna razlika prema pothvatima druge strane koja je tehnički na najvišem nivou ali svoj rad taji. A prava znanost ne može se razvijati u tajnosti — ona mora uvijek biti dostupna svima i zato moramo odati puno priznanje onima koji su sve to zamislili, a sada to i provode pred očima i uz kontrolu cijelog svijeta.

Znanstvene, tehničke i političke posljedice ovog pothvata bit će značajne.

★ OSVAJANJE MJESECA – DOPRINOS UNIŠTENJU ZLA NA ZEMLJI

Dr. Gabro Divjanović, direktor Zvjezdarnice HPD u Zagrebu: Za astronome je dolazak prvih ljudi na Mjesec događaj bez presedana ne samo u povijesti nauke, nego i u ljudskoj historiji uopće. Fantazija Julesa Vernea postaje čudesna stvarnost upravo pred našim očima. Bivša pokoljenja mogla su o tome samo sanjati.

Uz obavezno udivljenje tehnici naših dana, buduća će pokoljenja priupitati da li je taj događaj i koliko pridonio pravoj sreći ljudskoga roda. Jesu li svemirske perspektive, koje se sada veličanstveno otvaraju, barem malko otvorile oči ljudima da vide kako je sudbina ljudi na ovoj našoj planeti zajednička, da i svemir jednako pripada svakom čovjeku i čovječanstvu kao cjelini.

To čovječanstvo ne živi od fantazije svemirskih letova, njemu treba kruha, slobode i mira. Ako ovaj fantastični pothvat bude značio barem i mali doprinos izbavljenju čovjeka od nažalost vrlo prisutnih zemaljskih zala — onda će on zaista naći svoje zasluženo mjesto i to ne samo u našim očima, nego i u sreći i srcima svih budućih pokoljenja.

Pripremio: S. A. SZABO

SA STANOVNICIMA STARAČKOG DOMA U BUKOVAČKOJ

NE VIDIM – ALI ĆU SLUŠAT

Posjetili smo stanovnike Staračkog doma u Bukovačkoj cesti da bismo saznali što znaju o »Apollu 11« i njegovoj posadi.

Elza Jovanović, (75 g.), Varaždinka, bivša profesorica na Defektološkoj školi dežurna je na porti:

— Nas 115 koliko nas ima u domu, nalazimo se na pretposljednjoj životnoj stanici. Međutim, svi mi želimo znati o svemu što se događa u svijetu. U ovom domu nema nijedne osobe koja nije čula o »Apollu 11« i osvajanju svemira. Taj let koristit će razvoju čovječanstva, dakle, našoj djeci i unucima, a to nam je najvažnije.

Elvira Berenji, stara 72 godine, domaćica iz Zagreba:

— Znam nekoliko jezika i mnogo sam čitala, ali ovo što gledamo na televiziji je nedokučivo za mnoge.

Ivka Domer, stara 68 godina, domaćica:

— Svi pratimo što se događa s »Apollom 11«. Prije podne čitamo novine, a poslije podne sjedamo pored televizora. Kad je »Apollo 11« lansiran navrle su mi suze. Drago mi je što sam to doživjela.

Mihajlo Reves, 71 godina, bivši knjigovođa iz Subotice:

— Ono što je Jules Verne pisao, sada gledamo u stvarnosti. Bojim se samo da ne dođe do sudara s »Lunom 15«. Šteta je što smo stari, pa ne možemo i mi sudjelovati u tom grandioznom pothvatu.

Žika Brit, 88 godina, veterinar:

— Dok sam bio mlad, takvo što ne bih vjerovao.

Margita Brihta, 65 godina iz Zagreba:

— Bolje bi bilo da najprije riješe probleme na Zemlji. Mislim na one koji umiru od gladi u Bijafri, na Vijetnam i Izrael. No, svakako, je to izvanredan pothvat. Svakako ću ga gledati.

Laura Sajder, stara 96 godina, najstarija u domu a vjerojatno i u Zagrebu:

— Budući da ne vidim, prisustvovat ću TV prijenosu samo slušajući. Znam o tome sve što i mladi. To je u prvom redu izvanredno i epohalno. Ako još malo poživim, otići ću i ja na Mjesec, i to autobusom.

(tr.)

ČIME MI UPRAVLJAMO?

Kakve su teškoće dobrog privrednika? Odgovor (djelomični) daje primjer zagrebačke Tvornice ulj

»U našoj je tvornici samoupravljanje vrlo razvijeno, i svi su organi aktivni, no ponekad se pitamo: Čime mi upravljamo?«

Ova je rečenica »izletjela« diskutantu prilikom nedavnog vrlo interesantnog razgovora u Tvornici ulja »Zvijezda«. Tvornicu kojoj relativno »dobro ide«, posjetila je delegacija Gradske konferencije SK, a razgovor se vodio o mnogim temama. Ovaj izraz skepse, diskutant je kasnije objasnio: **proizvedima tvornice cijene su administrativno određene, isto tako i cijene sirovinama, izvoz u zemlje EEZ nemoguć je, a uvoz repromaterijala opterećen je s naše strane visokim carinskim barijerama i onda kad je moguć . . .**

Dakle, za samostalne odluke tvornicé, što se poslovne politike tiče, ostaje zasvim malo manevarskog prostora. Možda je upravo zato ovdje posebna pažnja posvećena nekim drugim područjima, u prvom redu standardu zaposlenih. Tvornica ima vrlo jeftin restoran, nastoji, kad god je to moguće, zapošljavati djecu svojih penzionera (samo u Zagrebu ima ih sada 220) i na sve načine olakšati rad svojim ljudima, omogućava im i školovanje i usavršavanje, uvela je obavezne tečajeve HTZ itd.

Ipak, poslovna politika je važnija jer samo o njoj ovisi i standard zaposlenih, pa bi u proizvodnoj orijentaciji samoupravljači željeli više utjecaja. No tu su ograničeni, kao i mnogi drugi proizvođači, i činjenicom da im neprestano nedostaju obrtna i investiciona sredstva, a ulaganja su nužna. Tvornica će, na primjer, ubrzo **morati** seliti jer to zahtijevaju urbanisti, a i radnicima će biti lakše da proizvode na jednom mjestu, na Žitnjaku, nego na sadašnje dvije lokacije. Za preseljenje bi bilo nužno 195 milijuna dinara ali

NAGLASAK

— odakle? Problem je i oko 120 milijuna godišnje za osiguranje sirovina (među ostalim i ulaganjem u proizvodnju sirovine u zemlji). Iako posluje vrlo solidno, ne proizvodi za zalihe i neprekidno povećava produktivnost (od 41 tone proizvoda po radniku u 1965., produktivnost je do ove godine porasla na 71 tonu!). Ipak i ova tvornica mora obrtna i investiciona sredstva moljakati na sve strane. Zadužuje se istovremeno kod banaka u Ljubljani, Dubrovniku i Vukovaru, a za obrtna sredstva u ovoj godini osigurala je samo 60, umjesto 120 milijuna.

● Zato nije neobično što na sjednicama radničkog savjeta radnici ustaju ponekad samo s jednim kratkim pitanjem: **»Gdje je novac Jugoslavije? Gdje je, ako ga nema tvornica koja je primjer dobrog poslovanja? Stvar je očito pojedinačna ovim pitanjem, no time i jasnija . . .**

N. FIGENWALD

LIJEVA STRANA

Kako se pravi »afera«

Zbog poslovne aljkavosti i administrativne sporosti ponekad niču problemi kojih, zapravo, nema

MALE STVARI

Signal za — pokazalo se ubrzo — nepotreban alarm s neprijatnim prizvukom potekao je iz uprave zagrebačkog elektromontažnog poduzeća TEM. Zeničko građevinsko poduzeće »Izgradnja« optuženo je za neshvatljiv ispad. Navodno, grubo je zaprijetilo i zabranilo pristup na gradilište ekipi zagrebačkih radnika koji, po ugovoru s investitorom, treba da postave elektroinstalacije na novom objektu u Zenici! Mirisalo je, zaista, na aferu, u najmanju ruku na vrlo nezgodno ponašanje poduzeća koje radi na »svom« terenu . . .

◆ **U Zenici smo se uvjerili da je »afera« umjetno napravljena. Zagonetka je ostalo smo to kome je i zašto trebalo »napuhavanje« kratkotrajnog nesporazuma između dvojice izvođača radova koji je, nema dvojbe, rezultat gotovo tipične poslovne nehajnosti i administrativne sporosti.**

Gradilište, tobože zabranjeno za zagrebačke radnike, u Zenici zaista postoji. To je buduće novo skladište kolonijalne robe zeničkog poduzeća »Trgocentar«, koje je, nakon javne licitacije, građevinske radove povjerilo »Izgradnji«, a elektroinstalaterske obrtničke radove zagrebačkom TEM-u. Sklopljeni su ugovori, pripremljeni projekti i dokumentacija. »Izgradnja« je, kao glavni izvođač radova, otvorila gradilište na kojem se jednog dana pojavio i poslovođa zagrebačkog poduzeća zadužen da pripremi posao za ekipu TEM-a. U »Izgradnji« priznaju da su ga udaljili a gradilišta. Kažu, nisu imali pojma da je investitor povjerio TEM-u dio obrtničkih radova, jer je »Trgocentar« tek pet dana nakon nemilog događaja pismeno obavijestio »Izgradnju« da uvodi u posao i drugog, zagrebačkog izvođača! Odgovor, također pismeni, bio je pozitivan. A kakav bi, uostalom, i mogao biti? — pitaju se zenički građevinari.

R. MANDIĆ

Dimnjačari trče maraton

ILI: KOLIKA JE CIJENA DISKUSIJE O – CIJENI?

KAŽI PRST

Evo nas opet da govorimo o dimnjačarima. Razlog ovaj put nije njihov zahtjev za povišenje cijena usluga, već ogroman put koji je taj zahtjev do danas prošao. Da bi ga što bolje predočio, Savjet za zanatstvo Privredne komore grada Zagreba učinio je to pismeno. Izvještaj ima 20 tačaka i četiri štampane stranice materijala.

Počinje se od zahtjeva i obrazloženja podnijetog Skupštini u početku 1967. koji je zatim upućen Privrednoj komori, pa nanovo poduzeću »Dimnjak« koji podnosi novi zahtjev i to — stambenim poduzećima, Sindikatu, SSRN, Komori, Skupštini i samostalnim dimnjačarima. Kad na sastanku u Komori odluka nije donesena, »Dimnjak« ponovo nadopunjuje dokumentaciju, a »Zagreb I« ponovo odbija zahtjev. Zahtijeva se nova rajonizacija i inventarizacija, a kad je i to učinjeno, Sekretarijat za komunalne poslove, kome je prijedlog upućen, zahtijeva mišljenje Sekretarijata za privredu Komore, SSRN i Sindikata. Sekretarijat za privredu ne prihvaća ga, zahtijeva ponovo sporazumijevanje, pa opet slijede »nesporazumi« sa »Stanoinvestom« itd.

Da ne nabrajamo dalje — jer se i nama već vrti u glavi — sastanaka je, uglavnom, bilo bezbroj. Prijedlog je išao od foruma do foruma — kao ping-pong loptica, ali iako je zaista dobro argumentiran — rješenje (bilo pozitivno bilo negativno) još uvijek nije doneseno. Kad su se već svi — i Sindikat, i SSRN, i Sekretarijat za komunalne poslove — izjasnili za povišenje cijena, usprotivio se »Zagreb« I, a »Stanoinvest«, koji je cijelu stvar najviše odugovlačio, uopće nije prisustvovao sastanku na kojem je trebalo donijeti konačnu odluku. Sada se predmet s prikupljenim mišljenjima ponovo upućuje na Sekretarijat za proizvodnju i usluge koji treba izraditi prijedlog za skupštinske organe . . .

Bilo bi zanimljivo da netko izračuna cijenu tih maratonskih razgovora o cijeni.

N. GODRIJAN

Izbirljivi đaci

Nema sumnje da problemi oko upisivanja svršenih učenika osnovnih škola na daljnje školovanje postoje ali — nisu ni izdaleka tako veliki kao što se to često prikazuje. Primjer iz jedne od najnapučenijih općina u Hrvatskoj, Čakovačke, upravo je nevjerojatan: **u redovnom roku upisalo se u škole II stupnja u Čakovcu samo 342 učenika iako ima mjesta za 620!**

Najviše poteškoća (!?) da dobije nove učenike ima Građevinska škola u Čakovcu koja u prve razrede želi primiti 120 kandidata. Upisalo se samo 55, pa je iznova raspisan natječaj koji će trajati do 27. kolovoza kako bi se primilo preostalih 5 učenica i 60 učenika. Za učenike koji će se upisati u Građevinsku školu osigurano je čak 105 (!!) stipendija od građevinskih kombinata »Međimurje« iz Čakovca i »Zagorja« iz Varaždina.

B. RATKOVIĆ

UŠTIPAK

Roda pred vratima

Propis: Kao što je zakonsko pravo osiguranika da izabere liječnika koji će čuvati njegovo zdravlje, tako i trudnica može birati u kojem će rodilištu roditi svoje dijete.

U gradu gdje ima samo jedno rodilište — izbora, dakako, nema. Ali ako je to, na primjer, u Zagrbu — gdje više bolnica uz specijalnu kliniku ima »odjeljenje za dolazak djece na svijet« — želja trudnice mogla bi se ispuniti.

Praksa: Zagrepčanka ipak ne uživa tu povlasticu. Uobičajena praksa u njenom gradu ne vrijedi. Kad dođe vrijeme da ode u bolnicu, za nju su otvorena samo vrata dežurnog rodilišta. Razlog je jednostavan: iako porod ima svoju cijenu i točno se može ustanoviti koliko se djece godišnje rodi (dakle, ne može se preplatiti izvršeni rad), zdravstvene ustanove još uvijek i za ovu vrstu usluge primaju paušal. A što je manje poroda, paušal je vredniji.

Zaključak: Porod ipak nije vađenje krajnika ili zuba i ljudski je da znamo tko će ga obaviti. U svakom rodilištu uvijek je na okupu ekipa liječnika, i u te iste odjele primaju se žene koje su uspjele slomiti otpor i dobiti »cedulju« koja otvara i vrata bolnice koja nije dežurna.

I ništa ne bi bilo kad to ne bi bila rijetka i bogom odabrana privilegija.

Z. KOROŠEC

NASLJEDNIK FRANCA

SPECTATOR

Implikacije sutrašnjeg proglašenja Juana Carlosa za budućeg kralja Španjolske

Sutra, 22. srpnja, Španjolci će biti i službeno obaviješteni tko će im biti »El Jefe«, šef države, ako se generalissimus Franco povuče ili umre. Svi znaju da je on za to spremao princa Juana Carlosa Burbonskog, ali to dosada nikakvim oktom nije bilo potvrđeno. Do 1931. godine Španjolska je bila kraljevina. Republikanci su skinuli Alfonsa XIII Burbonskog, ali kad je 1939. Franco likvidirao republiku, on nije uspostavio monarhiju, Burbonci se iz egzila nisu vratili. Međutim, 1947. donesen je zakon po kojem Franco ima pravo da imenuje budućeg šefa države, kralja ili regenta, koji mora biti muškog spola, španjolske narodnosti, katoličke vjere, stariji od 30 godina, te mora posjedovati »potrebne kvalitete« da obavlja svoju visoku misiju. Naravno, mora se zakleti da će nastaviti s provođenjem načela frankističkog pokreta. Taj zakon od 1947. obuhvaćen je u »Ley organica« za čitavu organizaciju španjolske države, koji je donesen lanjske godine. Sutra će na zasjedanju »Cortesa« (parlamenta) Franco objaviti da se služi spomenutim pravom. Mladi Juan Carlos, unuk Alfonsa XIII, bit će svečano designiran za budućeg kralja Španjolske.

To još ne znači da se Franco povlači i da Juanu Carlosu odmah prepušta svoje mjesto. Iako se tvrdi da je Franco dosta ostario i da nije zdrav, ovo je ipak samo konačna etapa u njegovu planu, ali ne i napuštanje vlasti. Juan Carlos će zaigrati čudnu ulogu: bit će neka vrsta prijestolonasljednika Franca, koji nije kralj.

Tako je Franco htio prosjeći spor koji već godinama traje. Živ je, naime, Alfonsov sin, Juan grof od Barcelone, otac spomenutog Juana Carlosa, nastanjen u Portugalu. Za vrijeme rata bio je za saveznike, protiv Hitlera, te je 1945. govorio da kompromitirani Franco treba da ode i da se obnovi monarhija s njim na čelu. To mu Franco nije oprostio. Ali taj je isti Juan ipak koju godinu kasnije predao svog sina dječaka Francu da ga školuje i pripremi za nasljednika. To je Franco sistematski proveo. Juan je svejedno kasnije opet počeo isticati svoja prvenstvena prava, jer je sin Alfonsa XIII, pa ako se obnavlja monarhija s istom dinastijom on ne može biti mimoiđen. Čak je i mladi Juan Carlos više puta rekao da ne želi uzurpirati ono što pripada ocu. Tako je ostalo sve do ovih dana.

Španjolci sigurno nisu u većini za monarhiju, prema dinastiji su indiferentni, ali postoji ipak i neki monarhistički pokret, koji je bio godinama lojalan prema Francu. Čini se da je u novije vrijeme većina monarhista naginjala prema Juanu grofu od Barcelone. I monarhisti su, naime, zahvaćeni poznatim vrenjem u Španjolskoj. Juan (otac) je u egzilu više puta davao izjave, koje su bile dobro primljene od svih onih koji žele da se Španjolska oslobodi sadašnjeg autokratskog frankističkog režima. Iako ni Juan nije, otkako je sina predao Francu, napadao samog Franca, izjašnjavao se za ustavnu monarhiju prijašnjeg tipa, to znači da ne bi htio biti kralj koji će produžiti, samo formalno u drugom vidu, Francov sistem. Govorio je više puta o svojim demokratskim i liberalnim pogledima na budućnost Španjolske. Zato su se i razne demokratske stranke, formirane posljednjih godina poluilegalno, opredijelile za princa oca, uvjerene da bi se s njime stanje bitno izmijenilo. Naravno, upravo je to, osim sjećanja na ono iz 1945, djelovalo na Franca da forsira sina protiv oca. Čini se da je u novije vrijeme postigao to da Juan Carlos prihvati nasljedstvo i protiv volje oca, ako nije grof od Barcelone i sam popustio. Govori se, naime, o nekim pismima između njega i Franca i o kompromisu. Možda otac vjeruje da će ipak sve biti drugačije – kad jednom Franco ode. A vodio je i razgovore sa sinom, koji je bio kod njega u Portugalu.

Sama designacija Juana Carlosa za nasljednika i budućeg kralja, po staroj Francovoj zamisli, ne otvara nikakvu perspektivu Španjolcima. A nije ni sigurno da će zaista kralj postati. Tvrdi se da je osim spomenutog dinastičkog spora Franco htio riješiti još jedan spor, a to je unutar vlastitog režima. Falangisti, koji su sve manje zadovoljni s Francom, nisu za dinastiju, oni su tražili drugačijeg nasljednika. U krugu generala ima također protudinastičkih spletki, te bi jedan od njih došao na vrh kad Franco ode. Pitanje je da li će Franco ovim potezom zaista uspjeti osigurati kontinuitet.

ELEKTRIFIKACIJA PRUGE ZAGREB – ZIDANI MOST

DANAS: 18 KILOMETARA

● Na stanici Dobova nastat će teškoće, jer republička granica predstavlja i granicu električnih sistema

MARIBOR, 21. srpnja — Uoči praznika ustanka slovenskog naroda, u ponedjeljak 21. srpnja predat će se u redovan saobraćaj prvih 18 kilometara elektrificirane željezničke pruge na relaciji Zidani Most — Zagreb. Preostali 31 kilometar na teritoriji Slovenije bit će elektrificiran do 29. studenoga.

■ **Iako je modernizacija željeznica intenzivna, već je nastao spor oko uvođenja električnog sistema. U Sloveniji se naime uvodi istosmjerni sistem, čime se, u stvari, produžava naslijeđeni sistem na relaciji od Rijeke prema Ljubljani, a u Hrvatskoj monofazni sistem.**

■ Takva situacija brzo će dovesti do teškoća, jer je republička granica ujedno i granica električnih sistema, pa će na stanici Dobova, posljednjoj prije hrvatske granice sve kompozicije morati mijenjati vuču. Sporazum oko prijedloga da se istosmjerni sistem uvede bar u trokutu Rijeka — Zagreb — Ljubljana, ako se već ne može uvesti za cijelu zemlju, još nije postignut.

NA PUTEVIMA ISTRE, KVARNERA I GORSKOG KOTARA

NEPREGLEDNE KOLONE

● Ocjenjuje se da na ovom području boravi blizu 220.000 turista – više nego ikad ranije

RIJEKA, 21. srpnja — **Na svim cestama koje vode na kvarnersku i istarsku rivijeru od subote se kreću nepregledne kolone vozila kojima turisti iz raznih zemalja dolaze u ove krajeve na odmor, ili produžavaju u Dalmaciju.** Prepuni su također vlakovi i više od 300 autobusa koji svakodnevno prolaze autobusnom stanicom u Rijeci. I brodovi su krcati, a trajekti koji otok Krk povezuju s Crikvenicom i Crišnjevom na kopnu, kao i trajekt koji održava vezu između otoka Cresa i uvale Brestova na kopnu, plove bez voznog reda, jer je to jedini način da se prevezu svi automobili i putnici.

■ Ceste kvarnersko-istarskog područja pune su vozila iz raznih zemalja, no najčešće se susreću registracije Savezne Republike Njemačke, Austrije, Italije, Čehoslovačke, Švicarske, Nizozemske, Mađarske, Francuske i Engleske.

■ **Procjenjuje se da ovdje boravi blizu 220.000 turista, a toliko ih nikad ranije nije bilo u ovom području. Računa se, međutim, da je još uvijek moguće naći smještaj u većini mjesta, jer je slobodno još nekoliko tisuća kreveta, uglavnom u privatnim kućama.**

■ Izvanredno toplo vrijeme potjeralo je turiste i izletnike da potraže osvježenje u moru čija temperatura brzo raste, i sada u Rijeci iznosi oko 22,5 stupnja Celzija.

Svečanosti na Baniji i Kordunu

VRGINMOST, 21. srpnja — Otvaranjem posljednje dionice kordunsko-banijske magistrale, između Tušilovića i Gline, i velikim zborom naroda Banije i Korduna u Vrginmostu jučer su završene dvodnevne svečanosti kojima je narod ovog kraja proslavio 30-godišnjicu SKJ, SKOJ-a i revolucionarnih sindikata.

Jučerašnje svečanosti počele su ujutro u Tušiloviću i Glini, gdje je novi asfaltni put svečano otvoren za javni saobraćaj. U gradnju ovog puta, dugog 48 kilometara i širokog 6 metara, investirano je nešto više od 23 milijuna dinara. Istodobno je otvoren asfaltni put koji povezuje ovu cestu s kupališnim liječilištem Topusko, a u Vojniću je otvorena nova benzinska stanica.

● Tim svečanostima prisustvovali su predsjednik Savezne skupštine **Milentije Popović**, predsjednik Sabora Hrvatske **Jakov Blažević**, sekretar Izvršnog komiteta CK SKH **Pero Pirker**, predsjednik Sindikalnog vijeća Hrvatske **Milutin Baltić** i velik broj predstavnika društveno-političkog, javnog i privrednog života Korduna i Banije.

● Na narodnom zboru u Vrginmostu govorio je predsjednik Izvršnog vijeća Hrvatske **Dragutin Haramija**. — U dugoročnoj koncepciji privrednog razvoja Jugoslavije — rekao je Haramija — Hrvatska bi trebala imati odlučujuće mjesto u svim djelatnostima kojima se ostvaruje nerobni devizni priliv, a vezane su uz pomorsku privredu i saobraćaj. Zahvaljujući turizmu i dozmakama naših građana u inozemstvu, oko 80 posto planiranog negativnog salda u robnoj razmjeni s inozemstvom moglo bi se pokriti prihodima iz ove dvije stavke. Smišljenom politikom nerobni priliv iz Hrvatske mogao bi idućih godina rasti natprosječnim tempom. Haramija je dalje rekao da će ova republika predložiti svoj projekt razvoja petrokemijske industrije.

Pšenica rekordno?

BEOGRAD, 21. srpnja — Poljoprivrednici iskorištavaju praktično svaki trenutak lijepog vremena da bi pošnjeli pšenicu i druge ozime usjeve. Žetva je u cijeloj zemlji u punom jeku.

Nevrijeme koje je zahvatilo neke krajeve zemlje nanijelo je štete pšenici, ali u cjelini neće znatnije utjecati na ukupnu proizvodnju i tržne viškove.

● **Ako se ostvari prognoza Zavoda za tržišna ispitivanja da se ove godine može očekivati prinos od 499.222 vagona, bit će to najbolji dosadašnji urod pšenice u našoj zemlji. Najrodnija godina do sada bila je 1967, kada je ukupan prinos iznosio 451.000 vagona.**

SPLIT: Konzorcij za naftu

SPLIT, 15. srpnja — Dalmatinska privreda osnovat će uskoro konzorcij za istraživanje, eksploataciju, preradu i plasman nafte, plina i drugih energetskih izvora. Osnivanje konzorcija u završnoj je fazi, i očekuje se da će u njega stupiti 20 najvećih dalmatinskih poduzeća.

U konzorcij — kako je jučer izjavio predsjednik Općinske skupštine inž. **Jakša Milićić** — moći će pristupiti i sva druga poduzeća iz zemlje koja su zainteresirana za program i zahvate u istraživanju nafte i plina na Jadranu.

Očekuje se da će uskoro Dalmacija i područje koje joj gravitira trošiti oko 3 milijuna tona nafte i naftnih derivata godišnje.

Z. G.

Deblje vrećice u »Đ. Đ.«

ZAGREB, 21. srpnja — U tvornicama i pogonima »Đuro Đaković« u Slavonskom Brodu 223 radnika ostvarila su u svibnju osobne dohotke veće od 2000 dinara čime se znatno proširio krug članova ovog kolektiva koji su se probili na sam vrh platne ljestvice. U veljači je bilo 63 radnika s takvim dohotkom, u ožujku 125, a u travnju 111.

Prosjek primanja u svibnju iznosio je 2, cijelom kolektivu 1947 dinara. Najniži na platnoj ljestvici, ispod 500 dinara, bilo je u travnju 55 radnika, a u svibnju samo 28.

Eksplodirala bomba

OPATIJA, 21. srpnja — Jučer se u selu Jurdani kod Opatije dogodila teška nesreća, u kojoj je stradalo troje djece: **Marino Črnarić** (3 godine), **Veljo Sošić** (11) i **Ljiljana Četina** (također 11 godina). Nesreća se dogodila kada su djeca nekim predmetom udarala po bombi, koju su našli na zidu u neposrednoj blizini kuće gdje su se igrali. Vjeruje se da se bomba tu nalazila još od rata. Teško oštećena djeca odmah su prevezena u riječku bolnicu.

O. MALEŠ

TUŠ KOMENTAR

I. VOLJEVICA

Novo turističko naselje

DUBROVNIK, 21. srpnja — Ugovor o kreditiranju izgradnje turističkog naselja »Babin Kuk« u Dubrovniku, sklopljen između Privredne banke Zagreb i dubrovačkog poduzeća »Minčeta« u visini 339 milijuna dinara, najveća je dosadašnja investicija u turističko-ugostiteljskoj privredi grada ispod Srđa.

Najznačajnije je, da se potpisivanjem tog ugovora pristupa realizaciji prvog detaljnog plana koji je izradio Projekt »Južni Jadran«, a odnosi se na gradnju jednog suvremenog i modernog turističkog naselja kapaciteta 5000 kreveta. U kreditiranju turističkog naselja »Babin Kuk« učestvovat će solidarno Privredna banka Zagreb sa 75 i Dubrovačka banka sa 25 posto sredstava, dok za investitora, poduzeće »Minčetu«, nisu utanačene nikakve obaveze u pogledu eksploatacije i namjene budućeg turističkog naselja.

Ovim ugovorom o kreditiranju, bolje rečeno koncentracija sredstava za kompleksnu turističko-ugostiteljsku gradnju, otvorena su vrata i prostori dubrovačkom turizmu da najracionalnije i najekonomičnije ostvaruje razvojne mogućnosti, posebno na planu turizma, jedinoj i najjačoj industriji tog područja.

B. M.

Lom u »Taninu«

SISAK, 21. srpnja — Jučer rano ujutro, oko 3,30 sati u tvornici tanina i furfurola u Sisku došlo je na elevatoru do kvara, koji je izazvala metalna šipka duga oko 1,30 m, pronađena kasnije u elevatoru, gdje je poloмila neke dijelove elevatora. Materijalna šteta, prema prvom procjenama, iznosi oko 50.000 dinara. Vjeruje se da će prvi detalji istrage biti poznati već danas, kad radnici preksinoćne smjene dođu na posao.

ML. ŠIPKA

Teleskopi na Lošinju

MALI LOŠINJ, 21. srpnja — Hrvatsko prirodoslovno društvo iz Zagreba otvorilo je u Malom Lošinju Međunarodni centar za astronomiju i geofiziku kojeg su instrumenti momentano postavljeni u kampu dodijeljenom astronomima. Centar treba da u toku zime uredi i opservatorij.

U okviru Centra već se održava i prvi međunarodni seminar astronoma koji vode profesori čehoslovačkih opservatorija. Ovaj seminar, koji će trajati do 22. srpnja, pohađaju mnogi čehoslovački i jugoslavenski studenti.

Međunarodni centar u Malom Lošinju predstavlja i svojevrsnu turističku atrakciju jer su njegovi teleskopi u određeno doba dana na raspolaganju i turistima da promatraju fizičke promjene na Suncu, te Mjesec i zvijezde.

Autoput Sarajevo–Zenica

SARAJEVO, 21. srpnja — Autoput Sarajevo — Zenica, kad definitivno bude završen, bit će jedan od najsuvremenijih novih puteva. **Prema prvim projektima predviđa se da ovaj auto-put, dug 66 kilometara, ima dva odvojena kolovoza, svaki sa dvije trake po 3,75 metara širine i trake za skretanje vozila široke 2,50 metra.**

O IDEJNOJ I POLITIČKOJ ORIJENTACIJI »HRVATSKOG KNJIŽEVNOG LISTA«

SUPROTNO INTERESIMA HRVATSKOG NARODA

Zaključak Gradskog komiteta SK Zagreba na sjednici 18. srpnja

U Zagrebu već drugu godinu izlazi takozvani »Hrvatski književni list«. Analizom dosad izašlih brojeva može se bez napora utvrditi da je redakcija »Hrvatskog književnog lista« jasno formirala svoju idejnu i političku fizionomiju, koja je suprotna politici Saveza komunista i izravno proturiječi osnovnim interesima hrvatskog naroda i svih naroda Jugoslavije.

»Hrvatski književni list« je političko glasilo »zajednice samostalnih pisaca TIN«, koji svoju »samostalnost« iskorištavaju prije svega zato da skrenu pažnju čitalaca na »nepodnošljivu« poziciju hrvatskog naroda u jugoslavenskoj socijalističkoj zajednici. Pri tome se uporno i obilato služe polustinama i neistinama, neprihvatljivim metodama licitiranja, lažno prikazujući da su Hrvati u inferiornom položaju u jugoslavenskom društvu.

Budući da se »Hrvatski književni list« nalazi na krajnjoj periferiji društvenih tokova i nasuprot progresivnim snagama, njegova redakcija uporno nastoji da svoje neprihvatljive teze i koncepte prezentira kao središnja pitanja hrvatskog naroda. Tekstovi koje tiska na svojim stranicama, šokantni u svom primitivizmu, sasvim razumljivo nisu u hrvatskom narodu naišli na bilo kakav odjek. »Intelektualac« diverzije grupice »samostalnih« koji se pokušavaju politički nametnuti, odumrijet će u svojoj neshvaćenosti, kao što su splasnule i mnoge ambicioznije diverzije u ovoj zemlji. Međutim, svaka aktivnost koja pokušava da podriva temelje našeg društva, prvenstveno bratstvo i jedinstvo naših naroda i narodnosti, naići će na osudu i odlučan odgovor progresivnih snaga ove zemlje.

Ne može ostati nezapažena činjenica da je »Hrvatski književni list« po niru stavova objavljenih na svojim stranicama u idejnom srodstvu s pojedinim krugovima ekstremne nacionalističke političke emigracije.

Ocjenjujući hrvatsku kulturnu i povijesnu baštinu s pozicija romantičarskog nacionalizma, »Hrvatski književni list« politikantski i provincijalno priziva sjene prošlosti i time utvrđuje svoju poziciju daleko od svake kulturne i znanstvene misli danas.

»Hrvatski književni list« postao je tribina široko otvorena raznim desno orijentiranim pojedincima — od klerikalaca, preko ustkogrudnih i ekstremnih nacionalista, do drugih nositelja različitih socijalizmu tudih idejnih orijentacija. Verbalno prihvaćajući samoupravnu demokratičnost našeg društva, »Hrvatski književni list« uzima je samo kao zakon za svoju idejno i političku problematičnu raboru.

Gradski komitet SKH Zagreb energično odbacuje pismo redakcije »Hrvatskog književnog lista« upućeno političkom aktivu grada i sadržaj tog pisma ocjenjuje kao još jednu u nizu političkih diverzija.

Gradski komitet poziva komuniste da se u duhu politike Saveza komunista, daljnjeg razvoja našeg samoupravnog društva i jačanja bratstva i jedinstva naroda i narodnosti jugoslavenske socijalističke zajednice energično suprotstave svim pokušajima potkopavanja osnova našeg socijalističkog društva, pa tako i tendencijama »Hrvatskog književnog lista«.

POTHVAT ASTRONAUTA STALNO JE PRISUTAN U MISLIMA ZAGREPČANA

VIKEND U ZNAKU MJESECA

Na Bundeku:

Suprotna mišljenja

Razgovarali smo s Zagrepčanima koji su nedjeljni vikend proveli na Bundeku i pitali što misle o epohalnom podvigu trojice američkih astronauta iz »Apolla-11«.

— **Danijel Stamenski**, student (20 g) — Žao mi je što nisam jedan od astronauta iz »Apolla-11«. Mislim da još uvijek javnost premalo pažnje poklanja tom veličanstvenom podvigu.

Branko Novokmet — radio-mehaničar (33 g) — Želio bih da osvajanje Mjeseca izmijeni čovjeka — na bolje.

Alma i Zvonko Dobrilović (med. sestra 20 g. i pravnik 32 g) — Zanima nas hoće li se pomoću Mjeseca otkriti tajne Zemljine prošlosti.

— **Stjepan Horvat**, penzioner (74) — Ništa ne vjerujem. To je ruska i američka propaganda.

Inge Grandić (modni savjetnik) (26 g) — I ja bih pošla kad bi se linija prema Mjesecu uhodala —naravno s djetetom i mužem.

Zaručnici — **Francesco Bigliozzi** (Milano, 28 g) i **Jasminka Stipetić** (24 g) — »Medeni mjesec« rado bismo proveli na Mjesecu.

Rozika Višnjević, kućanica (46 g) — Još nisu sazreli uvjeti za osvajanje Mjeseca. Bojim se za astronaute. Troškovi su veliki, a čovječanstvo neće imati veće koristi od toga.

Maja Višnjević, učenica (16 g) — Slažem se s mamom, ali vjerujem da će Armstrong, Aldrin i Collins uspjeti.

Vinko Jakšić — stolar (56 g) — Ne vjerujem u uspjeh. Novac je trebalo podijeliti gladnima na Zemlji.

— **Nada Sviben**, učenica (16 g) — Rado bih putovala na Mjesec — naravno s povratnom kartom.

— **Jasna Blažević**, student (20 g) — Veličanstveno. Nikad ne bih putovala na Mjesec iako vjerujem da će to u dogledno vrijeme biti moguće i za obične smrtnike.

— **Mirjana Samol**, —učenica (18 g) — Nema opasnosti za astronaute. Putovala bih s njima da su me pozvali.

D. PAVIĆ

U vrijeme vikenda kupači i izletnici popunili su bazene i izletišta. Slično kao i svakog slobodnog dana kad je lijepo vrijeme. Ipak, mada se sve naizgled čini uobičajeno, malo se može naći onih koji u mislima nisu s astronautima koji putuju na Mjesec. Obišli smo jučer zagrebačke bazene i razgovarali s kupačima. Pitanje je glasilo — koliko vas uzbuđuje pothvat astronauta u brodu Apollo-11?

Na bazenu JNA na Sveticama okupilo se jučer oko 4.500 kupača. Pričalo se o koječemu, ali je skoro svaki razgovor završavao na temi o osvajanju Mjeseca. **Damir Sekulić** (17) upravo je raspravljalo s društvom o opasnostima povratka s Mjeseca: — **Znam da je to možda smiješno reći, ali stalno mislim na tri čovjeka u beskrajnom prostoru koji moraju toliko precizno sletjeti na dosad od ljudi neposjećeno nebesko tijelo. Neću imati mira dok se ne vrate.**

Biserka Roglić (16): — Svemirski letovi me inače ne zanimaju pretjerano, ali me oduševljavaju slike Mjeseca i iz svemira. **Obavezno zato pratim sve TV-pripjenose i ilustrirane listove koji donose ove fotografije.**

— Žao mi je samo što ću morati raditi u ponedjeljak ujutro pa neću moći gledati direktan prijenost izlaženja na Mjesec — žali se **Slobodan Heff** (23) — **Volio bih to gledati više nego išta drugo.**

Oduševljava me hrabrost astronauta — kaže **Lidija Dorić** (16) — **Pročitala sam da su rekli da je to za njih uobičajen pothvat. Ipak . . .**

— Mislim da je ovo događaj koji se ne bi smio shvatiti nikako drugačije nego kao jedan od najvećih pothvata u povijesti čovječanstva prema kojem nitko ne smije ostati ravnodušan — kaže **inž. Ivan Lokardić** (32) kojeg smo našli uz bazen »Mladosti«.

Dorica Popović (19) bila je jučer na Šalati: — **Redovno gledam TV-prijenose i »gutam« štampu — mislim da je time sve rečeno.**

Slavko Letičević (14) kupao se na bazenu »Mladost«: **Svi pothvati u svemiru strašno me oduševljavaju. Skupljam fotografije letjelica i želio bih jednog dana biti u jednoj.**

Branka Kolarić (23): **Nisam jako zagrijana, ali sve važne letove pažljivo pratim. Trojci iz Apolla-11 želim mnogo sreće.**

MNOGOBROJNI ZAGREPČANI DOŠLI SU JUČER NA TRG REPUBLIKE DA BI VIDJELI KOLOR-PRIJENOS NAJVEĆEG DOGAĐAJA U HISTORIJI

TRG REPUBLIKE: NEZAPAMĆENI INTERES

Piju a misle na Mjesec

Milana Bedekovića 27-godišnjeg instalatera zatekli smo dok je naručivao piće uz napomenu konobaru:

— Nemojte da prije dočekam silazak kozmonauta na Mjesec, nego vaše pivo.

● **Zašto niste negdje uz televizor bilo je naše pitanje?**

— A što da se uzbuđujem uz televizijski ekran. Ljepše je ovako, pijuckati pivo i razmišljati hoće li ljudi uspjeti u svom pothvatu?

● **A hoće li uspjeti?**

— Hoće, u to sam duboko uvjeren.

Nekoliko, stolova dalje zatekli smo simpatičnu gošću. Ljiljanu koja nam nije htjela reći svoje prezime. Službenica je, stara 25 godina iz Vodovodne ulice 5.

— Nemam živaca sjediti uz televizor. Zbog toga sam radije s mojim mališanom i kolegicom izašla. Zamislite koliko bi svakog od nas pogodilo da bude eventualni očevidac tragedije. Ne bih to mogla izdržati. Zbog toga sam odlučila da radije ovako dočekam epohalni događaj.

Drago Ožegović, litograf — Gledao sam sve prijenose do sada i mislim da Mjesec ne izgleda lijepo.

Božo Šramajer, penzioner — Lansiranje Apolla 11 velik je pothvat i nadam se da će dobro svršiti. Bit će zanimljivo ako »Luna 15« također uspije sa svojim programom jer, tada će strojevi nadmašiti čovjeka.

Amalija Čingel, kućanica — Najviše me zanima spuštanje i povratak s Mjeseca. Hoće li što donijeti, hoće li naći bilo kakav oblik života na Mjesecu?

10 upornih

Veliki broj Zagrepčana nazvao je jučer telefonski broj 981 (služba informacija PTT) tražeći najnovije informacije o epohalnom događaju — spuštanju čovjeka na Mjesec.

Pedeset Zagrepčana naručilo je telefonsko buđenje za 7 sati da bi gledali TV prijenos najfantastičnijeg događaja — stupanja čovjeka na Mjesec. Međutim, oko 24 sata došlo je do uzbune. Iz Houstona je javljeno da će prijenos s Mjeseca umjesto u 7, početi u 2 sata. Dežurna telefonistica Službe informacija ĐURĐA ARSIĆ obavijestila je sve Zagrepčane, koji su naručili buđenje, o promjeni na TV-programu, nakon čega je 10 Zagrepčana zatražilo buđenje u 2 sata, a 66 je otkazalo buđenje.

D. P.

Bio bih sretan da pothvat uspije, jer odlazak na Mjesec čovjek je vjekovima želio. Mislim da će se astronauti spustiti na Mjesec ali se svi bojimo da se neće vratiti.

Ivan Medić, strojarski tehničar — Nadam se da će nakon upornog rada učenjaka pothvat uspjeti.

Martin Kolarek, tehničar — Očekujem uspjeh pothvata, mislim da će dizanje »Orla« s Mjeseca biti najkritičniji trenutak. Žao mi je što se ne zna više o letu sovjetske letjelice »Lune 15.«

Petar Majić, student — Ponosan sam što živim u vrijeme realizacije »Apolla 11« jer mislim da je to najveći podvig nauke i tehnike. Želim, međutim, da se ne zaborave i ovozemaljski problemi.

Ples jači od »Apolla«

Nebeski podvig hrabrih astronauta izazvao je divljenje kod stanara studentskog doma »Nina Marakovića«. Sa zebnjom i stisnutim pačevima stanari su napeto slušali dramatični razgovor svemirskih heroja i kontrole leta. Ali bilo ih je koji to nisu pratili. To su mnogobrojni plesači koji su došli na ples pod vedrim nebom kod doma. Za njih je bio privlačniji bog ljubavi Amor nego »Apollo« (bog sunca koji je doveo prvog čovjeka na daleko nebesko tijelo.

Evo što su nam izjavili oni koji su pratili prijenost i plesači:

— **Zvonko Miškulin**, student — To je veličanstvena epopeja snage i moći ljudskog uma. Još nitko nije svjestan ovog nadljudskog podviga. Hrabrim astronautima želim sretan povratak.

— Fantastično! To je gigantski korak Čovjeka. Hrabrim svemirskim junacima želim kao i svi ljudi sa Zemlje da nam se sretno vrate. — rekla nam je **Slavica Petek.**

— **Mirjanu Lukavac**, radnicu, naš reporter zatekao je neposredno nakon aluniranja na plesu. — Ljudi na Mjesecu? Nemam pojma . . . Ne . . . ne . . . interesira me, ali eto došla sam na ples s kolegicom.

Zoltan Senta — Napustio sam igranku da bih gledao taj veliki podvig. Nemam riječi da kažem što osjećam u ovom velikom trenutku.

— **Vanja Torlaković**, učenica — Pa na plesu sam. Što ja znam, kažete sletjeli su na Mjesec. Svi da mi se!?!

— **Zvonko Lovrić** — Žao mi je što nisam mogao gledati. Vidite koliko ih je navalilo na ples, a ja radim na ulazu. To je veliki podvig ljudi. Želim sretan povratak letača.

Poslije najavljenog prijenosa

Ivan Jukić, službenik — Žao mi je što nisam vidio TV-prijenos spuštanja na Mjesec kojem sam se nadao. Ipak smatram da je to ogroman pothvat. Vjerujem u nauku i mislim da će se astronauti vratiti na Zemlju.

Pero Gromović, vozač — Sreta — došao sam na TV-prijenos ali nisam ništa vidio. Vjerujem da će sve ipak dobro završiti.

Krsto Jovanić, dipl. biolog — Očekivao sam sliku spuštanja na Mjesec ali ništa nisam vidio. Nadam se da ćemo prijenost izlaska iz »Orla« ipak vidjeti.

Jakov Bilečić, inž. agronomije — Gledao sam prijenos ali nisam skoro ništa vidio. Skoro sve smo to vidjeli i čuli već ranije.

Veljko Miljanić, student ekonomije — Nažalost, nisam vidio ono što sam dugo očekivao. Ipak sve je to fantastično i nenadano. Suviše brzo došlo je do lansiranja i pothvata »Apolla 11«.

Josip Burić, penzioner — Ne znam razloge zašto nismo vidjeli TV-prijenos spuštanja »Orla«. Pozdravljam dostignuće nauke.

Barica Burić, penzioner — Radujem se . . .

„Apollo-11“ ispraznio zagrebačke lokale

Sinoć su rukovodioci mnogih zagrebačkih lokala zažalili što u svojim restoranima nemaju televizore. Iako prijenos o spuštanju »Orla« na Mjesec nije sasvim »štimao«, većina je Zagrepčana sinoć sjedila kraj televizijskih ekrana, očekujući snimke s Mjeseca. Pustoš u inače prepunim lokalima posljedica je velikog interesa građana za snimke o osvajanju Mjeseca.

Tako je snack-bar u Studentskom centru bio gotovo sasvim prazan, dok je u vrtu sjedilo samo nekoliko studenata. Ni u obližnjoj restauraciji »Pijetlovica« situacija nije bila mnogo drugačija — ispred lokala su sjedila samo četiri mladića, dok se unutra, kraj šanka, samo nekolicina gostiju radije opredijelila za špricere nego za »Apollo«.

U »Zagorcu« su nam se požalili da im je osjetno opala prodaja ćevapčića i ražnjića — dok obično ispeku i prodaju 600 porcija, jučer su prodali jedva 300.

U »Staklenjaku« i »Moki« u Ilici promet nije spao na nulu prvenstveno zbog toga što su u blizini ovih lokala bili postavljeni televizori, pa se uvijek našlo ljudi koji su poželjeli da se osvježe u ovim lokalima. Ali, unatoč svemu, prodaja kave znatno je opala.

Televizor u kavani »Corzo« ovaj se put dobro isplatio. Kavana je bila dupkom puna i promet je bio vrlo dobar.

Sve stolice ispred Gradskog podruma bile su pune; obližnji televizori privukli su velik broj Zagrepčana. Za razliku od drugih, ugostitelji Gradskog podruma zadovoljno su trljali ruke.

Iako se ne bi moglo reći da je posjet kavani »Dubrovnik« bio slab, i ova je kavana osjetila spuštanje na Mjesec.

U restauraciji »Maksimir« u Maksimiru posjeta je u rane večernje sate bila normalna, ali je, kako se primicalo vrijeme osvajanja Mjeseca, postajala praznija — mnogi redoviti gosti ovog lokala jučer su se ipak odlučili za televizijske ekrane i »Apollo« 11.

Gradske ulice u vrijeme spuštanja na Mjesec, bile su gotovo prazne. Grad je oživio tek nešto poslije 22 sata.

PRAZNA KINA

U nedjelju navečer, na predstavama koje su počele u 20 sati, u zagrebačkim je kinematografima bilo vrlo malo gledalaca.

Interes za televizijski prijenos spuštanja »Orla« na Mjesec najjače je pogodio kino »Balkan« — film »Naše dobre supruge« gledalo je manje od 100 gledalaca. U »Balkanu« kažu da tako loš posjet još nisu doživjeli, pridodajući da će ih »Apollo 11« upropastiti.

U kinu Studentskog centra, posjeta je također bila vrlo slaba, dok je u kinu »Zagreb« koje ima 800 sjedala, sinoć bilo popunjenih samo 250.

U kinu »Kozara« bilo je vrlo malo gledalaca, a u »Slobodi« je jedva polovica sjedala bila popunjena. (jt)

JUTROS U 7 SATI

Putuje se...

Peroni Autobusnog kolodvora. Većina putnika zauzima ranije rezervirana mjesta u autobusima, kupuju karte i čekaju ili su dopotovali pa žure. I razgovaraju. Glavna tema je Mjesec . . .

Šefa saobraćajne službe Autobusnog kolodvora MIHOVILA BREŠERA, kojeg smo sreli na peronu, pitali smo kako se odvija autobusni promet u ove ljetne dane.

— Brinemo se da u autobusima za sve pravce ima mjesta. Zato i obilazim blagajne da vidim kakav je interes putnika i ako je potrebno osiguravamo dodatne autobuse. Inače rezerviramo karte i do 30 dana unaprijed. Dajemo o tome potvrdu, a karte se moraju podići najkasnije 4 dana prije predviđenog putovanja. Princip nam je da ni jedan putnik koji misli putovati ne smije ostati bez mjesta. Ne može biti ni velike gužve jer radi 14 šaltera od toga 3 za linije prema moru. Dnevno prođe, u odlasku i dolasku, 400 autobusa s ovog kolodvora, u špicama i mnogo više. — Htio bih još vidjeti televizijski prijenos čovjeka na Mjesecu, ali ne znam, na kolodvoru nemamo televizora.

P. C.

0 24

LEM IZ OPATIČKE

U subotu popodne svi smo još pratili izvještaje o letu Apolla-11 prema Mjesecu. Istovremeno, u dvorištu zgrade u Opatičkoj 2, u Zagrebu, LEM se meko »spustio« na površinu Mjeseca.

Istina, LEM je bio vrlo uspjela maketa koju vidimo na televiziji, a Mjesec je zamnjenjivala netom dovršena maketa puste kamenite površine Zemljinog satelita. Ugođaj je ipak bio nevjerojatno stvaran.

Zvuči pomalo čudno, ali ovo malo remek-djelo sa svim detaljima stvoreno je u svega 6 dana i za još 5 dana dotjerano. Napravio ga je **Dimitrije Barg**, 24-godišnji aranžerski radnik u Nami.

Modeli su moja strast i već sam izradio makete brojnih svemirskih letjelica. Ovaj LEM na televiziji peti je po redu. Radio sam iz kartona, plastike, drveta, pa konačno od metala. I onaj u izlogu Name u Ilici moj je rad.

Od Dimitrija samo doznali što sve njegov LEM može. To je u stvari model-simulator s daljinskim upravljanjem i može ga se koristiti za neke radnje kao što su jednostavnije računske operacije, otkucavanje vremena koje je potrebno da se pravi LEM spusti na Mjesec, itd. (S)

MJESEČEV UGOĐAJ U DVORIŠTU OPATIČKE 17. I DIMITRIJE BARB UZ SVOJE DJELO

Sajam automobila

PONUDA SLABIJA

Za jučerašnji sajam automobila karakterističnа je bila nešto slabija ponuda vozila. Izbor osobnih kola dostigao je oko 470 komada, motorkotača je bilo osjetno manje (oko 80) i kamiona s kombijima nešto više od sto. Broj prodanih vozila također je bio nešto manji — jedva preko pedeset. Nastupa »špica« sezone odmora pa je promet zato manji.

Od prodajnih najvišu su cijenu postigli jedan »opel record 1964« i »renault R 16« iz 1966. — 18.000 d. Za 17.000 d prodan je jedan »opel karavan« iz 1963. i »peugeot 404« iz 1964. Cijene prodanih »fića« kretale su se ovako: **tip 600 iz 1959. za 2.900 d, tip 600 D iz 1961. za 3.600 d, tip 750 iz 1963. za 4.000 do 6.000 d, tip 750 iz 1964. 4.000 do 5.000 d, tip 750 iz 1963. za 4.000 do 6.000 d, tip 750 iz 1966. za 5.000 do 8.000 d, tip 750 iz 1967. za 9.500 do 10.300 i tip 750 iz 1968. za 8.000 d.** Evo i cijena nekim drugim prodanim kolima. »Škoda 1000 MB« 1965. — 7.000 d, »volkswagen 1200« iz 1965. — 13.000 d, »NSU prinz 100« iz 1966. — 14.300 d, itd. (S)

TRŽNICA

Više grožđa

Na zagrebačke tržnice stigle su veće količine dalmatinskog i smederevskog grožđa — kilogram se prodaje, ovisno o kvaliteti, od 5 do 7 dinara.

Subotom i nedjeljom na tržnicama su cijene obično nešto više. Jučer i prekjučer cijene su se kretale ovako: breskve — od 3 do 5, marelice — od 2 do 3,50, jabuke — od 1 do 4 dinara, banane — 5 dinara, limuni — 7, a naranče 7,50 po kilogramu. Lubenice se prodaju po 2 do 4, a dinje po 3 dinara.

Krumpir se dobije po 0,80 do 1,20 dinara po kilogramu, karfiol po 2, kelj po 1,50, zelje od 0,80 do 1,50, salata od 1 do 2, bijeli luk po 15, crveni luk od 2 do 3, paprika od 4 do 6, rajčice od 1,30 do 2,50, mrkva po 2 dinara, krastavci od 1,20 do 2 dinara, a tikve po 2 dinara.

Cijene jajima i dalje se kreću od 0,45 do 0,60 dinara po komadu. (j)

KORUPCIONAŠKA AFERA U OČIMA ISTRAGE (4)

Tko je sve umiješan?

ZAGREB — Sudska istraga o korupcionaškoj aferi u našoj trgovini, koja se u Zagrebu i Celju simultano vodi već četvrti mjesec, danomice otkriva nove pojedinosti i aktere nedopuštenog biznisa.

Poznato je da je dosad pritvoreno 19 osumnjičenih — 13 u Zagrebu i šest u Celju. U istražnom zatvoru zagrebačkog Okružnog suda sjede već više od tri mjeseca Zdravko Kutak, pravni zastupnik poduzeća »Metal« iz Jesenica; Mato Barićević, plastičarski obrtnik iz Zagreba; Aleksandar Miljović, čovjek bez stalnog zanimanja i mjesta boravka; Željko Čovran, zagrebački obrtnik; Dušan Bekrlić, predstavnik beogradskog poduzeća »Agrocentar« u Skoplju; Emik Cvetković, trgovački putnik ljubljanskog poduzeća »Tobak« za područje Beograda; Božidar Mutić, zagrebački predstavnik poduzeća »Balkan-impex« iz Skoplja; Slavko Novak, bivši direktor poduzeća »Balkan-promet« iz Skoplja; Boško Rodić, direktor poduzeća »Napredak« iz Indije; Blagomir Glišović, komercijalist poduzeća »Napredak«; Dragoljub Popović, komercijalist zagrebačkog poduzeća »Universal-Commerce«; Stavče Simeonov, komercijalist iz Pančeva i Vlado Sekulić, penzioner iz Titograda.

Napomenimo još da su u ovu aferu umiješani i ljubljanski obrtnici Vlado Jakopin i Viktor Novšak, zatim predstavnik beogradskog poduzeća »Tehnokomerc« u Sarajevu inž. Dragiša Lučić, te zagrebački referent nabave »Auto-Hrvatske« Pero Stanić i zastupnik zadruge »Gradnja« iz Ljubljane Ljubo Desivojević.

Među osumnjičenima vlada različito raspoloženje. Neki u potpunosti priznaju čime su se bavili i koliko su mita primili, drugi i dalje kategorički sve poriču, a treći se jednostavno — ničeg ne sjećaju.

Trinaestorica osumnjičenih u pritvoru u Zagrebu terete se za cijeli niz krivičnih djela — zaključivanje štetnih poslovnih ugovora, primanje i davanje mita, nedopuštena trgovina, prijevare, te zloupotrebu službenih položaja i ovlaštenja iz koristoljublja.

Pretpostavlja se da će istraga potrajati još poduže, a zatim će okružna javna tužiteljstva u Zagrebu i Celju pogići optužnice.

(Kraj)

R. MANDIĆ

OTROVAO SE PLINOM

Jučer prije podne kola hitne pomoći pozvana su u Savsku cestu 144, gdje se — navodno — plinom otrovao pedesetogodišnji SLAVKO SUTLAN. Kad su kola s liječnikom stigla, čovjek je bio već mrtav.

STRADAO SOBOSLIKAR

Jučer prije podne radio je **Mirko Krivačić** u Stipšekovoj ulici s pištoljem za bojenje zidova. Aparat mu je u ruci eksplodirao i teže ga ozlijedio. Unesrećeni radnik prevezen je u kliniku na Rebru.

KOMBIJEM U MOTOCIKL

SLAVKO KOPEŠ (28 g) vozio je motociklom jučer poslije podne svog druga DRAGU ŠEPEKA. Na njih je naletio vozač kombija riječke registracije i srušio ih. Obojica, a naročito Šepek, teško su ozlijeđeni i u kritičnom stanju prevezeni u dežurnu bolnicu.

Trostruki sudari automobila

Osobni automobili ZG 645-49, ZG 838-44 i ZG 737-77 kojima su upravljali **Juraj Podsečki, Vladimir Zima, i Ladislav Galović**, sudarili su se jučer u 19.30 u Ljubljanskoj ulici. Ozlijeđenih nije bilo. **(dp)**

* * *

Oko 20 sati na Savskom mostu sudarili su se osobni automobili ZG 761-59, ZG 581-49 i ZG 284-62. Vozači **Sime Pajić, Rade Pešić i Josip Marossi** nisu ozlijeđeni. **(dp)**

* * *

Na Jankomirskom mostu jučer u 18.25 došlo je do sudara osobnih automobila ZG 764-50, ZG 592-44 i ZG 790-83, kojima su upravljali **Marijan Supanc, Slavko Humek i Božo Jasmić**. Ozlijeđenih nije bilo. **(dp)**

* * *

Tačno u ponoć na raskršću Savske ceste i Beogradske ulice sudarili su se osobni automobili ZG 645-34 i KL-S-994 kojima su upravljali **Ivan Vuković**, koji je na licu mjesta novčano kažnjen, i **Salko Salić**. **(dp)**

* * *

Na pješaka **Antuna Fandića** jučer u 18.25 u Ulici prosinačkih žrtava naletio je osobni automobil GP-EW-16 za čijim je volanom sjedio **Vilko Trčak**. Pješak je lakše ozlijeđen. **(dp)**

* * *

Osobni automobil KA-KP-827 kojim je upravljao **Stjepan Novosel** naletio je jučer u 15.30 na Markuševačkoj cesti na pješaka **Stjepana Pustarića**. **(dp)**

* * *

Oko 10 sati u Ulici braće Kavurića sudarili su se osobni automobili ZG 375-73 i OT 86-51 kojima su upravljali **Bela Volf i Adolf Gallus** iz SSSR. **(dp)**

Teško ozlijeđen pješak

Pješak **Terezija Šimpf** teško je ozlijeđena jučer u 19.25 na raskršću Maksimirske i Mašićeve ulice. Na nju je naletio autobus O-125083 (A) za čijim je volanom sjedio **Maksimilijan Schnopfhgan iz Austrije**. Liječnička pomoć ukazana joj je u bolnici Rebro. **(dp)**

* * *

Zbog nepoštivanja pravila prednosti jučer u 20.20 na raskršću Beogradske i Ulice Hrvatske bratske zajednice sudarili su se osobni automobili ZG 813-31 i ZG 808-37, kojima su upravljali **Stjepan Pievko i Stefan Hercog**. U sudaru je lakše ozlijeđen **Ivan Hercog**. Liječnička pomoć pružena mu je u Traumatološkoj bolnici. **(dp)**

* * *

Autobus ZET-a ZG 142-01 kojim je upravljao **Obrad Kos** naletio je jučer u 6.30 u Maksimirskoj ulici na osobni automobil PA 15-47 za čijim je volanom sjedio **Albrich Jeneček**. Nezgoda, u kojoj ozlijeđenih nije bilo, dogodila se kada su na autobusu otkazale kočnice. **(dp)**

Dok je trajao televizijski prijenos o spuštanju čovjeka na Mjesec, na zagrebačkim ulicama i cestama dogodila se samo jedna saobraćajna nezgoda u kojoj ozlijeđenih nije bilo. U 21.20 u Ulici prosinačkih žrtava sudarili su se autobusi BJ 41-85 i BJ 43-09 kojima su upravljali **Stevo Dragiša i Petar Gašpar**. **(dp)**

Večernjakova potjernica

U posljednja dva dana u Zagrebu su ukradena dva automobila. Nestali su »zastava 750« ZG 226-98 i automobil ZG 574-95. (dp)

BEZ STRUJE

Dvadesetdrugog srpnja bit će bez struje od 16 do 14 sati: **XIII proleterska i Šlietićev put**; od 7 do 17 sati: **Petračićeva od Daničićeve do Magazinske, Magazinska od Petračićeve do Daničićeve i Daničićeva od Magazinske do Lenjingradske**; od 7 do 14: **Borongajska s odvojcima**; od 7 do 13.30 sati: **Rapska od broja 20, Murterska, Hvarska i odvojci**; od 7 do 13 sati: **Nevesinjska, Nikšićka, Konjička, Bilećka**; od 6.30 do 10.30: **Ratkajev prolaz, Martićeva neparni brojevi od Trga Jože Vlahovića do Ratkajevog prolaza**; od 10.30 do 14.00: **Parna strana Socijalističke revolucije od Kraševe do Subićeve.**

UMRLI

MIROGOJ
(sprovod 21. srpnja)

V. HAJDAŠ, 74 g, umro 17, sprovod 21. u 15.45; ANA MASSAN, 72 g, umrla 16, sprovod 21. u 16.15; DARIVOJ PODMENIK, 30 g, umro 17, sprovod 21. u 17; DAMIR SUČIĆ, 21 g, student, umro 18, sprovod 21. u 17.30 sati.

(sprovod 22. srpnja)

MARKO JURIĆ, penzioner, sprovod 22. u 14.30; KATARINA SEČEN, 83 g, umrla 18, sprovod 22. u 15; JANKO BOROVEČKI, 69 g, umro 18, sprovod 22. u 15.45; IVICA JAKOLIĆ, 49 g, krojač, umro 19, sprovod 22. u 16.15; ZAMIRA DELIĆ, 88 g, umrla 19, sprovod 22. u 17 sati.

MIROŠEVAC
(sprovod 21. srpnja)

GUSTAV PASARIČEK, 65 g, umro 18. sprovod 21. u 16; ANTUN ŽIVKOVIĆ, 72 g, umro 18. sprovod 21. u 16.30; DARKO RADULOVIĆ, 11 g, učenik, umro 18. sprovod 21. u 17 sati.

(sprovod 22. srpnja)

JULIJA PRELOŽNIK, 82 g, umrla 20, sprovod 22. u 14.30 sati.

KAMERA POSTAVLJENA NA NOGARE MJESEČEVOG M ODULA – LEMA SNIMILA JE SILAZAK ARMSTRONGA NIZ STEPENICE. USPRKOS OGROMNIM PROSTORIMA KOJE PRE VALJUJU TV-VALOVI, JASNO SE VIDI NOGA ASTRONAUTA ČAS PRIJE NEGO ŠTO ĆE STUPITI NA MJESEC.

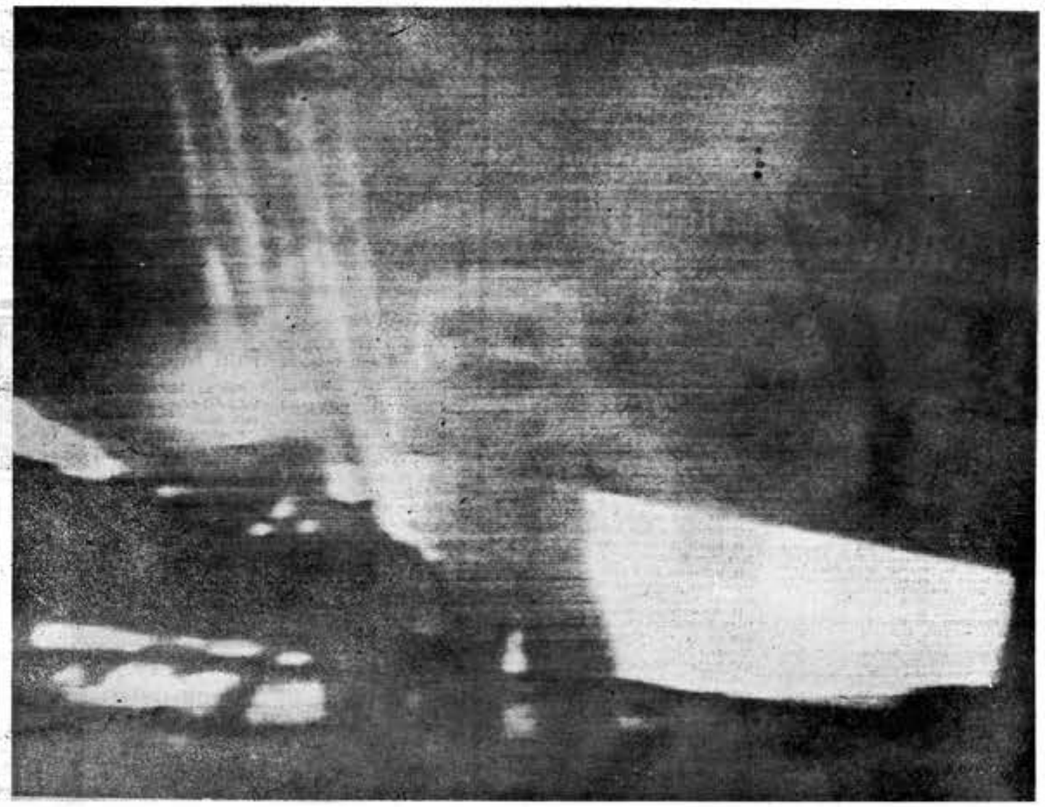

S OBJE NOGE NA MJESECU ALDRIN U PODNOŽJU LEMA PR VI PUTA OSJEĆA DJELOVANJE MJESEČEVE GRAVITACIJE.

ŠETNJA PO MJESECU

PREMA TV-PRIJENOSU SNIMIO: P. CAJZEK

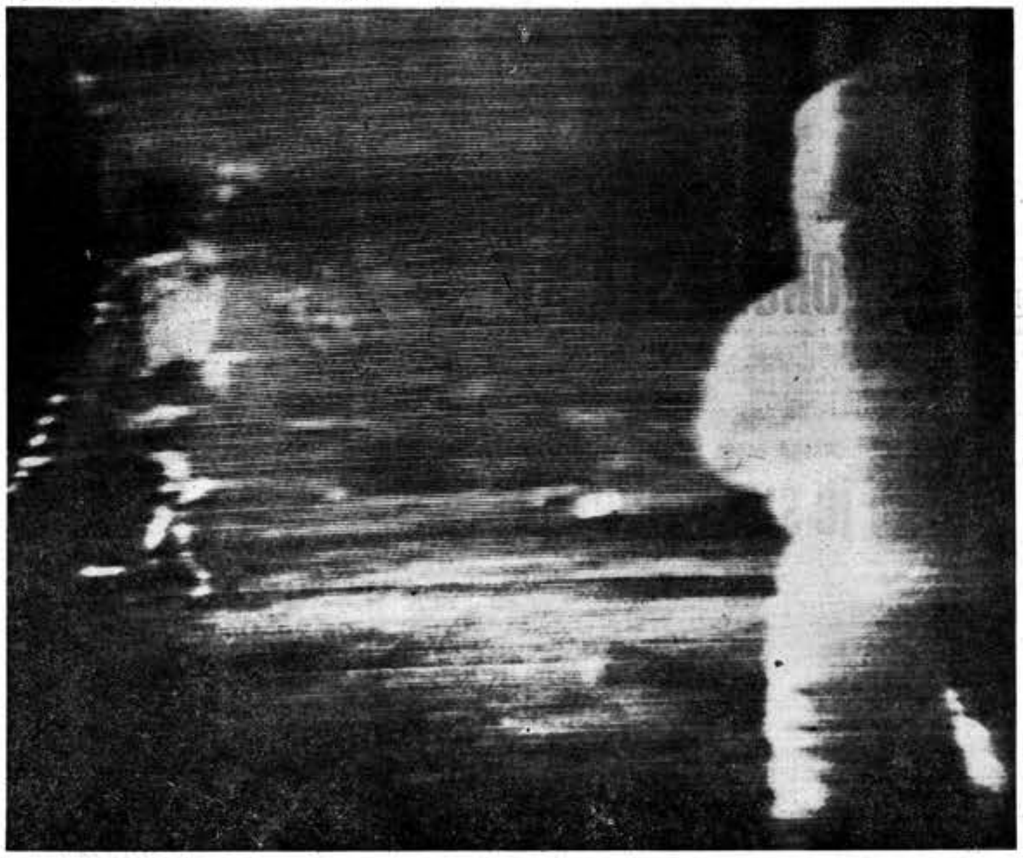

POSTO SU POSTAVILI TELEVIZIJSKU KAMERU NA MJESTO PREDVIDENO ZA SNIMANJE, ARMSTRONG I ALDRIN PRISTU-

POGLED NA PANORAMU MJESECA NA MJESTU GDJE SE SPUSTIO MJESEČEV MO-

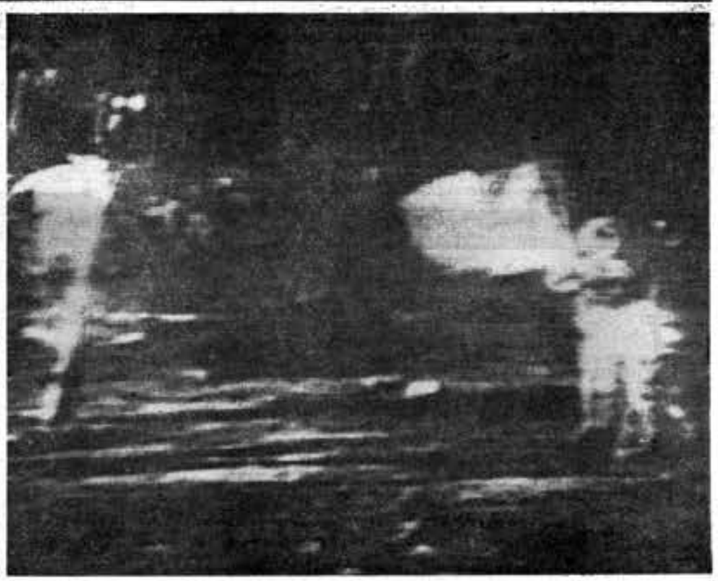

UZ ZASTAVU SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA ZABODENA JE MOTKA S TEKS-

NON-STOP NAGRADE Večernjaka

SUTRA IZVLAČIMO OVE NAGRADE

1. **Trodnevni izlet u Beč s posjetom Gradišću:** Ludmila TRDI, Slavonska Požega, Velika,
2. **Besplatna povratna karta prvog razreda brzog ili ekspresnog vlaka na relaciji koju dobitnik izabere,** daje ZTP Zagreb, Željeznička putnička agencija Tomislavov trg 11,
3. **Besplatna povratna autobusna karta Zagreb — Trst,** daje »Dalmacijaturist«, Zagreb, Zrinjevac 16,
4. **Ženski kupaći kostim,** daje »Nada Dimić«, Zagreb, Kulušićeva 16 b,
5. **Komplet »Judo« I i II i »Karate«,** daje »Mladost«, Zagreb, Ilica 30,
6. **Komplet muške kožne galanterije,** daje »ZIRI«, Zagreb, Radnička cesta 12,
7. **Vikend paket »Trgoprometa«,** daje »Trgopromet«, Zagreb, Banjavčićeva 18,
8. **Dva negativ-kolor filma NM-19 (s razvijanjem),** daje »Fotokemika«, Zagreb, Hondlova 2,
9. **Štedni poklon 100 nd,** Kreditne banke Zagreb,
10. **Dječačka kuta od poliestera,** daje »Ponos«, Zagreb, Međulićeva 22,
11. **Nalivpero sa zlatnim perom i kvalitetna kemijska olovka Tvornice olovaka Zagreb,**
12. **Nalivpero sa zlatnim perom i kvalitetna kemijska olovka Tvornice olovaka Zagreb,**
13. **Paket INE s motornim uljem »Delta TLX multigrade« i drugim potrepštinama za vozače.**

POPIS DOBITNIKA OVIH NAGRADA OBJAVIT ĆEMO PREKOSUTRA

DOBITNICI

na subotnjem izvlačenju drugog kruga natječaja

1. **Trodnevni izlet u Beč s posjetom Gradišću:** Ludmila TRDI, Slavonska Požega, Velika,
2. **Besplatna povratna karta prvog razreda brzog ili expresnog vlaka:** Nada MAJEN, Zagreb, Nova Ves 42,
3. **Štedni poklon 100 ND:** Stanislav MAGDIĆ, Gornja Stubica 61 a,
4. **Vikend paket »Trgoprometa«:** Đuro CRNČIĆ, Zagreb, Derenčinova 4,
5. **Komplet biblioteke »Jelen«:** Ivan ELER, Kutina, I. L. Ribara 11,
6. **Vozačke rukavice i dvije jelenje kože:** Hilda JURKOVIĆ, Lipik, Lole Ribara 29,
7. **Muška triko ljetna košulja:** Stjepan HEINER, Zagreb, Pazinska 50/I
8. **Četiri suvenir tanjura:** Ivo STRAPAJEVIĆ, Zagreb, Draškovićeva 50/II
9. **Dva negativ-kolor filma:** Zdravko VUKOVIĆ, Zagreb, Klaićeva 72,
10. **Dječja kuta od glota:** Mijo HALIĆ Pula, Pina Budičina 32,
11. **Nalivpero sa zlatnim perom i kvalitetna kemijska olovka Tvornice olovaka Zagreb:** Josip LUKEŽ, Ivanščigrad
12. **Nalivpero sa zlatnim perom i kvalitetna kemijska olovka Tvornice olovaka Zagreb:** Ljubica SUBOTIĆ, Bakar, Frankopanska 378,
13. **Trajna ondulacija s kompletnom njegom kose:** Barbara HUMSKA, Zagreb, Lovranska 11,
14. **Paket INE:** Drago SIVONČIK, Čakovec, M. Tita 23/I

Doznake za preuzimanje nagrada svim dobitnicima šaljemo preporučenom poštom

ČOVJEČE NE LJUTI SE!

Uređuje: D. Jelinić

Sekundant

Inž. Dragutin Jurko, podsekretar u Republičkom sekretarijatu za privredu sa saborske govornice obrazlaže stanje u stočarstvu, odnosno predlaže mjere kojima bi, između ostalog, u dogledno vrijeme opet mesnice napunili mesom. Iz prve saborske klupe podsekretaru »sekundira« sekretar — Vojislav Peljić. U nekoliko navrata prstom diskretno kucka po satu, apelirajući na podsekretara da skrati priču, ali bez uspjeha.

Kad su zastupnici nakon priče o mesu otišli na odmor, u saborskom restoranu nije više bilo — odrezaka.

Iskustvo

U Bjelovaru obožavaju kolektivna putovanja: stari odbornici su putovali za nagradu po Jugoslaviji, vatrogasni odbor općine putovao je u Beč i Bratislavu, a sindikalna delegacija se bolje snalazi u Mađarskoj nego kod kuće.

Jedna specijalna općinska delegacija sprema se u Keniju.

Tamo će se upoznati s pravim zebrama kako bi po povratku prenijeli svoja iskustva na bjelovarske ulice!

Bogečki

Na području gdje se danas nalazi bolnica »Mladena Stojanovića«, u Vinogradskoj ulici, nekada se nalazilo — bogečko groblje, koje se tako i službeno nazivalo.

S današnjom situacijom u toj bolnici, ime starog groblja, dakako, nema nikakve veze!

Sportska vijest

Zagreb je poslije nekoliko tisuća nezaposlenih dobio i — četvrtog drugoligaša!!!

Pun Mjesec

Noć na Mjesecu traje koliko četrnaest zemaljskih dana.

Zamislite prvu bračnu noć na Mjesecu!

Prva četvrt

Dopušteno je privatnicima voziti kamione ispod pet tona. To je socijalistički. Voziti kamion veći od petotonca — kapitalizam je !?!

Pođaljimo petotonce na Mjesec. **Tamo su šet puta lakši.**

Druga četvrt

Eto, ljudi su se vinuli i na Mjesec.

Sad još da na Zemlji križamo pčelu i kravu ...

... pa da poleće — med i mlijeko!

Treća četvrt

— Biste li i vi išli na Mjesec?

— Nisam pao s Marsa!

KRATAK SUSRET S... IVOM SERDAROM

Jednog od najzaposlenijih glumaca malog ekrana **Ivu Serdara** zatekli smo u Splitu. U ovo godišnje doba bilo bi više nego logično da tamo provodi svoj godišnji odmor. Međutim nije tako, u Splitu se snima TV komedija »Burza rada«, a on tumači jednu od glavnih uloga.

U koliko ste do sada TV emisija nastupali?

— Tko bi ih sve nabrojio. Svakako taj bi se broj mogao izraziti samo trocifrenim znamenkama.

U komediji tumačite ulogu Zagorca Steva pa ste ujedno i jedini kajkavac u njoj?

— Da, jedini sam kajkavac, pored ostalih čakavaca. No, mi svi, naravno, u komediji, tražimo posao. A kao što je poznato nitko ne radi jezikom, bez obzira kakav je.

Kažu, dok ste snimali sekvencu u radničkoj baraci, na nekom gradilištu, da vas se to naročito dojmilo?

— To je istina! Ja sam Ličanin i pomislio sam kako je možda samo malo trebalo pa da se nađem u stvarnoj ulozi građevinara Steva.

Kada smo već na moru, recite nam gdje ćete provesti odmor?

— Ja bih vaše pitanje samo malo modificirao; ono bi trebalo glasiti: kada ću otići na odmor? A odgovor bi bio: Možda slijedeće ili neke druge godine. Za sada si taj »luksuz« ne mogu priuštiti.

Iz vrućine do vječnog leda

Kako pobjeći iz vrućine, a ostati — turist? Na to pitanje odgovor je dala zagrebačka poslovnica **»Dalmacijaturista«,** koja je u svoj program inozemnih izleta uvrstila i atraktivno putovanje preko **Dolomita** do talijanskog jezera **Lago di Garda.** Petodnevno putovanje autobusom pruža obilje atrakcija, a budući da se iz Zagreba odmah kreće put Alpa, najprije u Sloveniju do Bovеca a zatim u Tarvisio i Cortinu d'Ampezzo sigurno je jedno: na putu neće biti — vruće.

Pored Cortine posjetit će se i ostali zimsko-sportski centri u Dolomitima, a jednim dijelom autobus će voziti i na nadmorskoj visini od 2105 m preko prijevoja Falzarege, odnosno čak 2239 metara kod prijevoja Pordoi. Ovdje će se izletnicima pružiti mogućnost uspona žičarom na Gr. Sella 3000 metara nad morem, gdje vlada carstvo vječnog snijega i leda. U gradu Gardi na istoimenom jezeru ostaje se dva dana, a pored kupanja taj ugodni izlet završit će i posjeti operi »Don Carlos« na ljetnoj sceni Arene u Veroni. Cijena kompletnog 5-dnevnog aranžmana je 480 d.

S »KVARNER-EXPRESSOM« NA SVE KONTINENTE

Među domaćim turističkim poduzećima, koja su stekla izuzetnu reputaciju i afirmirala se nizom originalnih rješenja i organizacija na polju pružanja turističkih usluga, jedno od istaknutih mjesta pripada opatijskoj agenciji **»Kvarner-express«** s filijalama i poslovnicama duž cijele obale i u nekoliko centara na kontinentalnom dijelu zemlje. U mreži od četrdesetak filijala i poslovnica obavljaju se — trideset i dvije djelatnosti, od organizacije izleta i prihvata gostiju do prodaje suvenira, televizora i taksenih maraka.

Vozni park **»Kvarner-expressa«** sa više od 1200 sjedišta u modernim autobusima marke »mercedes« osigurava udobno putovanje po zemlji i inozemstvu u više od sedamdeset izleta, a u organizaciji te agencije može se putovati na sve kontinente. **»Kvarner-express«** pruža i posebne olakšice domaćim turistima, organizacijom Turističkog štednog kola, kojeg članovi uživaju 10 posto popusta prilikom korištenja usluga.

VOLIM **PARIZ**

6 dana kombinirano »specijalnim avionom i autobusom LJETNI POLASCI: 13. i 18. VII
OSTALI POLASCI: 30. VIII, 4. IX. i 6. X. te 24. i 29. XI
Cijena od 795 do 899 d

ATLAS
Zagreb, Zrinjevac 17
tel. 440-634 i 441-003
PRIJAVE U SVIM POSLOVNICAMA ATLASA

NON-STOP NAGRADE »VEČERNJAKA«:

KUPON

7

PITANJE: Navedite točnu adresu zagrebačke filijale »Kvarner-expressa«

Odgovor: .....

.....

Ime i prezime: .....

zanimanje: .....

točna adresa: .....

Kupon podaljite na adresu: »Večernji list« (Non-stop nagrade) Zagreb, Ljubice Gerovac 1

I u drugom krugu našeg natječaja nagrade se izvlače svakog dana (osim nedjeljom). Završno izvlačenje drugog kruga s nizom posebno vrijednih nagrada obavit će se 1 kolovoza

Svi kuponi s točnim odgovorima, čim stignu ubacuju se u bubanj i vrijede sve do kraja ovog kruga

Svi pristigli kuponi sudjeluju u svim slijedećim dnevnim izvlačenjima nagrada, kao i u završnom izvlačenju

Svaki čitalac može poslati neograničeni broj kupona bilo kojeg dana. Kuponi se mogu slati nalijepljeni na dopisnici ili u kovertama. U jednoj koverti mogu biti kuponi više čitalaca.

Želimo vam mnogo sreće!

JOŠ IMATE VREMENA
za nabavku lignita –

nakon sunca najjeftinije grije velenjski lignit

jer do zime ćete imati kvalitetnije gorivo!

RUDNIK LIGNITA VELENJE

LJETNA STRANA

DO MORA PREKO BOSNE

TURISTIČKA AUTO-PATROLA

»Automaterijala« – »Večernjeg lista«

Nakon što smo se u okviru naše Turističke auto-patrole provezli i za vas istražili ceste prema moru preko Gorskog kotara i Like evo danas i najvažnijih praktičnih savjeta za one koji namjeravaju na more preko Bosne i dolinom Neretve.

Iz centra Zagreba do novog mosta blizu ušća Neretve ima oko 570 kilometara. Prosječnu brzinu veću od 60 kilometara teško je postići. Računajući zajedno s kraćim prekidima radi odmora i uzimanja goriva put traje 10 do 12 sati, naravno to ovisi i o kolima koja vozite. Sa »škodom« »Automaterijala« mi smo vozili 10 i po sati.

Dio suvremenog puta Zagreb — Beograd do Okučana, gdje treba skrenuti za Banjaluku, u dobrom je stanju. Dio ispred Novske presvučen je novim slojem asfaltne mase pa je idealan za vožnju. Na rekonstrukciji se radi i dalje, pa treba obratiti pažnju na ograničenja brzine i sužena puta. Do Okučana mjestimično postoje i dijelovi s oštećenim kolovozom, stoga oprez — da ne uletite u rupu i oštetite vozilo.

Od Okučana do Banjaluke cesta je ravna, a kolnik zadovoljava iako nije najbolje održavan.

Od Banjaluke prema Jajcu dio ceste se obnavlja. Tu treba početi paziti na zavoje — prije Jajca jedan je vrlo oštar, ali označen i s ograničenom brzinom od 40 km/sat. Iza Jajca prema Travniku vodi izvrsna cesta, ali također zavojita, s usponima i spustovima. Prije mjesta Vinac dva su zavoja osobito oštra.

Kolnik postaje tu sve lošiji i prema Kaoniku vodi cesta koja poprilično »trese«, pa je mjestimično uputno voziti samo 60 km/sat. Slična cesta sa zavojima i usponima vodi dalje do Blažuja gdje treba skrenuti desno prema Konjicu. Cesta je tu nešto bolja, ali kod Bradine je put zatvoren. Obilazna cesta duga oko 8 km obiluje zavojima, strmim usponom a i kolnik je vrlo loš. Prije Konjica treba proći nekoliko kilometara zavojite ceste. Kolnik je ovdje vrlo dobar, a iza Konjica uz Jablaničko jezero i presvučen novim slojem asfalta. Nakon Jablanice kolnik je mjestimično vrlo loš, pa treba usporiti vožnju.

Nova cesta obilazi Mostar. Prema moru redom nailazite na 6 tunela (dionica do Počitelja). U petom je kolnik oštećen, vjerojatno zbog vode koja kaplje sa stropa. Put preko Metkovića dolinom Neretve u vrlo je dobrom stanju. Kod novog mosta preko Neretve ujedno je i križanje — na sjever prema Splitu 130 km ili na jug prema Dubrovniku 98 kilometara.

Gotovo cijelim putem na udaljenosti od svega nekoliko kilometara nalaze se male gostionice, tako da mjesto za odmor i okrepu možete birati prema okolnostima. Benzinske stanice također su blizu jedna drugoj.

S. A. Szabo

BIRAMO LJEPOTICU ZAGREBAČKIH BAZENA

12 kandidatkinja

Dvanaest kandidatkinja za ljepoticu zagrebačkih bazena očekuju glasanje vas — čitalaca »Večernjeg lista«. Kao što smo najavljivali, na tri zagrebačka ljetna bazena — »Mladosti« na Savi, na Šalati i na bazenu JNA na Sveticama — žiri sastavljen od predstavnika uprava bazena, turističke agencije »Zagreb-express«, filmskih režisera **Z. Pavlinića** i **M. Blažekovića**, te predstavnika naše redakcije izabrao je na svakom bazenu po četiri ljepotice u uži izbor.

Danas objavljujemo sliku kandidatkinja, izabranih na bazenu »Mladost« na Savi. Prvo mjesto osvojila je učenica **Nada Kostov** (15 god), drugo i treće dijele studentica **Jasminka Draković** (19) i službenica **Marija Zupanc** (22), a četvrta je studentica **Romana Domines** (21).

Osim ulaska u konkurenciju za naslov ljepotice sve kandidatkinje koje su sudjelovale na priredbi dobile su od uprave bazena besplatne ulaznice za kupanje do kraja sezone.

Da objasnimo još jednom kako će se birati ljepotica zagrebačkih bazena. Danas objavljujemo prvi kupon, a objavit ćemo kupone i uz snimke ljepotica s preostala dva bazena. Kupone možete čuvati dok ne objavimo sve fotografije, ili odmah glasati.

Odlučite se za najljepšu i u kupon upišite njezino ime i broj. Kupone možete predati na bazenu na kojem je ljepotica za koju glasate bila izabrana ili poslati na adresu **VEČERNJI LIST, za izbor ljepotice zagrebačkih bazena, Zagreb, Lj. Gerovac 1. Rok za primanje listića je utorak 29. srpnja. Pazite da vaš glas ne zakasni. Svatko može poslati samo jedno ime. Na listić upišite i svoje ime i prezime, te adresu. Za sve »glasače« pripremamo posebno iznenađenje.**

Ljepotica koja dobije najveći broj glasova bit će proglašena ljepoticom zagrebačkih bazena. Ona i njezine dvije pratilice dobit će kao nagradu besplatno putovanje u Veneciju. Ove lijepe nagrade daje turistička agencija »Zagreb-express«.

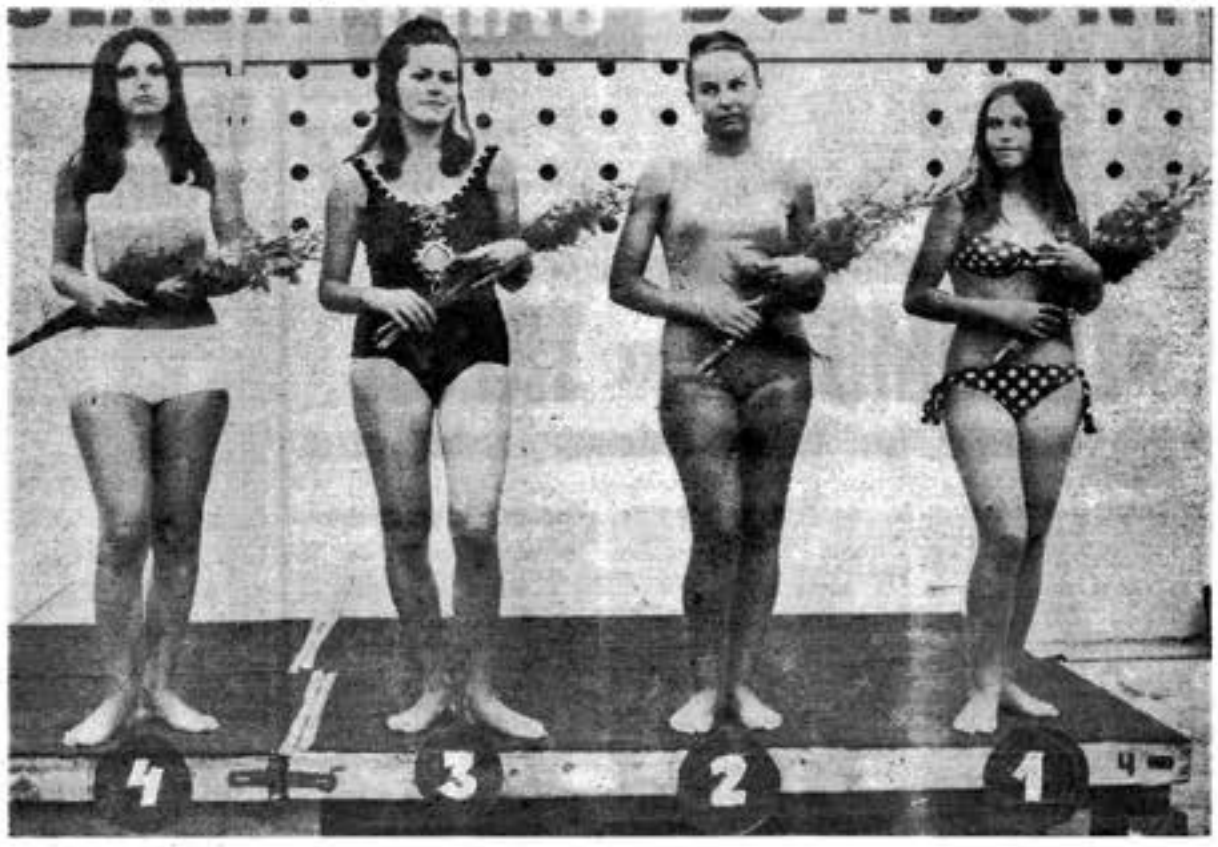

KANDIDATKINJE S BAZENA »MLADOST« (S DESNA NA LIJEVO): 1. UČENICA NADA KOSTOV, 15 GODINA, 2. STUDENTICA JASMINKA DRAŠKOVIĆ (19), 3. SLUŽBENICA MARIJA ZUPANC (22) I 4. STUDENTICA ROMANA DOMINES (21)

Prva jadranska žičara

Dubrovačka žičara, prva na Jadranu, puštena je u rad. Svečanom otvaranju u subotu prisustvovali su član Izvršnog vijeća Sabora **Nikola Gril**, predsjednik općine Dubrovnik **Ante Vetma**, te brojni turistički i društveni radnici grada, projektanti i izvođači radova.

Dubrovačka žičara, za koju je projekt izradio ing. arh. **Vjenceslav Richter** i koja će povezivati stari grad s tvrđavom »Imperial« na brdu Srđ, nova je turističko-atraktivna akvizicija i najmoderniji objekt takve vrste u našoj zemlji. Ukupna trasa žičare duga je 763 metra s visinskom razlikom 380 metara, brzina je vožnje 7 metara u sekundi, dok ukupna vožnja u jednom pravcu traje tri minute. Žičara ima dvije kabine. Svaka može primiti 25 osoba i u jednom satu može prevesti 400 osoba. Interesantno je još to što je potpuno automatizirana i što ima vlastite motore u slučaju da nestane struje.

Izgradnjom žičare, u koju je poduzeće »Atlas« investiralo 6,5 milijuna dinara, Dubrovnik je dobio jedan novi i atraktivni objekt namijenjen u turističke svrhe. Time je počela realizacija programa ostvarenje turističko-re kreativno-zabavnog objekta na vrhu brda Srđ, koji se treba dovršiti do naredne godine. Program još predviđa izgradnju ugostiteljskih objekata, igrališta i vidikovaca na platou Srđ i u tvrđavi »Imperial«.

Na slici: pogled iz žičare na stari grad i Lokrum.

B. MUSTAPIĆ

IZBOR LJEPOTICE ZAGREBAČKIH BAZENA

(Glasam za kandidatkinju broj) _____

ime i prezime _____

izabranu na bazenu _____

_____

ime i prezime, te adresa pošiljaoca _____

_____

Ovaj listić predajte na bazenu s kojeg je ljepotica birana ili pošaljite na adresu VEČERNJI LIST (za izbor ljepotice zagrebačkih bazena), Zagreb, Ljubice Gerovac 1.

STIGLI SU

U Rovinj su ovih dana stigli na ljetovanje filmski režiser iz Zagreba **Fadil Hadžić**, popularni TV glumac **Žarko Mitrović** iz Beograda vjerni pratilac popularnog Čkalje. Najvjerojatnije je da će u **Rovinj uskoro stići i Miodrag** Petrović-Čkalja.

Književnik **Branko Ćopić** i glumac **Viktor Starčić** »nastupili« su svoj odmor u Brelima na Makarskoj rivijeri. Do prije nekoliko dana tu su ljetovali i **Relja Bašić**, te **Dušan Jakšić**.

Pozdrav

Iz Rijeke smo primili razglednicu napisanu na engleskom jeziku. Evo je u prijevodu:

»Srdačno zahvaljujem svima koji su mi pomogli i omogućili moja istraživanja i pridonijeli mom ugodnom boravku u Hrvatskoj — Paul Lemkau.«

Prof. **dr Paul Lemkau** je šef Svjetske komisije za zdravstvena istraživanja i redovni profesor mentalne higijene na Univerzitetu u Baltimoreu SAD. Svrha njegova boravka u Rijeci su istraživanja psihoneurotskih pojava. No, kad god ulovi slobodna vremena, prof. Lemkau se posvećuje i drugim istraživanjima — posjećuje naše plaže, prirodne ljepote i kulturne znamenitosti te ocijenjuje napredak naše turističke privrede. Jer, prof. Lemkau dolazi u Jugoslaviju svake druge godine.

— Odsjeo sam u divnom hotelu »Jadran« — rekao je prof. Lemkau našoj suradnici **Gordani Perušić**. — Kupam se, divim moru, barkama. I zamislite, zaslugom izvrsnog recepcionara **Borisa Sverka** telefonsku vezu sa supugom u Baltimoreu dobio sam za samo nekoliko minuta.

Prof. Lemkau ostat će na našoj obali još četrnaest dana i to će vrijeme posjetiti Krk, Pazin i Pulu.

SPORT

Neočekivani obrat na Plenumu Zagrebačke nogometne zone ● »Sloboda« iz Varaždina i »Sloga« iz Novoselca ponovo se bore za ulazak u Zonu

DOPUNSKE KVALIFIKACIJE

ZAGREB — Kad je već izgledalo da je u Zagrebačkoj nogometnoj zoni sve riješeno i kad je jučerašnji Plenum klubova trebao samo konstatirati da su se »Karlovac« i »Jedinstvo« plasirali u II ligu, a da su novi članovi Zone postali »Dubrava« iz Zagreba i »Čelik« iz Križevaca, došlo je do iznenadnog obrata u tom inače mirnom i uzornom natjecanju. Još dok je tajnik Zone Miroslav Lukić iznašao najnovije probleme, koji su iskrsnuli nakon što je godišnji izvještaj sastavljen i tražio da se riječe na Plenumu nije bilo znakova da predstoji »bura«.

Najprije je Plenum obaviješten da se »Sloboda« iz Varaždina žalila na utakmicu sa »Dubravom« u Zagrebu, ali je žalba odbijena. Zatim je samo spomenut slučaj »Gavrilovića« i predstavka »Proletera« iz Garešničkog Brestovca, koja je također odbijena. Na redu je još bila samo predstavka »Slobode« koja je, međutim, u mnogome uzburkala tok sastanka.

»Sloboda« iz Varaždina tražila je da se održe dopunske kvalifikacije za Zonu i to zato što su se dva kluba iz Zone plasirala u II ligu a po propozicijama 13. plasirani klub se spašava ukoliko se prvak plasira, dok za posljednjeg nije ništa u propozicijama posebno regulirano. Tumačenje »Slobode« je prema tome bilo da posljednje plasirano »Sljeme« ili ispada ili se treba boriti sa trećeplasiranim članom iz kvalifikacija. Činjenica je da propozicije tu nisu bile sasvim jasne i to zato što su one pravljene kad je samo prvak imao šansu da se plasira u II ligu pa je logičko tumačenje nastale situacije bilo da »Sljeme« i dalje ostaje član Zone. Međutim, kako je u diskusiji bilo podvojenih mišljenja predstavka »Slobode« data je na glasanje i usvojena sa 5:4 glasova (uz dva uzdržana) što je upravo obratno od odluke Upravnog odbora koji je odbio takav zahtjev. Prema toj odluci trećeplasirani klub iz kvalifikacija dobit će se dopunskim kvalifikacijama između »Slobode« (Varaždin) i »Sloge« (Novoselec) a pobjednik će igrati sa posljednjeplasiranim »Sljemenom«. Komisija za natjecanje razradit će termine dopunskih kvalifikacija i to već naredni tjedan.

Pitanje je samo šta će na sve to reći »Sljemene« čiji predstavnici nisu bili prisutni na ovom Plenumu?

F. L.

JOŠ JEDNA PREBEGOVA »RUNDA«!

◆ PULA — Ivan Prebeg odmara se ovih dana u karavaning naselju »Runke« u Premanturi, kraj Pule, koristeći nagradni odmor što mu ga je dodijelila agencija »Zagreb-express« za osvojenu titulu profesionalnog prvaka Evrope u poluteškoj skupini. Odmor je Ivan Prebeg iskoristio za još jedan odlučan korak u svom životu — ženidbu. Svoj brak sa Slavicom Katulić, balerinom Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu, Ivan Prebeg je registrirao u subotu, 19. srpnja u Puli. Matičar za ovu priliku bio je predsjednik Skupštine općine Pula Josip Lazarić. I naše čestitke!

D. J.

Otpao susret Čuvalo –Harris

● PULA — Sudeći prema posljednjim događajima ugovoreni meč između Kanađanina našeg porijekla Jura Čuvala, aspiranta za profesionalnog prvaka svijeta teške skupine, i prvaka Jamajke Staforda Harrisa, uopće se neće održati. Boksački savez Jugoslavije je, naime, skrenuo pažnju SOFK-i u Puli na propozicije prema kojim boksači-amateri ne smiju nastupati na profesionalnim priredbama. To, praktički, znači da na priredbi u Areni ne bi moglo doći do prijateljskih okršaja između poljskih boksača Parlova, Šarara i Bestulića sa Premužom, Živkovićem i Vujinom. U Puli vjeruju da bi nenastupanje naših boksača znatno smanjilo atraktivnost priredbe i zainteresiranost publike.

D. J.

U troboju atletskih reprezentacija SAD pobijedile SSSR i Commonwealth

»SUMMIT« BEZ SVJETSKIH REKORDA

● LOS ANGELOS — U atletskom trokeču SAD — SSSR — Commonwealth, reprezentacija Sjedinjenih Američkih Država pobijedila je selekciju Sovjetskog saveza sa 195:185 bodova, a izabranike britanske zajednice naroda sa 218-151 bod. dok je SSSR pobijedio predstavnike Commonwealtha sa 215,5:154,5 bodova.

U muškoj konkurenciji Amerikanci su pobijedili sovjetske atletičare sa 125—118, a atletičare Commonwealtha sa 137:95 bodova, dok su predstavnici SSSR pobijedili ekipu britanske zajednice naroda sa 139,5:104,5 bodova. U ženskoj konkurenciji Amerikanke su pobijedile ekipu Sovjetskog saveza sa 79:67 bodova, što predstavlja veliko iznenađenje. Amerikanke su također pobijedile žensku ekipu Commonwealtha sa 81:56, a atletičarke Sovjetskog saveza savladale su žensku reprezentaciju Britanske zajednice naroda sa 87:30 bodova.

U dvodnevnom natjecanju nije postignut niđedan novi svjetski rekord iako je taj trobroj predstavljao »summit« svjetske atletike.

Rezultati drugog dana — 400 m prepone: Lee (SAD) 49.7, skok u dalj (žene): White (SAD) 6.21 m, 1500 m (žene): Bragina (SSSR) 4:16.8, 200 m (žene): Ferrell (SAD) 23.6, 100 m (žene): Kilborn (Comm) 13.5, 200 m (muškarci): Carlos (SAD) 20.3, koplje: Lusis (SSSR) 85.14, 110 prepone: Davenport (SAD) 13.8, 1500 m: Liquori (SAD) 3:40.5, 5000 m: Šarafutdinov (SSSR) 13:58.8, kugla (žene) Čižova (SSSR) 18.94, skok u dalj: Whitley (SAD) 8.14, skok u vis: Gavrilov (SSSR) 220 cm, desetoboj: Toomey (SAD) 7.936, disk: Ljatkov (SSSR) 61.90, 4x100 m: SAD 3.03,1 4x400 (žene) SAD 3:33,1.

KOŠARKAŠKI TURNIR »TROFEJ VALTELLINA« U SONDOIJU

»LOKOMOTIVA« TREĆA

● Josip Đerđa najbolji igrač turnira ● »Lokomotiva« nastavlja put za Siciliju

SONDRIO — Košarkaši zagrebačke »Lokomotive« osvojili su treće mjesto na turniru u Sondriju (Italija). Poslije poraza sa momčadi TWA, zagrebački ligaš pobijedio je talijanskog prvoligaša »Oransoda« sa 71:70 (27:31).

Bila je to opet živa partija, u kojoj je »Lokomotiva« i unatoč nedostatku kondicije i bez ozlijeđenog Kovedžije uspjela da izbori pobjedu u posljednjim trenucima igre. Dakle, suprotno od susreta sa TWA kada je već dobijenu partiju izgubila u finišu utakmice.

»Trofeo Valtellina« pripao je američkoj momčadi TWA, koja je u odlučnoj utakmici pobijedila Đerđin »Splügen Bräu« sa 88:82 (37:40). I to je bila burna partija, koja je lako mogla završiti pobjedom Đerđine momčadi da je Cosić, koji uz Tvrdića pojačava talijanskog ligaša, postigao dva slobodna bacanja kod stanja 84:79 za TWA.

»Lokomotiva« je protiv »Oransode« igrala u sastavu: **Mandić, Topić, Plećaš 14, Omašić 10, Sučević, Rukavina D. 2, Rukavina T. 9, Bočkaj 4, Skansi 24 i Jelić 8.**

Cosić je za »Splügen Bräu« postigao 18 a Tvrdić, drugo pojačanje, postigao je 14 koševa.

■ **Zanimljivo je da je najstariji igrač ovog turnira Josip Đerđa u posljednjoj utakmici protiv TWA postigao 13 koševa a da je dobio specijalnu nagradu kao najbolji igrač turnira!**

»Lokomotiva«, iz Sondrija putuje za Siciliju, u Palermo, gdje od 22. do 24. srpnja igra na prvom od tri ugovorena turnira.

ZEJNILAGIĆ OSTAJE U »OSIJEKU«

● OSIJEK — Na 14.-dnevne pripreme u Slavonsku Orahovicu sa igračima NK »Osijek« otputovao je i Ahmet Zejnilagić, koji je kako nas je informirao član uprave Nikola Ilić, napokon postigao sporazum sa upravom i sigurno će u narednom nogometnom prvenstvu igrati za »Osijek«.

Ljubimcu Osječke publike Ahmetu Zejnilagiću uprava osječkog drugoligaša poklonila je zlatni šat sa posvetom kao najboljem strijelcu u sjevernoj grupi druge lige.

Na pripreme u Slavonsku Orahovicu pored ostalih otputovao je i bivši »Dinamov« igrač Pero Lončarić.

NK »Osijek« pojačao je i svoj stručni štab. Dvogodišnji ugovor potpisao je bivši trener »Rudara« iz Ljubije Simo Milovanov, koji će obavljati dužnost tehničkog direktora.

Z. M.

Vera Nikolić 3. u Londonu

◇ LONDON — Na međunarodnom atletskom natjecanju, u trci na 800 m za žene Jugoslavenka Vera Nikolić, svjetska rekorderka, stigla je na cilj treća sa 2:04.8. Pobijedila je Engleskinja Lowe sa 2:03.3 ispred Nizozemke Kelser 2:03.5. Nikolićeva je bila u vodstvu sve do 600 metara, koje je prošla u vremenu 1:31.0, ali je posustala u finišu. U kvalifikacijama Vera Nikolić je imala najbolje vrijeme sa 2:05.9.

Dvostruka pobjeda Pleška

● ZAGREB — Povodom proslave 65-godišnjice biciklističkog kluba »Zagreb«, održana je međunarodna utrka na kružnoj stazi oko Čmroka, na kojoj su nastupili pored biciklista iz Zagreba, Ljubljane i Varaždina i gosti iz Mađarske, Austrije i Čehoslovačke. Pobjedio je Rudi Valenčič (Rog) ispred svog brata J. Valenčiča. Treći i četvrti bili su Hoferica i Etorek (Čehoslovačka), a najbolji Zagrepčani Kiš peti i Pleško šesti.

Na pisti u Kranjčevićevoj ulici najviše uspjeha imao je član »Zagreba« Pleško, koji je pobjedio u trci seniora na ispadanje ispred Vrnjaka (Rog) i Tupeka (Dinamo — Zgb) i u kriterijskoj trci na 60 krugova ispred svog klupskog kolege Kiša, Ftoreka (ČSSR), Tupeka (Dinamo) itd.

NIŠTA NOVOG U VATERPOLO PRVENSTVU

»Prvi dio« derbija

Subotnje, četvrto kolo vaterpolo prvenstva nije donijelo ništa osobita. Favoriti su pobrali »vrhnje« a ovim rezultatima »e samo potvrdilo da jedini konkurenti za naslov prvaka ostaju »Mladost« i »Partizan«. Oni su u subotu postigli uvjerljive pobjede nad svojim konkurentima — »Mladost« kao gost »Mornara« postigla je 11:7, a »Partizan« kao domaćin splitskom »Jadranu« 11:3.

Danas pada prvi dio odluke o prvaku. U Zagrebu na Šalati sastaju se direktni rivali »Mladost« i »Partizan«. Isticati atmosferu pred ovu utakmicu sasvim je nepotrebno. Već raniji dvoboji uvijek su donosili veliku bitku, pa nema sumnje da će i večerašnji susret na Šalati biti u tom stilu.

U subotu, u ostala dva susreta »Primorac« je pobijedio »Jug« sa 6:4, a hercegovljanski »Jadran« momčad POŠK-a sa 6:3.

Poslije ovih utakmica, a prije večerašnjeg programa u kojem se sastaju »Mladost« — »Partizan«, POŠK — »Mornar«, »Jug« — »Jadran« (HN) i »Jadran« (S) — »Primorac«, tablica izgleda ovako:

Partizan	4	4	0	0	54:20	8
Mladost	4	4	0	0	54:32	8
Primorac	4	2	0	2	15:15	4
Jadran (H)	4	2	0	2	21:34	4
Jadran (S)	3	1	0	2	17:24	2
Mornar	4	1	0	3	24:31	2
Jug	3	1	0	2	11:28	2
POŠK	4	0	0	4	14:26	0

Čehoslovaci najpreciznij

● BEOGRAD — Na strelištu u Mirjevu nastavljen je petoboj streljačkih reprezentacija Jugoslavije, SR Njemačke Italije, Mađarske i Čehoslovačke. U malokalibarskoj puški slobodnog izbora za seniore sa 4.524 kruga. Ispred Jugoslavije 4.393, SR Njemačke 4.397, Mađarske 4.503, i Italije 4.428. Naši strijelci su u klečećem stavu zakazali i tako propustili mogućnost za pobjedu u trostavu. Najbolji pojedinac bio je Mađar Laszlo Hamer, koji je dan ranije pobjedio u olimpijskom meču. On je postigao 1140 krugova. Jugoslaveni Epitanić i Grozdanić osvojili su 4. i 5 mjesto sa istim brojem krugova 1130.

SA SVIH STRANA ● SA SVIH STRANA ● SA SVIH STRANA

● CINCINATI (SAD) — U četvrtfinalu međunarodnog teniskog turnira Amerikanac Cliff Richey pobijedio je Jugoslavena Željka Franulovića sa 6:2, 6:1. Ostali rezultati: Stone (Australija) — Ashe (SAD) 3:6, 7:5, 7:5 Guzman (Ekvador) — van Dillen (SAD) 6:4, 6:4, Belkin (Kanada) — Smith (SAD) 6:4, 6:4.

● AIX EN PROVANCE (Francuska) — U polufinalu muških parova na međunarodnom teniskom turniru Južnoafrikanac Dejsdale i Britanac Taylor pobijedili su Jugoslavena Pilića i Francuza Barthesa sa 6:4 8:6.

● SPLIT — Disciplinski sud Liga odbora u vaterpolu kaznio je večeras Dubrovački »Jug« zabranom igranja dvije prvenstvene utakmice bez prisustva publike. Ta kazna izrečena je Dubrovčanima zbog incidenta za vrijeme utakmice »Jug« — »Jadran« (Split) kojom prilikom je zbog napada na suca susret prekinut dvije minute i 36 sekundi prije završetka. Rod rezultata 5:5 [illegible] »Jug« susret s »Jadranom« iz Herc[illegible] Zagrebačkom »Mladosti« neće [illegible] prisustvu publike.

J. F.

● [illegible] - 24-godišnji Eddy Merckx je prvi belgijski biciklista koji je u posljednjih 20 godina pobijedio u velikoj međunarodnoj trci »Tour d'France«. On je stazu od 4110 km prešao za ukupno 116 sati, 16 minuta i 1 sekundu. Daljnji poredak: Roger Pingeon (Fr.) 17:54 min, Raimond Poulidor (Fr.) 22:13 min, Felice Gimondi (It.) 29:54 min, Andreas Gandarias (Šp.) 33:04 min. slabije vrijeme od pobjednika trke, itd.

● WAREGEN — U trokeču ženskih atletskih reprezentacija Jugoslavija je pobijedila Belgiju sa 83:43 a Italiju sa 67:61. Italija je pobijedila Belgiju 82:44.

● BUKUREŠT — U finalu »B« grupe evropske zone Davis cupa Rumunjska je pobijedila SSSR 4:1 i sastaje se u Interzonskom finalu za Indijom koja je pobjednik azijske zone. U Bristolu u finalu »A« grupe evropske zone Engleska je pobijedila Južnu Afriku 3:2 i sastaje se vjerojatno sa pobjednikom Američke zone, vjerojatno Brazilom koji vodi protiv Meksika sa 2:0.

● SKOPLJE — Na prvenstvu Jugoslavije u tenisu za omladince do 20 godina u finalnom susretu Jaći je pobijedio Koraća 7:5, 6:2. Za Galea cup određeni su Jaći, Korać, Lađe i Nigrinović.

24. PRVENSTVO JUGOSLAVIJE U VESLANJU

NAJBOLJI: »ZAGREB« I »MLADOST«

● BLED — Finalnim natjecanjima vrhunskih veslača i veslačica na Bledskom jezeru završeno je 24. prvenstvo Jugoslavije na kome je sudjelovalo 250 veslača i veslačica iz 23 kluba. Najviše uspjeha imali su zagrebački klubovi »Zagreb« i »Mladost« koji su praktički osvojili sva prva mjesta u konkurenciji veslača dok su u konkurenciji žena članice »Partizana« iz Subotice osvojile dvije titule a predstavnici »Dunubijusa« iz Novog Sada i riječkog Jadrana- po jednu titulu.

Pobjednici u pojedinim disciplinama — muški (2000 m): četverac sa kormilarom: »Zagreb« 6:16,7, dvojac bez kormilara: »Zagreb« 7:14,8, skif: Kosanović (Mladost) 7:34,2 dvojac sa kormilarom »Mladost« 7:59,5, četverac bez kormilara: »Mladost« 6:41,0, dubl skul: »Mladost« 6:48,5

Žene (1000 m): skif: Budimčević (Dunubijus) 4:13,5, dubl skul: »Jadran« (Rijeka) 7:57,9 četverac s kormilarom: »Partizan I« (Subotica) 4:06,5, osmerac: »Partizan« (Subotica) 3:58,7

Odmah poslije natjecanja Savezni kapetan dr Dalibor Parać odredio je mušku reprezentaciju za trokeč SR Njemačka — Austrija — Jugoslavija 24. kolovoza u Bandergu (SR Njemačka): skif: Reder (Zagreb), dvojac bez kormilara (Zagreb), dvojac sa kormilarom (Mladost), dubl-skul: (Mladost), četverac bez kormilara (Mladost), četverac sa kormilarom («Trešnjevka») Za osmerac je određeno 11 veslača: pošto je državni prvak »Zagreb« odustao od nastupa u reprezentaciji bez sumnje se na prvenstvu neki od njegovih veslača oprostili od veslačkog sporta.

XX Dubrovačke ljetne igre

KULTURNI ŽIVOT

● Doviknuvši »laku noć«, pjevač pobjegao s pozornice

ZVIŽDUCI I APLAUZI

● Ovacije Peteru Glossopu

● Završeno gostovanje »Teatra Massimo« iz Palerma

Operski ansambl »Teatra Messimo« iz Palerma završio je osmodnevno gostovanje na Dubrovačkim ljetnim igrama. Ovaj izvanredni talijanski ansambl s 220 izvođača bio je najbrojnija umjetnička grupa koja je ikad gostovala u Dubrovniku.

Gosti iz Palerma, međutim, nisu imali mnogo sreće na ovom festivalu. Prvu predstavu, kojom su otvorene jubilarne Dubrovačke ljetne igre, morali su prekinuti odmah poslije prologa zbog kiše i vjetra. Svježe noći omele su većinu od izvrsnih solista da pokažu svoje prave mogućnosti, pa je čak jedan od njih, nosilac glavne uloge u »Seviljskom brijaču«, morao da bude zamijenjen usred predstave, jer je pretrpio teški nervni šok.

Opera »Teatro Massimo« u Palermu na Siciliji jedno je od najpoznatijih talijanskih kazališta. Ovaj teatar doživio je procvat u sadašnjoj zgradi, otvorenoj 1897. godine Verdijevim »Falstafom«. Za gostovanje u Dubrovniku dirigent Oliviero de Fabritiis i režiser Aldo Mirabella Vassallo i Carlo Piccinato angažirali su, poredi matičnih solista, nekoliko najpoznatijih svjetskih pjevača.

Talijanski umjetnici dali su po dvije predstave Verdijeve opere »Simon Bokanegra«, Donizetijevog »Don Paskvala« i Rosinijevog »Seviljskog brijača«. Iako danas rijetko izvođeno, Verdijevo djelo ostavilo je najdublji utisak na gledaoce. Poredi odličnog orkestra i korskog ansambla, živopisne scene na trgu pred palačom Sponza i majstorske režije, uspjehu predstave naročito je doprinio tumač naslovne partije, prvak Londonskog Covent Gardena, Peter Glossop.

Predstava »Seviljskog brijača« pretvorila se zamalo u reprizu čuvene rimske premijere ovog djela 1816. godine, koja je zapisana kao jedna od najvećih »skandala u historiji opere. Kao i u Rosinijevo vrijeme u gledalištu su se smjenjivali zviždući i aplauzi, pjevači su se sudarali i saplitali, nadjačani ponekad od nervoznog šapta-ča, a po sceni su jurile mačke i uzbuđeno umjetničko rukovodstvo i sve to zato što je protagonist **Rolando Panerai** iz nepoznatih razloga, prekinuo poznatu ariju iz prvog čina i, doviknuvši publici »laku noć«, istrčao sa scene. Ovog umjetnika, kojega danas smatraju jednim od najboljih interpretatora partije »Seviljskog brijača«, savladali su uzbuđenje i nervni šok.

Predstava je spašena zahvaljujući predusretljivom engleskom baritonu Peteru Glossopu, koji je, vješto izgrajući s partiturom u rukama, nagrađen ovacijom gledalaca. Obodreni hrabrošću ovog velikog umjetnika, i ostali protagonisti — bas Enrico Campi, mezzosopran Biancamaria Casoni, tenor Pietro Botazzo i bas Carlo Cava, zablistali su u svojim ulogama.

ILIJA MARINKOVIĆ

PRIPREME ZA OTVORENJE HRVATSKOG NARODNOG KAZALIŠTA

PETER VAN DYK U ZAGREBAČKOM BALETU

Peter van Dyk, jedan od najprominentnijih evropskih baletnih umjetnika i direktor baleta Hamburške državne opere, djelovao je gotovo dva mjeseca na kraju sezone u baletnom ansamblu Hrvatskog narodnog kazališta kao koreograf i pedagog. Prije podne, poslije podne i uveče održavao je u baletnoj dvorani bivšeg »Kola« pokuse za svečanu baletnu premijeru koja će u njegovoj postavi biti izvedena 29. studenoga. Uz izmjenu »Žar-ptice« I. Stravinskog sva djela te večeri suvremenog baleta kojom dirigira Miro Belamarić, predstavljat će novitete za zagrebačku publiku.

Jedno od njih, novi balet Ive Maleca, koji se posebno piše za ponovno otvorenje velike zagrebačke kazališne kuće, imat će tom prilikom i svoju praizvedbu. Ostala dva baleta postavlja van Dyk na muziku Schönbergove »Ožarene noći« i Šostakovičeve Devete simfonije.

No čuveni baletni umjetnik iz Hamburga neće biti samo redatelj i koreograf ove premijere već zajedno s Vesnom Butorac i jedan od njenih glavnih solista što će za zagrebačke prijatelje baleta predstavljati posebnu atrakciju. I za vrijeme svoga rada u Hrvatskom narodnom kazalištu van Dyk odlazi povremeno avionom u Pariz gdje nastupa u baletnim izvedbama Velike opere.

A. R.

PETER VAN DYK

UTVRĐEN PROGRAM PULSKOG FESTIVALA

15 u Areni 16 u dvorani

Napokon je riješena i posljednja nepoznanica pred ovogodišnji festival u Puli: u određenom roku u Pulu je prispio 31 film, a posebna komisija odlučila je koji će od njih biti prikazivani navečer u Areni, a koji prije podne u pulskom Domu armije. Prema toj odluci, u Areni će biti prikazano 15 filmova, i to ovim redom:

Most rež. Hajrudina Krvavca, **Zazidani** Kokana Rakonjca, **Oseka** Vlade Pavlovića, **Moja strana svijeta** Vladka Filipovića, **Republika u plamenu** Ljubiše Georgijevskog, **Bit će skoro propast svijeta** Aleksandra Petrovića, **Bog je umro uzalud** R. L. Đukića, **Nizvodno od sunca** Fedora Škubonje, **Kad čuješ zvona** Antuna Vrdoljaka, **Događaj** Vatroslava Mimice, **Višnja na Tašmajdanu** Stole Jankovića, **Horoskop** Bore Draškovića, **Sarajevski atentat** Fadila Hadžića, **Pozdravi Mariju** Matjaža Klopčića, i **Kros-kontri** Puriše Đorđevića.

U Domu armije bit će prikazano ovih 16 filmova: **Zasjeda** Živojina Pavlovića, **Dovitljivi Kekec** Jože Galen, **Rani radovi** Želimira Žilnika, **Ram za sliku moje drage** Mirze Idrizovića, **Vrijeme bez rata** Branka Gapoa, **Neka daleka svjetlost** Josipa Lešića, **Nedjelja** Lordana Zafranovića, **Vrane** Gordana Mihića i Ljubiše Kozomare, **Operacija Beograd** Žike Mitrovića, **Quo vadis, Živorade** Mile Dukanovića, **Sramno ljeto** Branislava Bastaća, **Kad golubovi polete** Vlaste Radovanovića, **Peta zasjeda** Franceta Kosmača, **Bjekstvo** Radoša Novakovića, **Slučajni život** Ante Peterlića i **Veliki dan** Dragoslava Ilića.

Svi ovi filmovi konkuriraju ravnopravno za nagrade festivala koji počinje u subotu, 26. o. m. (m)

Nastup trupe Glena Tetleya u Zagrebu

JEDAN DRUGAČIJI BALET

Gostovanje američke baletne trupe Glena Tetleya na zagrebačkoj ljetnoj pozornici »Arto« u Varšavskoj ulici zagrijalo je dosta brojne gledaoce i pored hladnoće koja je vladala te ljetne večeri. Moralo ih je zagrijati jednim, za našu sredinu neuobičajenim, pristupom sadržaju baletnog izraza, jednom suvremenom, veoma samostalnom i veoma osmišljenom estetikom ljudskog pokreta.

Američki plesač i koreograf **Glen Tetley** nastavlja tradiciju čuvene plesne umjetnice **Marthe Graham**, čija nam je trupa svojedobno gostovanjem u Zagrebu otkrila — na žalost bez vidljivijih tragova — nove vidike baletne umjetnosti. Osnovne su postavke baletnog smjera Marthe Graham: suvremena kultura pleša, oslobođenog romantične naracije, s polazištem od tehničkih postavki klasičnog baleta, ali i sa smišljenim izbjegavanjem drugih plesnih izraza, posebno ekspresionističkog smjera, i zatim, obraćanje modernoj muzici i uopće modernom osjećaju ritma, kao nosiocima plesnog zbivanja. Istim smjerom kreće i Glen Tetley, koji je čak imao hrabrosti da na repertoar svoje trupe postavi koreografiju na muzika »Pjerrot Lunaireа« (Pjero Mjesečar) Arnolda Schönberga, djela koje je na nedavno održanom Bijenalu suvremene muzike bilo jedna od centralnih točaka festivalskog programa.

I upravo ta, središnja točka Tetleyeve plesne večeri bila je posebno zanimljiva zbog prividne kolaje koreografskih htijenja i tekstovne podloge (muzika je emitirana iz svučnika). Zanimljiva je sama zamisao koreografiranja na jedan vokalni opus, pri čemu koreografija ne mora biti doslovno inspirirana tekstom; zar se ne bi isto tako moglo koreografirati slobodnu plesnu točku recimo na jednu Schubertovu popijevku?

Nastup prvoazrednih američkih plesača bio je popraćen nažalost samo konferansom preko zvučnika, pa nije bilo moguće pamtiti imena autora i umjetnika, kojima bi trebalo u kritici odati priznanje. Napomenimo jednostavnost vizuelnog okvira (gotovo isključivo bijeli trikoi i minimum dekora) i efektno vođenu raspoloženja koja je spretno iskoristila tehničke mogućnosti ove ljetne pozornice.

NENAD TURKALJ

ROVINJSKI SUSRET

Žena je izvor života...

NIKOLA DRENOVAC, O SVOJIM PJESMAMA, O NOVOJ ZBIRCI STIHOVA I O PRIZNANJIMA

Pjesnika Nikolu Drenovca iz Beograda susreli smo u Rovinju, gdje se nalazi na ljetovanju. Poved ovom kratkom razgovoru bila je vijest — koju smo čuli od njegovih prijatelja — da priprema izbor stihova iz dosada objavljenih knjiga pjesama.

Autor zbirki »Vetar i vlati«, poeme »Jevanđelje po meni«, »Glas trećega« i mnogih drugih pristao je na razgovor pod starim ulaznim gradskim vratima grada na Crvenom brijegu.

■ Zaokuplja li vas budući trenutak?

— Ukoliko je taj trenutak pjesma, da. A pjesma, ako je vjerna ljelovitošću, uvijek je budućnost isto koliko i sadašnjost, odnosno prošlost.

■ Što je za vas pjesma?

— Nedvosmislena odanost sebi i paradoksalna ravnoteža na ivici ludila. Ovo što rekoh svakako nije neka definicija niti opća istina. To je prije svega moja i za mene istina. Pjesma je po meni snaga nemoći i plamen pepela iz kojeg se neprestano rađaju feniksi metafizičke stvarnosti. Pjesma živi budućnošću, da bi postala posredništvo koje je najcjelovitije kada se raspe u paramparčad. Pjesma je jača od smrti, jer je izvan smrti? ona pretvara uništavilo u poricanje svega što nije u orbiti njenog bitisanja.

■ Recite nam koliko ste zbirki poezije objavili?

— Koliko sam knjiga stihova objavio? Možda ni jednu. Ako sam išta objavio, onda je to vatra koja je sedamnaest puta objavila mene.

■ U kojoj ste od svojih knjiga pjesama najistinskiji objavljeni?

— U »Mariji Magdaleni«.

■ Znači, vi sebe najrječitije kazujete kroz ženu . . .

— Znate, žena je izvor života i sam život, a ja volim da živim.

■ Što mislite o takozvanom priznanju. Konkretnije što mislite o kritičarima koji pjesnicima određuje rang, nagrade i tome slično . . .

— Ako meni moja rođena pjesma određuje, kako vi kažete, rang, onda me sud kritičara uopće ne interesira. Ja znam da moja pjesma živi u ljudskim srcima i to mi je najveće priznanje i najdragocjenija nagrada.

■ Što trenutno radite, što spremate?

— Svoje, ne znam koje po redu, ponovno rođenje u obliku izbora iz dosad objavljenih knjiga mojih stihova.

Ostavili smo pjesnika da potraži neku novu inspiraciju u ambijentu starog grada, kamenih kuća, preplanulih lica ljepih žena, mora i ljetne ljudske vreve.

Razgovor pribilježio:
D. Miśković

SAZNAJEMO

● U utorak, sutra, u Narodnom muzeju Labin otvara se izložba likovnog umjetnika Želimira Janeša. Izložba će ostati otvorena do 5. kolovoza. Upravo je u ovom muzeju zatvorena izložba slikara Quintina Basanija. (d. m.)

● Prije dva dana u Medijskim toplicama kod Izlaka završena je slikarska kolonija »Zagorje — Izlaka 69« šesta po redu. U radu ove kolonije učestvovalo je ukupno 14 slikara iz Slovenije, Makedonije i Čehoslovačke. Učesnici ovogodišnje slikarske kolonije izlagat će 2. veljače iduće godine u Radničkom domu Zagorja ob Savi.

● U Knjaževcu će se od 1. do 4. olovoza održati osme po redu umjetničke igre studenata i omladine iz svih krajeva Srbije. Ove studentske igre trajat će četiri dana i na kraju učesnicima će biti dodijeljene posebne nagrade.

● Utvrđen je program ovogodišnjih »Struških večeri« koje će se održati krajem kolovoza u Strugi, gdje će pored domaćih pjesnika nastupiti i mnogobrojni strani pjesnici iz skoro cijele Evrope.

U ZAGREBU JE SVEČANO OTVORENA ČETVRTA MEĐUNARODNA SMOTRA FOLKLORA

Praznik folklora

Veličanstvenu povorku nošnjama promatralo je i Trgu Republike sto tisuća građana

2000 učesnika u narodnim na zagrebačkim ulicama

Počeo je veliki praznik folklora. Otvorena je Četvrta međunarodna smotra folklora, najveća domaća i jedna od najvećih svjetskih manifestacija prezentiranja autohtonog, izvornog narodnog stvaralaštva i bogate kulturne baštine naših i nekoliko evropskih naroda.

Smotra je počela tradicionalnim i veličanstvenim defileom svih učesnika, koji su u 9 sati krenuli ispred Studentskog centra i prošavši Savsku, Ulicu 8. maja, Strossmayerov trg, Zrinjevac i Prašku, nešto iza 10 sati našli se okupljeni pred svečanom tribinom na Trgu Republike.

Poželivši dobrodošlicu svim izvođačima i gostima Smotre, te ugodne i korisne trenutke u Zagrebu, ovu značajnu osmodnevnu priredbu proglasio je otvorenom **Drago Božić**, predsjednik Gradske konferencije SSRN Zagreb i predsjednik Organizacionog odbora Smotre. Na počasnoj tribini nalazili su se još **Marinko Grulić, Franjo Ivanišević, Ivo Vrhovec, Ljubo Gršić** i brojni drugi društveno-politički, kulturni i javni radnici Zagreba.

Veliku narodnjačku »paradu« promatralo je na ulicama Zagreba i na Trgu Republike sto tisuća građana, koji su pljeskom nagradili šaroliko odjevene učesnike, iznudivši od njih da u povorci uz zvukove originalnih instrumenata i pjesmu izvedu fragmente iz svojih programa.

Od jučer na stadionu **»Dinama«**, te pozornicama na Gornjem gradu i u maksimirskom parku, odvija se živ program u kojem se sve do sljedeće nedjelje gledaocu pruža rijetka prilika da u kratkom vremenu upozna osnovne karakteristike bogatog kulturnog nasljeđa brojnih naroda i narodnosti.

Četvrta međunarodna smotra folklora privukla je u Zagreb i nekoliko tisuća inozemnih posjetilaca, te tridesetak novinara, filmskih i TV snimatelja iz SAD, SR Njemačke, Austrije i Italije. Ovogodišnja priredba održava se pod pokroviteljstvom **Jakova Blažević**a, predsjednika Sabora SR Hrvatske.

Z. F.

DIO POVORKE NA TRGU REPUBLIKE

Snimio: P. CAJZEK

PUKLA VODOVODNA CIJEV U LJUBLJANSKOJ ULICI

VOLKSWAGEN VIKTORA MATEJA ZASUT ŠLJUNKOM KOJEG JE NANIJELA VODA

Potopljeno 15 kuća

- **Voda poplavila Tešanjsku i dio Zadarske ulice**
- **Mnogima pored oštećenih kuća uništen i namještaj**

Jučer oko 3 sata u noći pukla je u Ljubljanskoj vodovodna cijev promjera 800 milimetara. Snažan mlaz vode izbacio je iznad sebe oko 20 kubika zemlje i pijeska koji je zatrpao kuću i kola **Antona Mateja**, Zadarska 22. Obližnje kuće u Tešanjskoj i Zadarskoj ulici začas su se našle u vodi. Prodorno šištanje vode prva je čula **Marija Kolar**, Zadarska 20. U prvi mah nije znala što je to. Skočila je iz kreveta i našla se — u vodi. Odmah je probudila supruga Martina koji je kolima odjurio u grad i obavijestio Vodovod i vatrogasce. Prodorni zvuci sirene za uzbunu probudili su ostale stanovnike koji su počeli brzo spašavati imovinu iz kuće. Mnogi nisu imali vremena da bilo što učine, jer je voda već bila u kućama, a za stvarima se nije imalo kuda. U tim ulicama su sve kuće prizemnice.

Dežurna ekipa Vodovoda koja se uputila na teren stigla je kasno — jer im je na putu pukla guma na automobilu. Uz pomoć građana uspjeli su zatvoriti vodu na oštećenoj cijevi. Vatrogasci su ubrzo izbacili vodu iz kuća a stanovnici su zatim očistili nanose. Još uvijek prijeti opasnost od zaraza jer kloziti u ovim ulicama nisu na gradskoj kanalizaciji. Zbog kvara su jučer bez vode ostala naselja **Knežija, Središnjaci i okolni dijelovi grada.**

Napuknuta cijev zamijenit će se novom u roku od 1 dana.

(af)

Smrt od groma

GOSPIĆ — U subotu poslije podne ponovo su sela ispod Velebita bila pogođena jakim pljuskovima i gromljavinom. U svojoj kući u selu Brušenima nedaleko od Gospića, poginuo je od udara groma 36-godišnji Grgo Furković, vozač Dobrovoljnog vatrogasnog društva u Gospiću. On je sjedio u kući i zabavljao se sa svojim sinom. U jednom trenutku grom je udario u električni sat, a iza toga i u njega tako da je na mjestu ostao mrtav.

S. K.

Desetoro djece ostalo bez skrbnika

SLAVONSKI BROD — U petak veče oko 19.45 sati u selu Jarugama nedaleko od Slavonskog Broda, ispred prodavaonice trgovinskog poduzeća »Brodotrgomerc« Ante Čančar (36) otac petoro djece, sezonski radnik Sekcije za pruge Doboj, nožem je ubio Iliju Kladarića (36) zemljoradnika iz Beravaca, oca petoro maloljetne djece.

Motiv ubojstva još je nepoznat. Zna se jedino da je Čančar bio pod utjecajem alkohola.

V. F.

Komisija za radne odnose u »Krki«
tvornica lijekova
Novo Mesto

oglašava slobodno radno mjesto

stručnog suradnika

u medicinskom i informativnom sektoru za centar Zagreb, sa sjedištem u Zagrebu

Uvjet: završen medicinski ili farmaceutski fakultet i vlastiti automobil.

Molimo kandidate da pošalju molbe s biografijom u roku od 15 dana Kadrovskom odjeljenju tvornice.

217

20 GODINA Čazmatrans POVJERENJA I KVALITETE

ZA OSVJEŽENJE SARAJEVSKI KISELJAK

ZA VAŠ STAN tt OPALIZIRANE I MATIRANE ŽARULJE

KREDITI bez kamata, jamaca, učešća i bez mjenice nama

Rok otplate 6–18 mjeseci

Kućanski aparati, kamp oprema, konfekcija

Uz vaš televizor, tranzistor i radio Svakog petka STUDIO

Tužnim srcem javljamo da nas je naš sin

DAMIR SUČIĆ
student strojarstva

zauvijek napustio.

Sprovod će se obaviti iz mrtvačnice na Mirogoju u ponedjeljak 21. VII u 17.30 sati.

Ucviljeni roditelji
231

Zahvaljujući
SHELL VAPONA TRACI
uživamo mir čitavog ljeta.
Jednostavna metoda borbe protiv insekata.
Tri mjeseca bez muha, komaraca, osa i drugih insekata.

Trake SHELLTOX s VAPONOM

nemaju nikakav miris i
neškodljive su za ljude i životinje.
Prodaje TRGOPROMET, Zagreb
Banjavčičeva 18, tel 416-666, 415-286
i u svim prodavaonicama.

209

U IME OCA, NEMAJKE I SINA!

Zapis iz ljudskog naselja gdje počiva jedna savjest i tisuću pitanja

PIŠE: DANIEL JELINIĆ

Barbarski pogreb djeteta koji bismo morali zaboraviti

Na južnom kraju Radničke ceste, u zelenoj dolini, punoj ritova, močvarne trske, tik rijeke Save, smjestilo se predio Zagreba — Petrulevec.

Ni grad ni selo.

Sa sjevera mu Žitnjak tvorničkim halama i crnim dimom otvara zastor industrije, a s juga — poluzavlja Sava pustila je svoje krivudave krake uz seoske kućice i prostrane pašnjake za krave koje mirno pasu, uz široko i visoko brdo — smetišta.

Mir je, ljetni. Kao pred oluju. Uz savske rukavce sjede šutljivi ribiči, a ispred ograđenih dvorišta, na drvenim klupicama sjede građani-seljaci i tromim, pospanim pogledima idu za gegavim patkama, kravom klepetušom i vječito gladnim pilićima. I što ste bliže rijeci, češće ste u gustiku priobalnog raslinja: divlje kamilice, gloga, trske i zakržljalih topola.

Uspavala se zelena dolina, pa u građanskim odijelima, s kravatom, ovdje djelujemo veoma sumnjivo. Odmah su uz nas djeca-pastiri, penzioneri-šetači i seljaci—radoznalci:

— Kaj je pak sad? 'Ste' došli popisivati?

Lukavi pogled seljaka građanina ne silazi s olovke u našim rukama i s fotografskog aparata, koji u ovoj pustoši nadomak grada djeluje kao nekakva zastrašujuća, paklena namjera.

— Zakaj ste došli? Zakaj?

Tu počiva savjest

Odmah poslije asfalta, u produžetku Radničke ceste, u takozvanom Radničkom dolu, zemljanim puteljkom silazimo u srce doline. I samo sto metra od autobusnog stajališta, evo jednog čudnog i neobično ispisanog krajputnjaka:

GROB NEZNANOG DJETETA.

Nevještom rukom ispisan putokaz na oblenoj dasci. Strelica nam »utire« put: uski prolaz, nedavno iskrčen, vodi nas lijevo dvadesetak koraka, na najveće iznenađenje jednog grada, jedne civilizacije i jednog divljaštva.

Nailazimo na pravi-pravcati grob!

Na humku, u limenoj, odbačenoj konzervi utaknut je rukovet divlje kamilice nježne bjeline. A vrh groba, do glave, zakopan križ, na čijoj nevješto izdjelanoj, poprečnoj, strani piše:

NEZNANO DIJETE PAKOSNE MAJKE.

Tu, u divljini (gdje će sutra rasti Zagreb!), kraj puta, u ljudskom naselju i kraj smetišta, počiva jedno neznano dijete! Počiva ljudsko tijelo odbačeno, neznano. Počiva jedna savjest i tisuće pitanja: zašto? odakle? kada?

MIJO KOZARIČ I JAKOB LUKINIĆ KRAJ GROBA NEZNANOG DJETETA

Ku-ku jutro

Prilazi čovjek s naherenom kapom, Mijo Kozarić, zemljoradnik:

— Idem putem i vidim... što trebate? Prosim... Aaaaa! Našli ste ga! Čudna nekakva majka, majku joj njezinu... A dijete, eto, tu je našlo svoj mir, hm.

To je Jakob Lukinić, tesar:

— Jest. Tu je. Šta je, dijete je!

Stojimo oko groba, šutimo, kao u molitvi; i nehotice stari seljak skine kapu, sagiba se kao u naklon, i popravlja raspršene grančice kamilićinih cvjetova. I kao da se ispovijedamo u nekakvom religioznom, mističnom ritualu, slušamo priču.

Bilo je jutro. Proljetno i prohladno. Sa Save se tek sporo dizala koprena plavičaste magle, i kad su pljevci otpjevali svoje »Ku—ku, ku—ku jutro!« pošli su ječati Marijan Janjanin, Antun Pintarić i sredovječni Jakov Domladovac po drva-iverje što ga je uvijek pokraj rijeke u izobilju. Prolazili su pokraj gomile smeća i, gle... ... u najlon-vrećici, razrezano na komade, krvavo, ležalo je novorođenče.

Igra »grobara«

Dječaci se zgledaše. Što da se radi? Ipak, rezonirali su, to je mrtvac. To je leš djeteta, i treba nešto poduzeti.

»Milicija!«.

To je izgledala najspasonosnija ideja koja je ikada rođena u zelenoj dolini. Trojka iz polugrada i polusela obavijestila je miliciomare i, po pričanju, Kate Janjine iz Žitnjaka (iza 8), ljudi od reda prihvatiše molbu dječaka da sami budu grobari.

— Samo vi zakopajte dijete — rekoše milicionari.

Tako je u zelenoj dolini, nadomak smetištu, obavljena najgrublja dječja igra za koju sam saznao. Plemenita, doduše, i iskrena misao vodila je ove dječake. Oni se zdušno prihvatiše posla koji je nalikovao na barbarske dane: tesali su lijes!

A bio je to, pričaju očevici, pogreb koji optužuje. Nad rakom su izrečene nenapisane molitve: o, pakosna majko — udavi se! O, neznano dijete — smiri se! O, kukavna i bijedna osobo, ne spominji riječi — mati! Nemajko, i tebe kao i dijete razrezali i kraj puta u smetište stavili! O, umri!

I na križu, u posljednjoj počasti mrtvom djetetu, urezan je sav gnjev milosrdnih grobara: Neznano dijete pakosne majke.

U ime oca, nemajke i — sina.

Spomenik kukavičluka

Ne znam hoće li netko pročitati ovaj napis i kategorički reći da u zelenoj dolini nema mjesta grobovima, i ne znam hoće li ovaj napis dirnuti nemajku i nemajke, ali se kao građanin ovoga grada pridružujem onima koji misle da je već odavno trebalo zboraviti ovakve dječje »igre«. Jer, nije isto pokopati uginulog leptira lijepih šarenih krila koji oduševljava djecu, i pokopati jedno dijete, pa makar to bilo i u gustišu, tamo daleko na obali Save.

Jednog će dana i tu doći nazubljeni gusjeničari i buldožeri i odnijeti spomenik kukavičluka jedne majke i barbarske igre djece, koja su u dvadesetom stoljeću, s romatičnim mislima, priredili u gradu Zagrebu nezamislivu predstavu čitavom našem društvu.

I ne znam da li plakati nad sudbinom djeteta i nemajke, ili nad sudbinom ljudi koji žive u tom kraju. Jer, jedna mi je domorotka, na kraju krajeva, rekla:

— Kad smo pravili grob, lugar je rekel »Samo vi sasjecite šiblje i drveće, da bude lakši pristup grobu«. Tako smo iz toga pogreba izvukli korist: došli smo do besplatnih drva!!!

U ime oca, nemajke i sina!

ČITALAC NOVINE

PREDLAŽEM

VIŠE CVIJEĆA

Druže uredniče.

Ovih dana piše u vašem listu mnogo o izložbi cvijeća. Isto tako ste nedavno pisali o ogromnim štetama koje čine nesavjesni građani na zelenim površinama grada. I, zaista, te brojke penju se do milijunskih razmjera. Umjesto da taj novac ulažemo u nova nastojanja, mi ga bacamo »kroz prozor«. Drugim riječima mi godinama liječimo bolest, a ne uklanjamo uzročnika. Ima ih i više. Jedan polazi svakako od zanemarenog estetskog i etičkog odgajanja čovjeka. Izložbe cvijeća su svakako od hvale vrijednih nastojanja u tom smjeru. Ali to je isto kao lijepi, mirisavi sapun u izlogu parfumerije, kojim se ne služiš, jer ga ne možeš kupiti, niti se njime okoristiti. Nije dakle postignut cilj time da učiteljice s djecom masovno posjećuju izložbe ovakve vrste. Da bi čovjeka estetski odgojili, odgojili u njemu smisao i ljubav za cvijeće i životinje, potrebno je aktivno se uključiti i oduševiti za stvar. Evo primjera što smo doživjeli nedavno na putu sve do Sjevernog mora. Bio je travanj. Temperatura sličanjaka, svuda snježne olule. U takvom zimskom »štimungu« iznenadilo nas je da posvuda, od najmanjih gradića do onih najvećih susrećemo »kućice u cvijeću«. Svi prozori kao da su slikarski lakićeni šarenilom boja. Još smo više bili iznenađeni kad smo stupili u neke domove, čije su hale, stubišta itd., bili prepuni cvatućih biljki. Upitali smo kako im to polazi za rukom. Pomislili smo pri tome na naše još uspavale miljenike kod kuće, od kojih ćemo tek u srpnju moći očekivati da procvatu. I evo zanimljivog odgovora: »Mi smo svi neretplaćeni u cvjećarnama.« Dakle, nešto slično kao što mi činimo za grobije. Rastumačili su nam da su te cijene veoma popularne, pa da im se to čak dostavlja u kuću itd. Vidjeli smo da djeca imaju »svoje lončiće«.

Kad ćemo prestati s praksom: mali promet — velika zarada. Zašto lonac cvijeća za neki rođendan plaćamo 35 dinara? Zašto gost u lokalu plaća druge prazne stolice? Zašto tek zagrađeni moteli (kad se cvijeće koje je vrtlar prilikom otvorenja tamo postavio posušilo — jer ga nije nitko zalio) nakon dvije tri godine zjape pusti?

Prava šalost je cvijeće u našim javnim zgradama. Manjka svuda osjećaja i ljubavi — a to nitko ne odzala.

O. A., Varaždin

IN MEMORIAM

Dana 21. srpnja navršila se godina dana smrti, puna boli, tuge i suza kako nas je iznenada zauvijek ostavio naš neizmjerno dobri i uzoriti otac

MATARIĆ IVICA

klesarski majstor i orguljaš

Hvala svima koji čuvaju njegove drage i plemenite uspomene.

Tugujuća supruga i djeca
majka, sestre i braća
i ostala tugujuća rodbina.

KRIŽALJKA

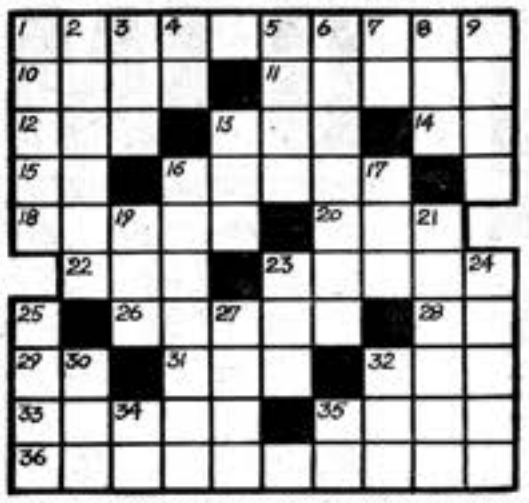

VODORAVNO: 1. Skrbnica, 10. Mamac, 11. Električna mjera, 12. Oružani sukob naroda, 13. Marka automobila, 14. Japansko mjera za pučave, 15. Konj, 16. Užitak, 18. Slavni talijanski pjesnik, 20. Zmaj, 22. Eden, 23. Vrsta ribe, 26. Španjolski novci, 28. Kec, 29. Kem. znak za »molibden«, 31. Onomatopeja za ulutkivanje, 32. Jedno od imena za starog Slavena, 33. Lice, 35. Dio konjske opreme, 36. Tamnica.

OKOMITO: 1. Neugodan vonj, 2. Kazalište, 3. Sols, 4. Kem znak za srebro, 5. Mrak, 6. Poslanici, 7. Dva različita suglasnika, 8. Lovački pas, 9. Vrsta drva, 13. Englesko svijetlo pivo, 16. Muško ime, 17. Zemljište (množ.), 19. Mogrnj, 21. Stanovnik grada u Turskoj, 23. Pritok Dunava u Rumunjskoj, 24. Naša marka cipela, 25. Malajsko bjesnilo, 27. Grad u Italiji, 30. I jedan i drugi, 32. Suprotni veznik, 34. Okrut, poštenje (turc.), 35. Francuski neodređeni član.

* * *

RJEŠENJE IZ PROŠLOG BROJA – vodoravno: 1. Kupus, 5. Osli, 9. Ured, 10. Ispad, 11. Let, 12. Oktava, 13. Tr, 14. SSSR, 15. Ah, 16. Igla, 18. Um, o, I, 21. Pa, 22. Ugao, 24. As, 26. Bere, 28. Gk, 30. Potoka, 32. Ila, 33. Arest, 34. Ovan, 35. Takt, 36. Snast.

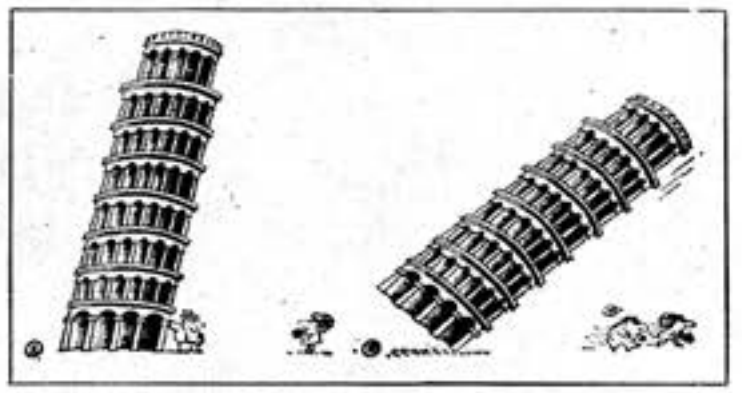

CARINICI ODGOVARAJU

Pokretni motori za čamce

PITANJE: Koliko iznose carina i porez na promet na pokretne motore za čamce:
a) od 10 KS,
b) od 15 KS i
c) od 25 KS
Jedan od navedenih motora želio bih nabaviti, pa vas molim da mi što prije odgovorite.

B. V., Selce

ODGOVOR: Za navedene motore carina i ostale uvozne pristojbe iznose:
a) 1.776,25 dinara,
b) 2.283,75 dinara, i
c) 3.171,90 dinara.

Stroj za kemijsko čišćenje

PITANJE: Koliko iznose carina i ostale pristojbe na jedan stroj za kemijsko čišćenje? Naziv stroja je »Maestrelli.a tridia«, godina proizvodnje 1969, zapremina 4 kg rublja, typ Special. Cijenu stroja točno ne znam, pa vas molim da mi navedete postotak koji se naplaćuje od vrijednosti, jer ja ću uskoro dobiti cjenik za taj stroj.

E. C., Banja Luka

ODGOVOR: Za navedeni stroj u ime carine i ostalih uvoznih pristojbi platit ćete oko 51 posto od njegove normalne cijene, tj. od one cijene po kojoj se tamo novi stroj prodaje na inozemnom tržištu franko Jugogranica. Ovu vrijednost utvrđuje radnik carinarnice koji vrši pregled robe, a protiv njegovog nalaza carinski obveznik (vlasnik robe) ima pravo podnijeti carinarnici prigovor.

Aparat za mužu krava

PITANJE: Počeo sam se baviti malo više proizvodnjom mlijeka, pa bih želio nabaviti aparat za mužu krava.

Zanima me koliko dođu carina i ostale uvozne pristojbe na takav uvezeni aparat.

S. H., Novi Marof

ODGOVOR: Na aparate za mužu krava carina i ostale uvozne pristojbe iznose:
1. za 2 krave 794,50 dinara,
2. za 4 krave 992 dinara, i
3. za 6 krava 1189,50 dinara.

Automobili »ford«

PITANJE: Koliko iznosi carina i porez na promet za slijedeće automobile marke »ford«, model 1969. godine:
1. 17 M, 4 vrata, 1488 ccm, 60 KS,
2. 17 M, 4 vrata, 1797 ccm, 82 KS, i
3. 20 M, 4 vrata, 1985 ccm, 85/90 KS?

Z. D., Zlatar

ODGOVOR: Carina i ostale uvozne pristojbe iznose:
ad 1) ..... 15.811,25 dinara
ad 2) ..... 17.458,90 dinara
ad 3) ..... 19.806,15 dinara.

Frizerska hauba

PITANJE: Nalazim se na privremenom radu u inozemstvu i uskoro mislim vratiti se stalno u domovinu. Kako sam po zanimanju frizerka sa sobom bih htjela ponijeti nekoliko frizerskih hauba, jer namjeravam otvoriti frizerski salon, pa vas molim, da li ću na haube platiti carinu i porez i koliko?

Štefica M., Etthingen SR Nj

ODGOVOR: Na uvezene frizerske haube plaća se carina, a ona s ostalim uvoznim pristojbama iznosi:
1. za haubu s ručkom za pričvršćivanje na zid 689 dinara, i
2. za haubu sa stalkom na rastezanje (velikim) 761,25 dinara.

Magnetofon »Telefunken«

PITANJE: Kolika je carina i porez na promet za magnetofon marke »Telefunken« 204, stereo
a) s tri brzine, i
b) s četiri brzine?

Navedeni magnetofon poslao bi mi prijatelj iz inozemstva, pa me pita da li s tri ili četiri brzine, te bih htio znati kolika je carina.

R. O., Osijek

ODGOVOR: Za navedeni stereo-magnetofon carina i ostale uvozne pristojbe iznose:
a) sa tri brzine 1522,50 dinara, i
b) sa četiri brzine 1776,25 dinara.

Mješalica za sladoled

PITANJE: Kolika je carina za mješalicu za izradu sladoleda od 15 do 20 litara? Moja je želja da mi odgovorite, jer imam ozbiljnu namjeru da kupim navedenu mješalicu, pa bih prethodno htio znati koliko se na nju plaća carine.

I. I., Karlovac

ODGOVOR: Na električne mješalice za izradu sladoleda, bez šanka i uređaja za rashladivanje, carina i ostale uvozne pristojbe iznose:
1. od 15 litara 2283,75 dinara,
2. od 20 litara 2537,50 dinara, i
3. od 30 litara 3045 dinara.

ANEGDOTE

ARGUMENTI

Filozof Favorino često je vodio filozofske razgovore s rimskim carem Adrianom (76-138 g.) ali na kraju je uvijek davao za pravo caru. Netko ga je upitao zašto to čini, a on je odgovorio:

— Bilo bi suviše opasno ne popustiti čovjeku koji ima trideset legija da obori vaše argumente.

MOĆ

Da bi se dodvorili kralju Sparte Agesilaju (398-361 pr. n. e.) neki podanici su predlagali da ga se proglasi bogom. Čuvši za to, Agesilaj reče:

— Ako imate toliku moć da čak i bogove možete načiniti, zašto najprije ne počnete od vas samih?

PRIČA

CELIA FREMLIN

ZLO U KUĆI

Veoma je teško reći kada sam prvi put osjetila zabrinutost za svoju nećakinju Lindu. To nije prava riječ, jer, naravno, i prije sam stotinu puta bila zabrinuta zbog nje u toku deset godina koliko sam se brinula o Lindi.

Kad je došla k meni, Linda je bila nježna, slabačka djevojčica i izgledala je kao da će svakog trenutka iščahnuti. Sretna sam što mogu reći da je ipak izrasla u prilično zdravu i snažnu djevojku. Laskam sebi da Linda meni duguje zahvalnost za to.

Dakle, Lindino zdravlje nije bilo u pitanju, niti su me uznemiravale njezine zaruke s Johnom Barowom ugodnim mladićem pjegava nosa i crvenkaste kose.

Ipak, tek što sam čula za njihove zaruke, počela sam se bojati za Lindu, dok se taj strah nije pretvorio u moru koja me je pritiskala danju i noću.

Jedne večeri, u rujnu, vraćala sam se sa sastanka dobrotvornog društva. Bila sam umorna. Kad sam stigla do ugla ulice u kojoj sam stanovala, male uličice s nizom kućica ispred kojih su se šarenili vrtovi, morala sam zaustaviti bicikl kod uspona, što mi se godinama nije dogodilo. Iako imam pedeset četiri godine, prilično sam snažna i aktivna. Vozim se biciklom svuda i po svakakvom vremenu. Nikada ne osjećam umor. Te večeri, međutim, činilo mi se da sam prevalila petnaest milja, a ne jednu i po, koliko je naše predgrađe bilo udaljeno od grada. I ne samo da sam bila umorna, već me je tištila neka tuga, kao da se sumorna jesen uvukla i u moju dušu.

Te noći sanjala sam užasan san. Vidjela sam Lindu kako radi u novoj kući.

Moram prvo nešto objasniti. Linda se zaposlila i zbog toga je unajmila mali stan u gradu. Osim toga, ona i John kupili su kućicu u novom naselju na kraju grada. Kuća još nije bila dovršena. Kad god su imali vremena, odlazili su da dodaju novu grančicu svom budućem gnijezdu.

Tako sam je u snu vidjela Lindu kroz vrata jedne od praznih soba u novoj kući. Bila mi je okrenuta leđima, zauzeta bojenjem zida. I dok sam tako promatrala djevojku, strah mi se uvukao u srce. Ona je izgledala krhka, bespomoćna, bila je nalik na djevojčicu. Otvorila sam usta da je upozorim — ni sama ne znam na što — ali, kao što to u snu često biva, ni riječi nisam mogla izustiti.

Slijedeći tjedan ponovilo se to isto, samo tog puta Linda nije bojila zid. Klečala je na podu i nešto je radila. Dok sam je promatrala osjećala sam kako se silna mržnja odnekud skuplja oko te lomne djevojke sklupčane na podu i kao mač visi joj nad glavom. Ponovno sam htjela vikati i opomenuti je, ali nikakav zvuk nije izašao iz mojih usta.

Zaista sam se zabrinula. Linda i ja bile smo veoma bliske jedna drugoj. Naša veza bila je čak jača nego između Linde i njene majke. Iako sam ja razborita osoba i ne povodim se mnogo za osjećanjima, počela sam se pitati nisu li moji snovi neka vrsta upozorenja. Da li bi trebalo da pozovem Lindu telefonom i upitam je li sve u redu?

Ali ne! Moram ostaviti djevojku da živi svojim životom.

Linda je kći moje jedine sestre Angele, koja je odavno mrtva. Sve što sam prepatila zbog Angele, sada je zaboravljeno. Ipak, Lindina skora udaja podsjetila me je na davno minule događaje. Nisam mogla da se ne sjetim kućice koju sam nekada pripremala za svoje vjenčanje, ili Richardovih pogleda. On me je gledao onako kako John sada promatra Lindu.

Ništa nisam rekla. Slova iz bilježnice počela su plesati.

— ... Ne ljuti se na nas ... Ti si tako dugo odlagala vjenčanje, pa Richard ... Što da radim, Magde?

— Pa, udat ćeš se za Richarda, naravno. Ja ću razgovarati s njim.

Vjenčali su se i rodila se Linda — nježna, ljupka, lijepa djevojčica. Kad je umro Richard, a gotovo odmah za njim i Angela, uzela sam Lindu i mnogo sam je zavoljela.

— Eto, to je moja priča.

Ali, zašto se iznenada bojim za njen život? Činilo mi se da mi John ulijeva strah, a on je dobar mladić i mnogo je volio Lindu. Ipak ...

Ponovno sam sanjala onaj strašan san. Linda je sjedila sama u praznoj kući. Činilo mi se da je i nervozna.

Jedne noći probudila me je lupa. Netko je udarao na vrata. Brzo sam skočila.

Na veliko iznenađenje, ugledala sam Lindu, skroz prokislu i raščupanu.

— Tetka Madge, — zagrlila me je. Radila sam u kući. Iznenada čula sam neki šum, zasvim slab šum ... Možda mi se samo pričinilo, ali strašno sam se uplašila. Mogu li prespavati kod tebe?

Nisam joj dopustila da ostane. Linda je razrogačila oči od čuda, ali je sam joj odlučno rekla da ide u svoj stan u gradu. Imala sam predosjećaj da bi joj se u mojoj kući dogodila neka nesreća.

Sutradan poslije podne Linda mi je telefonirala:

— Znam da je glupo, ali ne usuđujem se da sama odem u novu kuću. John još radi prekovremeno ... Da li bi ti htjela poći sa mnom, tetkice? Misliš li da je zaista sinoć netko dolazio ...?

Otišla sam po bicikl. Iznenadila sam se kad sam vidjela da su kotači uprljani ilovačom. Ilovače nije bilo u okolini ... Odlučila sam da ništa o tome ne kažem Lindi.

Linda me je čekala pred svojim budućim domom. Sišla sam s bicikla i zagazila sam — u ilovaču, razmekšanu jučerašnjom kišom.

Ušle smo unutra. Linda je mirno prionula na rad i čak je zapjevušila. Ja sam sjedila na stubama koje su vodile na kat. Promatrala sam Lindu i mislila sam koliko je ona nalik na Angelu. Isto blago lice, bijela koža, nježan vrat.

Iznenada mi je sve bilo jasno. Shvatila sam tko je promatrao Lindu dok je radila. Shvatila sam od koga joj je prijetila opasnost.

Polako sam ustala. Bešumno sam se počela spuštati niz mračne stube k svijetlom krugu u kojem je stajala bezbrižna Linda. Prikrala sam joj se iza leđa i uhvatila sam je oko vrata ...

MODESTY BLAISE

Poznanstva kroz oglase

U prostranoj sobi, ispod dječje, magnetofon reproducira tihu glazbu. Potpuno je u skladu s diskretnim treperenjem plamena na visokim svijećama. »Party« je tek na početku. Učesnici poštuju uobičajena »pravila igre«. Jedno od najvažnijih: »Na ulazu ustupiti svoju ženu. Umjesto ulaznice«.

Sudionici se i goli vladaju kao da još uvijek nose besprijekornu odjeću koja visi o kvakama kućne garderobe. Sjede izmiješano: njegovani muškarci kraj kultiviranih žena. Većina nije u najmlađim godinama.

Gosti Petersenovih i mnogih drugih domaćina — u Americi, Skandinaviji, Britaniji i SR Njemačkoj — ne okupljaju se kriomice. Ne varaju se tajno, nego grupno, otvoreno, zajednički. Lagodno raspoloženje jedva primjetno prelazi u slobodnije kretnje i glasnije primjedbe. Ipak, još se uvijek raspravlja o odgajanju djece, o novom modelu automobila, ponešto i o politici. Partneri se sasvim neprimjetno probiru, zbližuju i povjeravaju. Zatim se mijenjaju. Kao vrpce na magnetofonu.

OPĆI PRESUTNI DOGOVOR

Nitko ne obraća pažnju što su se dva para upravo vratila iz kućne saune. Nitko ne mari, upravo da je zapazio kako je ovaj namignuo ženi onoga; kako je ona žena diskretno kimnula mužu svoje prijateljice. Odlaze, da bi se kasnije vratili. Za to su vrijeme ovaj muž ili ona žena primijeli čašu pića ustima; raspravljali o kroju buduće haljine, o velikom sutrašnjem poslu.

Kod Petersenovih, u vili na periferiji Bremena, bilo je jedne večeri petnaestoro ljudi. Kao obično, žene u neznatnoj većini. Već se na prvim grupnim sastancima vidjelo da žene češće odlaze u kućnu saunu nego muškarci. Nitko ne broji, dakako... Nitko se ne obazire. Svi, kao prema prešutnom dogovoru, previdaju. Ljubomore nema. Prikrivaju je — ako se i pojavi, izvježbana i hinjena ravnodušnost, čak velikodušnost.

Poneko u dubini duše pati, ali to ne može pokazati. Ne smije, jer narušilo bi ugled. Za uzvrat i sam mijenja — da bi bio zamijenjen. Uvijek u drugačijoj dijagonali između bračnih parinera. Nema prepirke, nema zamjerke, ni sukoba.

Ljudi se zabavljaju na svakojake načine. Čavrljaju o svem i svačem, samo ne o onom što se zbiva u kućnoj sauni ili u susjednim prostorijama. Ponavlja se to svakog mjeseca ili dvaput tjedno. Kako u kojem stanu, kako kod kojeg domaćina. Svaki ima pravo na vlastita »pravila igre.«

POČELO JE OGLASOM

— Naši gosti, — rekao je publicistu Stefanu Ambergu domaćin, muškarac srednjeg uzrasta, markantna profila i prosijede kose, — povlačili su se u osamu dosad uvijek kao parovi. — Domaćin je šef trgovinskog odjeljenja jedne tvornice strojeva. On povuče dim cigarete i dometne:

— Dakako, intimnosti se na našim večernjim sastancima šire na sve veći krug učesnika. No najstrože poštujemo pravila vladanja. Od svakog muškog učesnika očekujem bar toliko takta da će paziti, koliko smije prići ovoj ili onoj ženi. Mora osjetiti ako parinerica prema njemu nema doveljno simpatija za nastavak udvoje.

Podaci koji će se ovdje iznijeti, potpuno su stvarni, i zato se imena ne spominju. I prezime Petersen nije pravo.

Upravo su Petersenovi počeli — s oglasom u novinama. Dobivši garanciju anonimnosti, odgovorili su na stigle dopise. S jednim od muževa koji su se odazvali, Petersenovi su se sastali utroje. Raspravili su o svemu što bi trebalo da rade učetvero: razmjena parinera »radi spašavanja braka«.

Petersen se sa svojom sadašnjom ženom upoznao na jednom jedrenju. Edith je tada imala 20 godina. Ubrzo su se zaručili i vjenčali.

— Jeste li prije braka imali doživljaja? — zapita Petersena publicist Stefan Amberg.

— Zapravo vrlo malo. Roditelji su bili vrlo strogi. Moj otac je bio javni tužilac. Odgajao me najstrože. To znači da su sva pitanja seksa bila za mene zatvorena i zabranjena. Od roditelja nisam u tom pogledu stekao nikakvih predznanja. U pubertet sam ušao prepušten u tom pogledu sebi. Da nije bilo takozvanih kolega i vojske, bio bih s potpunom nevinom Edith proživio nemoguću prvu bračnu noć.

»KAO SAMO OD SEBE«

Petersen, ugledan i uzoran u struci, voljen u obitelji, poštovan u susjedstvu, živio je 14 godina besprijekornim životom odgovornoga građanina, bez ikakve stranputice i preljuba. Onda je »odjednom« zastranio.

— Kako je to bilo moguće, gospodine Petersen? — zapita ga Stefan Amberg.

— Da, kako je moguće? — ponovi pitanje sadašnji organizator razmjene bračnih partnera. — Zapravo je poticaj dala moja žena.

Pri tom je dobacio pogled Edithi, ženi tridesetih godina, stasitoj, profinjenih crta lica i tamnom »paževskom« frizurom koja joj je pridavala pomalo momački izgled. Na muževu primjedbu osmjehnula se zbunjeno. Zato je Amberg ponuka na razgovor: — Ispričajte nam nešto iz svoje prošlosti.

— Prošlost? — zapita Edith, zagledavši se smeđim očima u svoje njegovane ruke. — Ako je prošlosti uopće bilo! Roditelji me nisu upućivali u pitanja spolnog života. Učitelj mi je bio muž, dakako i prijateljice, mislim žene koje nazivamo prijateljicama. Ni u domu ni u školi nije se govorilo o tijelu. Muž mi je bio prvi muškarac. Imala sam tada 21 godinu.

— I vaš brak je bio, — umiješa se opet Stefan Amberg, — sretan, kompletan i što se tiče tjelesnoga?

— Potpuno...

— Nikad vam se nije prišišilo da u bračnim odnosima nešto nedostaje?

— Nikada.

— Vrijedi li to i za vas? — zapita Amberg domaćina. — Ili vam se ponekad činilo da promjena ne bi naudila?

— Moja žena značila je za mene načelno sve.

— Bez neizrečenih želja. Bez potisnutih snova?

— Zapravo smo u razmjenu partnera zalutali, a da to nismo ni primijetili, — reče Petersen.

»ČISTA SRCA« U SPAVAONICU

Dogodilo se to prije godinu i po dana. Bile su poklade, kućna zabava u domu starih prijatelja. Društvo se smijalo i plesalo. Jedan bračni par osobito se svidio Petersenovima. Poslije te zabave češće su se posjećivali, u najboljem redu i poštenju. Na poziv u goste — protupoziv.

Jedne subote, Petersenovi su se našli kod H-ovih.

H-ovi su spremili izvrsno kućno piće. Upravo ih je piće obuzelo toliko da se Petersen osjetio nesposoban da upravlja vlastitim kolima. Imao je na umu vozačku dozvolu, opasnost i saobraćajce, pa je odlučio vratiti se kući taksijem.

— Ta ostanite kod nas! — rekli su H-ovi. — Nećete nam smetati. Naši su kreveti dovoljno prostrani i za četvoro. Danas smo raspoloženi kao rijetko kada. Zašto da kvarimo raspoloženje kad ionako *nećemo* odmah na spavanje?!

Ljudi su u ratu i nakon rata naviknuli na štošta. Petersenovi tada nisu imali dvokatnu vilu s vrtom, ni luksuzan automobil u garaži. Živjeli su u ruševnoj zgradi. U nevolji su često noćili kod prijatelja i znanaca, ležaj uz ležaj.

— Moja žena i ja, — objašnjavao je kasnije Petersen, — nismo ni pomišljali na razmjenu partnera ili što slično. Što bi se reklo »čista srca« ušli smo u spavaonicu H-ovih.

IZ ŠALE U ZBILJU

Domaćin i domaćica legli su svako u svoj krevet. Petersenovima nije preostalo drugo nego da se podijele. Zašto Petersen nije legao kraj H-a?

— Kako rekosmo, — objašnjavao je kasnije Petersen, — cijelo smo veče bili veseli i vodili frivolne razgovore. Još za stolom smo se zadirkivali, u šali tepali i izigravali ljubavnike. Nastavili smo to u krevetu, bez zlih namjera.

Pošto su razvjetu ugasili, naslućivali su tako, onda su zaredali poljupci. U početku se šala nije razlikovala od zbilje.

— Onda sam opazio, — reći će kasnije Petersen, — da H-ovi misle ozbiljno. No bio sam umoran od pića i plesa. Zadrijemao sam. Prije sna načuo sam i krajičkom oka zapazio da moja žena s domaćinom izlazi iz sobe. Dugo se nisu vratili, svakako predugo a da bi čovjek mogao povjerovati da su otišli »samo pogledati, ima li na ulici još magle«.

Unatoč tom zapažanju, Petersen je dobro spavao i probudio se bodar. Nekoliko tjedana kasnije našao se s H-ovom ženom sam, ali u svom domu, u kućnoj sauni. O tom je povjerio Ambergu:

— Odjednom je H-ova postala agresivna, upravo nasrtljiva. Da se branim, bilo mi je kao muškarcu smiješno, ali sam joj rekao: »Ne bih mogao zavesti ženu svog prijatelja«. Gerda, tako se zvala H-ova žena, nasmijala mi se u lice: »Samo nemoj misliti da moj muž s tvojom bere ljubičice«.

Prihvatio je Gerdinu ponudu, i od onda sudjeluje u »dijagonalnoj igri« ovih bračnih parova.

— Ovo znači, — obratio se publicist Stefan Amberg Petersenovoj ženi Edith, — da ste pustolovinu »u dijagonali« započeli zapravo vi?

— Jesam, — odgovori ona bezvučnim glasom, — i danas vam moram reći da mi se sve to čini i napeto i uzbudljivo.

— I onda kad bi vaš muž grlio drugu?

— Inače sam vrlo ljubomorna, ali u takvom slučaju bila sam prisiljena da ljubomoru prigušim, — odgovori ona, dok je Petersen potvrđujući kimao glavom.

— I tako se u vama razvila želja da za svoje intimnosti tražite uvijek nove partnere? — upita Amberg Petersena.

(Nastavlja se)

RHONE PETRIE:

POSLIJE TRI GODINE

1

Sjedio sam u kombiju i čekao da se vrata otvore. Točno u osam sati teške željezne vratnice su zaškripale i propustile dvije žene. Promatrao sam ih kako prilaze rubu pločnika, čvrsto držeći pakete umotane u žućkasti papir. Poskočile su kad se pokraj njih uz piskanje kočnica naglo zaustavio stari auto. Slijedećeg trenutka nastala je vriska, grljenje, plakanje i ljubljenje.

— Berte! — govorila je jedna žena kroz suze.

— Kako si?

— Zdravo, stara. Odavno se nismo vidjeli... Hajde, ulazite...

Automobil je otutnjao niz ulicu.

Treća žena, koja je bolažljivo prošla kroz zatvorska vrata, neodlučno je zastala na pločniku. Brzo sam pogledao fotografiju koju sam imao kod sebe, fotografiju nasmijane crnokose ljepotice. Isto lice, ali strahovito izmijenjeno, bezvoljno, tužno. Lice žene koja je izgubila sve nade. A ja sam imao naređenje da je natjeram da govori!

Očekivao sam da ću je naći u sumornom raspoloženju i trudio sam se da shvatim kako se osjećala. Usne su joj za trenutak zadrhtale i licem joj je preletio grč, a zatim se smirila. Ta je žena morala godinama suzbijati sve osjećaje, a sada je pokušavala da malo oživi a nije se usuđivala.

Izgledi da moj plan uspije bili su minimalni, ali morao sam pokušati. Trebalo je da joj pridem i da je povedem sa sobom.

Krenula je niz ulicu, noseći paket svojih stvari u žućkastom papiru.

Polako sam je slijedio u kombiju. Pružio sam ruku kroz prozor i istrgnuo joj paket, koji je nosila kao da joj se gadilo nečeg u njemu. Desetak metara odatle spazio sam posudu za otpatke. Zaustavio sam se kraj nje i ubacio sam paket.

Žena je nastavila koračati, zureći u mene.

— Paula! — pozvao sam je.

Nije odmah reagirala. Odavno je nitko nije zvao po imenu. Od trenutka kad je bila uhapšena, svi su joj se obraćali s »Ingram«, a u zatvoru je bila bezbrojna.

Pokušala je da mi vidi oči kroz tamna stakla naočara. U noj se probudila radoznalost. To je bilo dobro.

Skinuo sam naočari za časak i pogledao sam je ravno u oči.

— Vi me znate! — rekao sam joj.

Odahnula je glavom.

— Ne poznajem vas...

Pogledala me je postrance i kao da je razmišljala, pitala se da li me je nekad negdje vidjela.

— Izvolite, — otvorio sam vrata kombija, — udite! Čujte, odmah da vam objasnim, ja sam ovdje po nečijem naređenju i radim ono što mi je rečeno. Dakle, udite!

Osjećaj poslušnosti kod nje je bio veoma jak. Ušla je gotovo bez oklijevanja i kradomice je bacila pogled na kofere na stražnjem sjedištu.

— Takoo... — nasmiješio sam joj se, u želji da je ohrabrim. — Čeka vas naporan dan.

Ona se trudila da ništa ne oda, naviknuta da sve prima. Napeto je čekala. Znao sam da ću morati da budem krajnje obrazriv, jer sam zbog najmanje nesmotrenosti i pogreške mogao da je uplašim i izgubim. Ali, osim radoznalosti, primijetio sam kod nje i zadovoljstvo.

— Tko vas je poslao? — ispitivala me je.

Pogledao sam je i nasmiješio sam se.

— A tko bi mogao da me pošalje?

Žena je iznenada porumenjela. Brzo je okrenula glavu na drugu stranu i pokrila oči rukama.

Kad smo stali na križanju, primijetio sam kako pokušava da se pogleda u retrovizoru. Namještala je kosu. Iznenada, ruka joj je zastala u zraku.

— Pustili su me dan prije, — rekla je tiho.

— Kako je onda...

— Pa i mi smo čuli za to.

Uzbuđeno se osvrtala oko sebe dok smo prolazili njoj poznatim ulicama. Prepoznavala je zgrade i trgovine. Dosta stvari se izmijenilo otkad ih ona nije vidjela.

— Chelsea, — promrmljala je. — Hoćemo li ići duž bedema?

— A ne. Sve po redu...

Pokazala je na kofere.

— Jesu li oni...?

— Za vaše haljine, — kimnuo sam glavom. — Žao mi je što nisam mogao da vam ih sam kupim, ali, vjerujte, zaboravio sam vaše mjere.

Nasmijala se prvi put.

Kad smo se zaustavili, pomogao sam joj da izađe iz kombija. Njen stari kaput dopirao joj je gotovo do gležanja. Zakoračila je na pločnik i zbunjeno stala. Bulevar je vrvio od žena i djevojaka obučenih u cvjetne haljine od lepršavih materijala. Bila je sredina ljeta.

Uveo sam Paulu u Samanthinu trgovinu. Samantha je izašla da nas dočeka. Na sebi je imala bijelu haljinu, a oči se gotovo nisu vidjele od šminke. Zgranuto je odmjerila Paulu od glave do pete.

— Očekujem potpunu transformaciju tvoje nove mušterije, Samantha, — rekao sam joj.

Imao sam povjerenja u njen ukus i sposobnost. Znala je obući mušteriju kako je htjela i željela, a da je ostavi u uvjerenju da je sve učinjeno po kupčevom izboru. Ali, svoju umješnost znala je još kako da naplati.

(Nastavit će se)

AFERA »FOXTROT DELTA JULIJA«

ZAGREB DANAS

KINEMATOGRAFI

BALKAN VARŠAVSKA 3
18. 18 20 | NAŠE DOBRE SUPRUGE samo u subotu) (tal. kol. komedija, rež. L. Zampa

BRATSTVO PROSINAČKIH ŽRTAVA 4
13 | LJETOVANJE U KALIFORNIJI
(am. kol.)

CENTRAL PETRINJSKA 4 tel. 37-100
18. 18 20 | ZLATNA BOGINJA »RIO BENA«
(am. njem. kol. reš. E. Martin, gl. uloga P. Brice)

JADRAN ILIČA 42 tel. 421-619
16. 18.15. 20.30 | SLATKA IRMA
(am. kol. komedija)

KALNIK ILIČA 237 tel. 429-431
16 18 20 | STRANAC U KUĆI
(am. kol.)

KOSMAJ JURIŠIĆEVA 4 tel. 679-217
9. 13 17 21 |
11. 13 17 | KAKO SPASITI BRAK I UPROPAŠTITI ŽIVOT (am. kol.)

KOZARA ILIČA 90 tel. 572-421
KRVAVI POKER
16. 18. 20 | (am. kol.)

LIKA ILIČA 30 tel. 36-088
16. 18. 18 20 | LJETOVANJE U KALIFORNIJI
(am. kol. muzički, reš. N. Taurog, gl. uloga E. Presley)
TERASA LIKA
20.13 | AGENT »SIGMA-3«
(am. tal. kol.)

MOSOR SOCIJALISTIČKE REVOLUCIJE 63 tel. 616-672
16 18 20 | USAMLJENA VUČICA
(franc. kol.)

PARTIZAN KVATERNIKOV TRG tel. 423-860
16. 18 20 | KRVAVI POKER
(am. kol. western, reš. H. Hathaway, gl. uloga D. Martin)

OPATIJA ORAŠKOVIĆEVA 90 tel. 39-968
PRLJAVI POSAO
20. 18.15, 20.30 | (am.)

ROMANIJA FRANJANSKA 70 tel. 312-708
SIROTA MARIJA
18 20 | (domaći kol.)

REMETINEC 4 VELEBITSKIH ŽRTAVA 1 tel. 28-85
NEMA PREDSTAVE

SESVETE tel. 31-088
NEMA PREDSTAVE

SLOBODA TUŠKANAC 1 tel. 440-346
SINOVI KATHIE ALDER
16. 18. 20 | (am. kol.)

TRIGLAV OKIĆKA 3 tel. 562-002
ADIO TEKSAS
16 18 20 | (am. tal. kol.)

ZAGREB TRG BRATSTVA I JEDINSTVA 4 tel. 440-847
VIVA ZAPATA
16. 16. 18 20 | (am. rež. E. Kazan, gl. uloga M. Brando)

STUD. CENTAR tel. 28-052
I DOĐE DAN OSVETE
16. 18.15. 20.30 | (am. drama, reš. F. Zinnemann, gl. uloga G. Peck)

KINO STUDIO VLAŠKA 92 tel. 419-512
DOŠLI SU U KORDURU
16 18 20 | (am. kol.)

N. S. CESAREC ILIČA 106 tel. 572-117
BOCA KOJA UBIJA
16. 18 20 | (jap. kol.)

KUSTOŠIJA tel. 529-195
NEMA PREDSTAVE

JEDINSTVO tel. 574-080
NEMA PREDSTAVE

N. S. KERŠOVANI SVARČEVA 16
NEMA PREDSTAVE

N. S. KONČAR KROFLINOVA 116 tel. 562-956
TAJ PROKLETI DONOVAN
17. 19 | (am.)

SIGEČICA RAPSKA 37
ZATVORENO RADI PREUREĐENJA

R. S. M. PIJADE PROL. BRIGADA 48 tel. 513-222
NENADMAŠIVI
16 18. 20 | (am. kol. špijunski)

N. S. ZAGREB KONDUINSKA 1 tel. 512-229
DAMA I SKITNICA (am. kol. crtani)
18 18. 20 | ARTISTI I MODELI (am. kol. komedija)

Radio

Ponedjeljak

I PROGRAM

12.00 Vijesti, informacije, Vodostaj
12.15 Narodne pjesme iz Šekspirove dijade
13.30 Što radio slušate
14.00 Vijesti
14.02 Mladi pred mikrofonom
11.36 Minijature za obou
11.45 Pregled programa Radio-Zagreba i TV
15.00 Dnevne novosti
15.30 Zabavno i praktično
16.00 Vijesti
16.02 Suvremene teme
16.15 Iz opere u operu
17.00 Vijesti. Meteorološki bilten. Stanje na moru i avionobrača)
17.07 Radio-sveučilište
17.26 Simfonijski orkestar iz studija
19.00 Zabavno predvečerje
19.30 Dnevnik
20.00 Emisija za pomorce
22.00 Kronika dana
22.15 Igra zvukova
27.00 Vijesti i prognoza vremena
22.03 Zabavni noćturno
24.00 Vijesti i prognoza vremena

II PROGRAM

13.00 Melodije s rang-lista
13.30 Novosti
13.33 Narodnom muzikom kroz Rumunjsku i Kanadu
14.00 Vrtuljak melodija
14.30 Vaš mali vodič
15.00 Pjevaju vam . . .
15.30 Zagrebački dnevnik
16.00 Zvučni prospekt
16.30 Novosti
16.37 Laka orkestralna muzika
17.00 Akordi razonode
17.30 Novosti
17.33 Maštovita tonska ljestvica
18.30 Novosti
18.32 Momci s Jadrana
19.00 R. Grieg: Koncert za klavir i orkestar
19.30 Muzičke meditacije
20.00 Na zajedničkom valu. Novosti muzičke konfekcije
20.55 Pregled sutrašnjeg programa

III PROGRAM

21.00 Pregled programa
21.02 Mali koncert u Versaillesu
21.30 Nauka i društvo
21.55 Jazz-koncert
22.20 P. Kreški: Događaji su se odigrali filmskom brzinom
22.33 W. A. Mozart: Sonata za klavir

Utorak

PROGRAM

4.30 — 8.00 Jutarnji program. Pored muzičkog dijela možete slušati: Vijesti i prognoza vremena u 4.30 i 7.00; Vijesti u 6.00 Jutarnju kroniku u 5.15 i 6.15; Pregled emisija Radio-Zagreba i TV u 6.30, te emisiju Dobro jutro, djeco! u 7.30 sati
8.00 Vijesti, prognoza vremena
8.05 Sve o izboru studija
8.25 S muzičke scene
9.00 Vijesti i prognoza vremena
9.03 Za vaš odmor
10.00 Vijesti
10.02 Tribina slušalaca
10.15 Zabavljaju vas
11.00 Radio-magazin
11.15 Da li poznajete muziku Edwarda Griega?
12.00 Vijesti
12.02 Događilo se na današnji dan
12.12 Po vašem izboru

»BOCA KOJA UBIJA«
japanska parodija na špijunsko - fantastične filmove u koloru i kinemaskopu još samo nekoliko dana:

Gl. ul. NICK ADAMS i TATSUYA MIHASHI
15

VIKEND za VIKEND

zagrebačke večeri
»MATOŠEVE VEČERI«
OLEG KAGAN
violina – SSSR
uz klavir VIKTOR DEREVJANKO
Program: J. S. Bach, S. Prokofjev, W. A. Mozart, C. Debussy
Jezuitski trg — 21. VII 1969. u 20.30 sati.
Ulaznice: »GENERALTURIST«, ILIČA 1
122

U KINU »ZAGREB« AMERIČKI FILM
»VIVA ZAPATA«
Režija: Elia Kazan
Glavne uloge: MARLON BRANDO
JEAN PETERS
ANTHONY QUINN

MARLON BRANDO

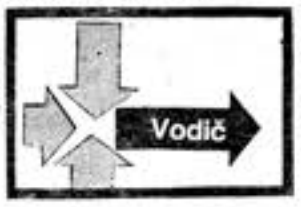

OBAVIJESTI

ZAGREBAČKE VEČERI, Jezuitski trg — U okviru Matičevih večeri nastupa poznati violinist iz SSSR-a Oleg Kagan. Početak u 20.30 sati.

DOM JNA, Stančićeva 4 — Otmica (talijanski kolor-film, režija: G. Mingozzi, u glavnim ulogama F. Nero, C. Rampling). Početak u 19 sati.

ZIMSKO PLIVALIŠTE »MLADOST«, Daničićeva bb — Otvoreno te subotom i nedjeljom od 8 do 13 sati, a ostale radne dane od 13 do 18 sati. Ulaznice: Poludnevne 4, a za cijeli dan 8 novih dinara. Djeca do 6 godina imaju besplatan ulaz, a do 10 godina uz pratnju odraslih za pola dana 2 a za cijeli dan 3 dinara.

IZLOŽBE

ARHIV HRVATSKE, Marulićev trg 21 — Izložba: »Radnički pokret u Hrvatskoj i stvaranje KPJ 1919 — 1920«. Otvorena radnim danom od 8 do 14 s nedjeljom od 10 do 13 sati.

ATELJE MEŠTROVIĆ, Mletačka 8 — Otvoren je svakog dana osim ponedjeljka i nedjelje od 10 do 13 i 18 do 20 sati.

GALERIJA SUVREMENE UMJETNOSTI, Katarinski trg 2 — Izložba: »Kompjutori i vizuelna istraživanja«. Otvorena do 30. kolovoza o. g., dnevno od 11 do 13 i 17 do 22 sati.

GALERIJA INEKS, Kaptol 20 — Izložba akademskog slikara Joše Vreska. Otvorena do 30. o. m. dnevno od 8 do 20 sati.

UMJETNIČKI PAVILJON, Tomislavov trg 22 — Izložba: »Arhitektura, folklor, fotografija«. Otvorena do 3. kolovoza o. g. dnevno od 10 do 13 i 16.30 do 19.30 sati.

HRVATSKI ŠKOLSKI MUZEJ, Trg m. Tita 4 — Izložba likovnih radova učenika osnovnih škola. Otvorena do 15. kolovoza dnevno od 9 do 13, srijedom od 9 do 18 sati.

POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE, Matoševa 9 — Izložbe: »Život i djelo Vatroslava Lisinskog« i »Počeci industrije i radničkog pokreta u Hrvatskoj 1848 — 1918«.

MUZEJ REVOLUCIJE NARODA HRVATSKE, Trg žrtava fašizma bb — Izložba: »Četvrt stoljeća naše razvitka« Otvorena do 1. travnja 1970 dnevno od 9 do 13 i 17 do 20 sati nedjeljom od 9 do 17 sati.

IZBOR
120 SVJETSKIH LISTOVA
NAJBOLJI NOVINARI SVIJETA
NAJZANIMLJIVIJI ČLANCI MJESECA
IZBOR

Dežurstva

BOLNICE

Kirurška i urološka služba: »Dr M. Stojanović« (Vinogradska 29; 574-666) — **Interna služba:** »Dr M. Stojanović« (Vinogradska 29; 574-666) — **Ginekološko-porodiljska služba:** »Dr M. Stojanović« (Vinogradska 29; 574-666) i »Dr O. Nović« (Zajčeva 19; 681-222) — **Otorinolaringološka služba:** »Dr M. Stojanović« (Vinogradska 29; 574-666) — **Očna služba:** »Dr M. Stojanović« (Vinogradska 29; 574-666) — **Dječja služba:** »Dr M. Stojanović« (Vinogradska 29; 574-666) — **Dječja kirurgija:** Dječja bolnica u Klaićevoj (Klaićeva 16; 433-433) — **Neuropsihijatrijska služba:** »Dr M. Stojanović« (Vinogradska 29; 574-666) — **Zarazna služba:** Zarazna bolnica (Mirogojska 8; 26-378)

LJEKARNE

Centralna ljekarna Trg Republike 3, Ilica 120 a, Proleterskih brigada 99, Prosinačkih žrtava 54

PROGNOZA

IZVJEŠTAJ HIDROMETEOROLOŠKOG ZAVODA HRVATSKE

TEMPERATURE JUTROS U 4 SATA:

SUNČANO I TOPLO

Pretežno sunčano. U poslijepodnevnim satima u unutrašnjosti mjestimice jači dnevni razvoj naoblake, tako da su mogući rijetki lokalni pljuskovi.

TV KOMPAS

JELISAVETA SABLJIĆ

mlada beogradska glumica kreira glavnu ulogu u večerašnjoj TV-komediji »Hajde da se igramo« u emisiji Televizije Beograd

ĐURĐA IVEZIĆ

sudjeluje svojim glasom i u današnjoj epizodi sve popularnije animirane serijske emisije za djecu »Velika mala pričaonica«

PUT NA MJESEC NA MALOM EKRANU

PRENOSI SE I UZLIJETANJE S MJESECA

»APOLLO 11« – TELEVIZIJA ZAGREB – 14,30, 18,30 I 20,30 SATI

Predviđeno spuštanje čovjeka na Mjesec bit će zabilježeno na magnetoskopskoj vrpci i emitirat će se gledaocima u dva navrata. U 14,30 sati prikazat će se repriza rano-jutarnjeg programa a u 20,30 sati, odmah nakon Dnevnika, prikazat će se jednosatni pregled cjelokupnog leta »Apolla 11« od njegova lansiranja do stupanja astronauta s LEM-om odnosno »Orlom«, na sam Mjesec. Također će se ponoviti i komentari nekih istaknutih ličnosti danih u prethodnim emisijama.

Osim najavljenih prijenosa u posljednji čas je NASA uvrstila u program još jednu atraktivnu emisiju: u 18,30 sati gledaoci širom svijeta moći će vidjeti i direktno uzlijetanje Mjesečevog modula, LEM-a, s površine Mjeseca.

Pioniri-ribolovci

»MALI SVIJET« – TELEVIZIJA ZAGREB – 18 SATI

Između Kneževa Dvora i Batine Skele, gotovo uz samu granicu prema Mađarskoj, proteže se Topoljski Dunavac dug više od osam kilometara. Njegove obale u blizini sela Topolja pružile su ove godine gostoprimstvo mnogim ekipama iz cijele Hrvatske na XIV sletu pionira sportskih ribolovaca. U goste našim pionirima došli su i pioniri iz obližnjeg mađarskog grada Mohača da se upoznaju i ogledaju u sportskom natjecanju: u lovu ribe.

I tako u lovu na ribe koju su sami pioniri zajednički pripremili uz logorsku vatru pored šatora proteklo je nekoliko nezaboravnih dana. Reportaže s te smotre pripremili su nam Zvonimir Uzelac i Zvonimir Đuretić.

Kao i obično, vidjet ćemo i dva priloga iz inozemstva. To su reportaže njemačke televizije »Igrači klota« i talijanske televizije »Rimske mačke«. Urednik: Ljerka Marinković.

M. K.

JOŠ TRI »PODVALE«

»ČOVJEČE NE LJUTI SE« – TELEVIZIJA ZAGREB – 18,50 SATI

Danas će gledaoci moći pratiti i sedmu emisiju iz zabavno-humorističke serije zagrebačke televizije »Čovječe ne ljuti se«. Kao i obično na redu su tri nove dosjetke autora **Laze Goluže**, Dubravka **Pitzka** i glumca Drage **Bahuna**. U prvom bloku »Telefonski razgovor« vidjet ćemo reagiranje službenica turističke agencije »Zagreb-express«. »Neki građanin«, naime, treba od agencije uslugu koju mu službenica i pored najbolje volje ne može pružiti. Ali on je uporan i njegova upornost traje sve dok skrivena kamera ne zabilježi njene reakcije. Naravno, emisija bi izgubila draž kad bi detaljnije opisivali situaciju i zato sačekajmo večerašnju emisiju pa ćemo vidjeti u čemu je »štos«.

U drugom bloku »Auto-škola — kemijska čistionica« ekipa je posjetila auto-školu u Frankopanskoj ulici. Jedan građanin upravo je došao da se upiše. No kako je trebao i neke biljege otišao je u grad da ih nabavi. Kada se vratio umjesto auto-škole na istom mjestu je našao kemijsku čistionicu odjela. Naravno njegovom zapreparštenju nije bilo kraja...

U posljednjem bloku kamere nas vode u kemijsku čistionicu gdje neki građanin dolazi po svoje odijelo. Umjesto njegova odijela daju isto takvo samo »nešto« manje i kraće s objašnjenjem da se je odijelo skvrčilo jer je slabe kvalitete.

M. K.

Komedija iz cirkusa

»HAJDE DA SE IGRAMO« TELEVIZIJA BEOGRAD – 21,35 SATI

Iako je za ljeto predviđeno da se u dramskim terminima prikazuju samo kazališne predstave, danas ćemo imati priliku da vidimo originalnu TV-komediju »Hajde da se igramo« poznatog francuskog komediografa Marcela Acharda. Ovaj istaknuti literarni stvaralac je i francuski akademik.

»Hajde da se igramo« jedan je eksperiment beogradske televizije. Naime, cijela drama snimljena je novonabavljenom tranzistorskom kamerom. Snimljena je u eksterijeru i ni jedan kadar nije snimljen u TV-studiju.

Da bi se u potpunosti dočaralo ono što je Achard htio reći svojom komedijom, na Bježaniji kraj Beograda podignuta je specijalna velika cirkusna šatra, a kraj nje su se nalazila i kola u kojima stanuju i putuju cirkuski radnici. Naime, Achard u komediji »Hajde da se igramo« priča o cirkuskoj plesačici u koju se odjednom zaljubljuju dva clowna. Kroz tu ljubav na duhovit, odnosno više komičan način Achard je ispričao život ispod cirkuske šatre.

Mladi beogradski režiser Predrag Bajčetić, inače najmlađi profesor na beogradskoj Akademiji za kazalište, radio-televiziju i film, stari znanac TV-gledalaca kao režiser TV-drama, odlučio je uloge povjeriti mladim i talentiranim glumcima. Ulogu plesačice Izabele tumači Jelisaveta Sabljić, glavna junakinja serije »Hajde da rastemo«.

Drama je rađena čisto filmski — kadar po kadar — kaže nam Seka — uloga Izabele je nešto najbolje što sam igrala u svojoj dvogodišnjoj glumačkoj karijeri. Na žalost, nisam sigurna da sam tu kompletnu glumačku ličnost uspjela ostvariti onako kako treba, jer me je sistem rada — komad po komad — izbacivao iz koncentracije.

Uloge clownova tumače Petar Kralj i Milutin Butković, dok Augusta, romantičnog pjesnika, koji udvara Izabeli i kojega Izabela na kraju zavoli, tumači Milan Gutović.

R. M.

tv ponedjeljak 21. srpnja

6.30 **»APOLLO-11«** (Eurovizija)
Prijenos s Mjesečeve površine

10.00 **IZVANREDNO IZDANJE VIJESTI** (Zagreb)

14.30 **»APOLLO-11«** (Zagreb)
Repriza jutarnjeg programa

17.20 **VEČERNJI EKRAN** (Sarajevo)

17.45 **»VELIKA MALA PRIČAONICA«** (Zagreb)
Serija emisija za djecu

18.00 **»MALI SVIJET«** (Zagreb)
Žurnal za djecu

18.20 **INTERMEZZO** (Beograd)

18.30 **»APOLLO-11« DIREKTNI PRIJENOS UZLETANJA** (Eurovizija)

18.50 **»ČOVJEČE, NE LJUTI SE«** (Zagreb)
Zabavna emisija

19.20 **TV POŠTA** (Zagreb)

19.45 **TV PROSPEKT** (Zagreb)

20.00 **TV DNEVNIK** (Beograd)

20.30 **»APOLLO 11«** (Zagreb)
Pregled leta spuštanja na Mjesec

21.30 **PROPAGANDNI INTERMEZZO** (Zagreb)

21.35 **MARCEL ACHARD: »HAJDE DA SE IGRAMO«** (Beograd)
TV drama

22.33 **PROPAGANDNI INTERMEZZO** (Beograd)

22.36 **TV DNEVNIK II** (Beograd)

oko tv

NASAMARENI VARAŽDINCI?

»MISTERIJ« OKO VARAŽDINSKOG DOBITNIKA NAGRADE U KVIZ EMISIJI TELEVIZIJE

Troje Varaždinaca koji su se prepoznali u rubrici »To sam ja« u povodu ljetnog kviza »Tko umije« i koji su požurili u hotel »Turist«, po svemu sudeći su nasamarení. U hotel reporterima zagrebačke televizije nisu prvi stigli ni Emilija Borišić, koja stanuje u zgradi preko puta hotela, ni Mirko Ribić, koji je s Trga slobode (oko 200 m od hotela) dojurio u automobilu.

Prvi je reporterima došao Marko Vals, koji je milijunskom auditoriju preko TV rekao da je iz Ulice Ruđera Boškovića 1 u Varaždinu. Ta ulica je, međutim, najudaljenija od hotela, a Vals je stigao, prema riječima Hinka Vlidunja, direktora ugostiteljskog poduzeća »Varaždin« u roku od 63 sekunde.

Kako? O tome je novinarima ispričao Josip Martinez, rukovodilac hotela »Turist«:

— Marko Vals je čekao na terasi hotela, a jedan njegov znanac je promatrao tok emisije u hotelu. Kada se Vals pojavio na ekranu, znanac je ustao i otišao kroz šank bifea po njega. Osim toga, vidio sam Valsa poslije podne na terasi hotela s televizijskim reporterima.

Tvrdnja Josipa Martineza je optužujuća, ali kada smo išli provjeravati u Ulicu Ruđera Boškovića 1, saznali smo da Vals tamo ne stanuje, već je to adresa njegova prijatelja Tome Strieka. Tu večer Vals nije gledao kod Strieka TV emisiju »Tko umije«, Vals je nije mogao gledati ni kod svoje kuće, jer prema dosadašnjim provjerama uopće nije Varaždinac, pa čak ni zaposlen u Varaždinu (radi kao komercijalni direktor »Stočara« u Virovitici!).

U igri »To sam ja« Marko Vals, zahvaljujući u prvom redu partneru kojeg je »zumirao« među gledaocima u studiju, osvojio je nagradu — osmodnevno besplatno putovanje u Tursku.

Varaždinci se sada pitaju: kako je Marko Vals uopće dospio u Varaždin na televizijsku vrpcu? Što je radio s reporterima RTZ na terasi hotela toga poslijepodneva? Kažimo na kraju da su poslije snimanja na ulici reporteri pitali Varaždince da li gledaju emisiju »Tko umije« i tako ih upozorili da su snimljeni. Nisu im jedino rekli gdje da se jave. Prema tome, rubrika »To sam ja« uopće nema u sebi tajanstvenosti, a u Varaždinu se, čini se, unaprijed znalo — tko će biti prvi u hotelu »Turist«.

NA VALOVIMA II PROGRAMA RADIO-ZAGREBA

Muzičke meditacije

Danas ćete cvu emisiju moći slušati od 19.30 do 20.00 sati. Tekst i izbor stihova pripremila je prof. Marina Barićević. Što se moglo ljepše sklopiti nego poezija i muzika i ova emisija je bio to. Izbor jednog stiha:

»Danas mi je
navala nježnih misli obuzela svijest
sjetih se vašeg umora, o moja tugo,
I eto, sada hitam
da vam javim svoju vijest
o sebi kakav bijah
kakaj jesam i koješta drugo...«

Slušat ćete izbor stihova Salvatore Quasimoda, Vere Obradović—Delibašić, Sergeja Jesenjina i Irene Vrkljan.

Muziku je odabrao urednik »Muzičkih meditacija« Bogdan Šepčić.

TV AUSTRIJA

7.00 Let »Apolla 11« — 18.00 »Kako su to vidjeli drugi« — 18.20 Laku noć, djeco! — 18.30 Prijenos putem satelita: Start Mjesečevog modula za povratak — 19.15 Pregled programa — 19.30 »Vrijeme u slici« — 20.05 Sport — 20.15 »Zlouporabljena ljubavna pisma« — 21.40 Prijenos putem satelita: Let »Apolla-11« — 22.40 »Vrijeme u slici«

TV ITALIJA II

20.00 TV žurnal — Intermezzo — 20.15 »Susreti 1969« — zatim Doremi — 21.15 Simfonijski koncert

SUTRAŠNJI PROGRAM

16.50 Vijesti — 16.55 »Senjska luka«, repriza — 17.10 »Vode koje teku«, repriza — 17.30 Kronika — 17.45 Crvani film — 18.00 Lutkarska emisija — 18.20 Svijet na ekranu — 19.00 Folklorne minute — 19.15 Turizam — 19.45 TV prospekt — 20.00 TV Dnevnik — 20.30 Propagandni intermezzo — 20.35 Prvenstvo Jugoslavije u vaterpolu: »Mladost« — »Partizan«, direktan prijenos — 21.25 »Nevidljivi bataljon«, slovenski igrani film — 22.55 Propagandni intermezzo — 22.58 Jučer, danas, sutra

DANAS U 18.53 SATI »ORAO« UZLIJEĆE

OPROŠTAJ OD MJESECA

HOUSTON, 21. srpnja (AFP) — Ame rički astronauti Armstrong i Aldrin startat će u Mjesečevu modulu s mjeseca tačno u 18.53 sati (po jugoslavenskom vremenu), kao što je bilo predviđeno — izjavio je dr Charles Berry, liječnik mi sije »Apolla-11«.

NEPREKIDNO UZ TV

FOTO VIJEST

Za direktora leta »Apolla-11« Miltona Windlera (na slici lijevo) i komandanta »Apolla-12« astronauta Petea Conrada (desno) može se reći da se od trenutka odvajanja Mjesečeva modula s astronautima Armstrongom i Aldrinom od komandnog broda »Apollo-11« nisu odvajali od televizijskih ekrana u svemirskom centru u Houstonu.

Windler je veoma pažljivo pratio svaku izgovorenu riječ prvih ljudi na Mjesecu, kao i redovne izvještaje njihova kolege Collinsa ko je nastavio letjeti u komandnom brodu u kružnoj putanji oko Mjeseca i uspoređivao ih sa unaprijed planiranom satnicom svih svemirskih operacija.

Komandant budućeg leta na Mjesec, Conrad, je želio zapamtiti svako i najmanje zapažanje svojih drugova koji su se prvi iskrcali na prirodni satelit Zemlje, jer će ta zapažanja biti od neocjenjive koristi njemu i njegovim kolegama prilikom sljedećeg spuštanja ljudi na Mjesec.

(Telefoto UPI)

On je objasnio da je centar u Houstonu odobrio Armstrongu da izađe iz Mjesečeva modula nekoliko sati prije predviđenog vremena jer je konstatirano da su astronauti odmah nakon spuštanja na prirodni Zemljin satelit bili u odličnoj fizičkoj kondiciji.

Njihov raniji izlazak na površinu Mjeseca neće imati nikakvog utjecaja na prethodno određeni polazak na sastanak s matičnim brodom »Columbia« u kojem se nalazi Michael Collins.

Prema tome, oni će nakon »šetnje« po Mjesecu, u trajanju od 2 sata i 40 minuta, imati dovoljno vremena za odmor.

● Armstrong je ušao u Mjesečev modul u 0.6.11 sati. On je prvi stupio i posljednji napustio Mjesečevo tlo na kome je proveo ukupno 2 sata i 10 minuta. Otvor na Mjesečevom brodu zatvorio se i opet se punio pritisak kabine. Televizijska kamera ostavljena na Mjesečevoj površini nastavila je snimati zatvoreni modul. Ova kamera je ostavljena na površini Mjeseca.

● Pomoću konvejera, dvojica astronauta unijeli su u svemirsku kabinu »Orla« dvije hermetički zatvorene kutije pune prašine i primjeraka Mjesečeva tla. Armstrong je javio Houstonu da njih dvojica imaju oko »20 funti briljivo odabranog, ako ne dokumentacionog materijala«.

● Neko vrijeme veza sa svemirskim brodom bila je prekinuta, ali je ponovno uspostavljena u 6.30 sati.

Moskva — samo radio

MOSKVA, 21. srpnja (Tanjug) — Moskovski radio je sinoć u 23.30 sati po lokalnom vremenu u dvije rečenice saopćio da su se, dvanaest minuta ranije, američki astronauti Armstrong i Aldrin spustili na Mjesec. U to vrijeme moskovska TV emitirala je dokumentarni film o poljskom opernom pjevaču Janu Kiepuri, a poslije toga pregled sportskih novosti dana.

POSLJEDNJE VIJESTI

PERO PIRKER
SEKRETAR IZVRSNOG KOMITETA CK SKH:

POTICAJ ZA MIR I PROSPERITET...

»Izvanredna pobjeda ljudskog uma: prvi puta čovjek stupa na tlo izvan zemaljske kugle. Otvoreno je novo poglavlje u historiji čovječanstva. Krajnje uzbudljiv moment... No, bez obzira na ovaj uspjeh, misli se neminovno vraćaju na Zemlju, gdje mnoge, pa i elementarne teškoće nisu otklonjene, mnoge stvari nisu riješene. Postoji čak i opasnost vlastitog uništenja, koja poput mača visi nad čovječanstvom... Zbog toga, neka ovaj uspjeh ne bude simbolično bježanje od svih zala zemaljskih, već poticaj da mir i prosperitet svih ljudi budu cilj...

NIXON DIREKTNO ARMSTRONGU I ALDRINU

HOUSTON, 21. srpnja — Reuter javlja da je američki predsjednik Nixon sa Zemlje razgovarao direktno s astronautima Armstrongom i Aldrinom za vrijeme njihova boravka na Mjesečevoj površini i čestitao im na obavljenom historijskom poslu. Nixon je govorio iz Bijele kuće.

★ »Onim što ste učinili — rekao je američki Predsjednik — nebo je postalo dio čovjekova svijeta. Vi s nama govorite iz Mora tišine i to nas inspirira na udvostručavanje naših napora za osiguravanje mira i spokojstva na Zemlji«.

★ Za nas predstavlja veliku čast i privilegij da ovdje predstavljamo ne samo Sjedinjene Države — rekao je Armstrong — nego i ljude mira svih zemalja, ljude koji su zainteresirani za buduća istraživanja«.

ALDRIN: »KAKVA VELIČANSTVENA PUSTOŠ«

MORE TIŠINE, Mjesec, 21. srpnja — Prve riječi drugog čovjeka koji je stupio na Mjesec bile su: »Kakva veličanstvena pustoš«. Na ovu Aldrinovu tvrdnju Armstrong je odgovorio pitanjem: »Zar to nije čudno«. U ovim trenucima, dvojica prvih istraživača Zemljinog prirodnog satelita vrijedno rade. Oni su tamo, na udaljenosti od 386.000 kilometara već sat i petnaest minuta. Preostaje im još jedan sat i 25 minuta od prve čovjekove avanture na toj blijedoj svjetiljci našeg neba. Sve to izgleda veličanstveno.

NEMA SIGNALA S »LUNE-15«

JODRELL BANK, 21. srpnja (AFP) — Britanski opservatorij u Jodrell Banku uhvatila je sinoć nešto prije 21,45 sati kratku emisiju. Bila je to posljednja uhvaćena emisija sa »Lune-15« prije nego je ona sinoć nestala sa lokalnog horizonta opservatorija u Jodrell Banku.

MOSKVA, 21. srpnja (Tanjug) — U Moskvi je sinoć saopćeno da je sovjetska automatska stanica »Luna-15« koja kruži oko Mjeseca jučer u 15 sati i 16 minuta po jugoslavenskom vremenu izmijenila putanju.

POKUŠAJ ZAVJERE

KARTUM, 21. srpnja (Reuter, UPI) — Sudanski ministar unutrašnjih poslova Faruk Osman izjavio je da je u Kartumu otkriven pokušaj zavjere protiv nove sudanske vlade. Ministar je izjavio na konferenciji za štampu da su zavjerenici planirali da izvrše državni udar 18. srpnja i da formiraju vladu.

EKSPLOZIV NA HAMBURŠKOJ ŽELJEZNIČKOJ STANICI

Prijetnja terorista

BONN, 21. srpnja (Tanjug) — Prema izvještaju agencije DPA, u subotu navečer su na hamburškoj željezničkoj stanici pronađeni paket s eksplozivom i prijeteće pismo, adresirano na Jugoslavenski generalni konzulat u Hamburgu.

Prema saopćenju policije — u paketu su se nalazila dva i po kilograma eksploziva, upaljač, detonator i fitilj, ali nisu bili spojeni, tako da nije moglo doći do eksplozije.

U policijskom saopćenju se dalje kaže da je prijeteće pismo pisano rukom i »sastavljeno na srpskom jeziku« i da anonimni autori prijete kako raspolažu »vagonima dinamita« kojim mogu iz temelja razoriti jugoslavenske konzulate i ambasade.

U prijetećem pismu se tvrdi da će tako biti i učinjeno ako »predsjednik Tito u roku od mjesec dana ne naredi da se ne poruši kapelica, podignuta na Lovćenu u spomen Njegošu«.

Paket s eksplozivom poslan je na ekspertizu Saveznoj kriminalističkoj upravi u Wiesbadenu.

»Invazija« u Australiju

SIDNEY, 21. siječnja — (Reuter) — U toku jednogodišnjeg perioda, koji je završen 30. lipnja ove godine, u Australiju je useljen rekordan broj od 175.000 stranaca, 15.000 više nego što je planom bilo predviđeno. Najveći broj useljenika došao je iz Britanije — 73.500.

Večernji list

Izdaje i štampa Novinsko - izdavačko poduzeće »Vjesnik« Ul. Ljubice Gerovac broj 1. - Direktor Božidar Novak - - Uređuje redakcijski kolegij - Glavni i odgovorni urednik Davor Šošić.

Uredništvo, uprava Zagreb, Ulica Ljubice Gerovac br. 1 telefon 515-555 i 514-614. ■ EKONOMSKA PROPAGANDA Trg bratstva i jedinstva 6, telefon 442-436 i 418-055. ■ Primanje velikih oglasa Trg bratstva i jedinstva 6, telefon 440-858 i 418-055. Primanje malih oglasa Masarykova 28, telefon 424-389. ■ Cijena oglasa subotom i prazničkom jedna strana 7000,00 n. d. g 1 cm visine na stupcu 50,50 novih dinara: radnim danom jedna stranica 5900 novih dinara, a 1 cm visine na stupcu 45,00 novih dinara; na prvoj i radnoj stranici 1 cm visine na stupcu 100,00 novih dinara

Mjesečna pretplata za SFRJ 15,20 n. dinara, za 3 mjeseca 45,60 n. dinara, za 6 mjeseci 91,20 n. dinara, za 1 godinu 182,40 n. dinara. Pretplata za inozemstvo dvostruka. Pretplata se uplaćuje na tekući žiro-račun kod Narodne banke 301-1-1151 Informacija na telefon 515-555

I. VOLJEVICA: GRGA